

**R.P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, É Societate Iesv, Jn
Collegio Romano Eivsdem Societatis Olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Dispvtaiones
Scholasticae, & Morales, De virtute, & ...**

Lugo, Juan de

Lvgdvni, 1666

Dispvatio XIV. De contritione, quæ est prima pars materialis in
Sacramento Pœnitentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82358](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82358)

mal absoluit cum intentione absoluenti, si alter non absoluit. Et quidem si sensus esset, si alter prius non absoluit, uterque validè absolueret, quia neuter prius absoluit. Si autem sensus sit, si alter tunc non absoluit, neuter validè absoluit; quia vel deberet uterque, vel neuter absolvere, cum non sit maior ratio de vno, quam de altero. Uterque autem non potest, quia tunc cōditio nō poneretur; neuter enim vult absolvere, nisi altero non absolvente. Si ergo alter absoluit, alter nō vult absolvere; neuter ergo habet intentionem absoluenti, quia voluntas illa non potest transire in absolutam, nisi destruat se ipsam: non potest enim transire in absolutam, nisi alter non absoluat. Si autem Petrus non absoluit ob imperfectam illam voluntatem, quam habet, eo ipso Paulus non absoluit, cum habeat æquè imperfectam voluntatem, atque adeo Petrus absoluit, qui supponebatur non absolvere. Neuter itaque absoluit, quia voluntas illa intelligi debet absoluenti modo possibili, si alter non absoluit: ille autem modus esset impossibilis, cum afferret duo contradiçtória.

DISPUTATIO XIV.

De contritione, quæ est prima pars materialis in Sacramento Pœnitentiæ.

- SECT. I. *Utrum, & quomodo contritio sit pars Sacramenti Pœnitentiæ?*
 SECT. II. *Utrum ad valorem Sacramenti requiratur, quod dolor precedat confessionem?*
 SECT. III. *Utrum ad singulas confessiones requiratur novus actus doloris?*
 SECT. IV. *Quomodo actus doloris referri debeat à poenitente ad sacramentum Pœnitentiæ?*
 SECT. V. *Utrum requiratur propositum non peccandi ad Sacramentum pœnitentiæ?*
 SECT. VI. *Utrum possit dari Sacramentum Pœnitentiæ validum, & informe ex defectu doloris?*
 SECT. VII. *Respondetur ad alia argumenta contra nostram sententiam.*
 SECT. VIII. *De dolore requisito in confessione de venialibus.*
 SECT. IX. *De proposito requisito ad confessionem venialium.*
 SECT. X. *An, & quomodo neganda sit absolutio ob defectum propositi?*

POST QUAM diximus de forma Sacramenti pœnitentiæ, sequitur, ut agamus de eius materia: Diximus autem, materiam proximam pœnitentiæ habere tres partes, scilicet contritionem, confessionem, & satisfactionem, de quibus nunc suo ordine agendum est, & primò de contritione, seu dolore requisito: ad quod dicendum esset hoc loco de differentia contritionis perfectæ ab imperfecta, quæ appellatur attritio. De hoc tamen dixi laudè supra disputatio. 5. Vbi explicni obiectum formale utriusque, & quomodo contritio perfecta extra Sacramentum afferat semper, & infallibiliter secum gratiam iustificantem; item attritionem supernaturalem sufficere cum Sacramento pœnitentiæ ad iustificatio-

nem quomodo utraque includat virtualiter propositum non peccandi: qualis intentio, vel extensio requiratur in illis, qualiter contritio ipsa continueatur virtualiter in actu dilectionis Dei super omnia, & quomodo hic sufficiat etiam abique dolore formali, & alia eiusmodi, quæ omnia nunc supponenda sunt, ut agamus de his quæ proprie spectant ad Sacramentum, quatenus Sacramentum est.

SECTIO I.

Utrum, & quomodo contritio sit pars Sacramenti Pœnitentiæ?

LOQUIMUR semper de contritione, propterea quod scindit ab attritione, & à contritione perfecta: utramque enim supponimus sufficere ad valorem, & ad effectum Sacramenti. Et quidem contritionem esse partem intrinsecam huius Sacramenti probavimus supra disp. 12. sect. 2. quod nō importet iterum in præsentem repetere. Nunc ergo solum est difficultas, utrum sit pars essentialis: Potest enim esse pars solū integralis intrinseca, qualis est satisfactio.

Non desunt, qui licet ad effectum Sacramenti, hoc est, ad remissionem peccati requirant essentialem contritionem, absque ipsa tamen dicant, consistere totam essentiam huius Sacramenti, sicut etiam in baptismo adultus non iustificabitur absque dolore suorum peccatorum; sine quo tamen recipit totum Sacramentum baptismi. Pro hac sententia afferuntur Ledesma 1. part. 4. q. 3. art. 2. Vega lib. 1. in Trident. c. 15. eam dicit esse communem, Almainus d. 14. quest. 4. Bernardus de Gannaco in impugnationem Gothfredi quodlib. 5. q. 14. imò aliqui addunt, posse aliquem iustificari per hoc Sacramentum susceptum absque vilo dolore, & proposito, si tamen haberet intentionem accipiendi Sacramentum, & non haberet complacentiam actualem in peccatis præteritis, nec propositum committendi aliud. Ita enim videntur loqui Rosella verbo, confessio 2. §. 1. Sylvest. Confessio 1. §. 24. tribuens eandem sententiam Scotto, sed immerito, quia Scotus illo loco, scilicet, d. 14. quest. 4. dist. 16. expressè docet esse inutile hoc Sacramentum sine contritione, vel attritione, imò ipse Sylvest. cum tenet, dolorem esse partem essentialem Sacramenti, non videtur consequenter loqui, dum concedit utile Sacramentum absque vilo dolore, nisi forte intelligat, propterea videtur significare, partem essentialem fore tunc contritionem sequentem post absolutionem, quæ contritio cum absolutione præterita faciet Sacramentum completum, quod tamen ex se apparet absurdum, sicut si diceret, posse confessionem sequentem cum absolutione præterita conferre vnum Sacramentum pœnitentiæ.

Possent eadem sententia tribui aliis, qui negant dolorem esse partem intrinsecam huius Sacramenti, quos asserit Suarez disp. 20. sect. 3. n. 7. sed ut bene ipse aduertit, ij authores planè non concedunt dari Sacramentum validum absque vilo dolore, imò aliqui eorum id expressè negant, ut Durandus adducit in hoc minis consequenter loquantur.

Vera, & communis Theologorum sententia est, dolorem esse partem essentialem huius Sacramenti, sine qua Sacramentum non subsistit vilo casu. Hæc est S. Thomæ, & aliorum quos congerit, & sequitur Suarez, ubi supra n. 8. & colligitur clarè ex principiis supra positis, quia dolor est pars Sacramenti, ut constat ex definitione Conciliorum, quæ dicunt, contritionem, confessionem, & satisfactionem esse partes materiales huius Sacramenti: sed non potest

potest esse pars solum integralis, qualis est satisfactio; ergo debet esse pars essentialis. Minor probatur, quia si esset pars solum integralis, sequeretur confessionem, & absolutionem absque ullo prorsus dolore esse Sacramentum validum. Unde rursus sequeretur talem confessionem, licet effectum non contulisset ob defectum dispositionis, non esse repetendam postea, iam enim illa peccata fuerant valide subiecta clauibus in confessione valida, atque adeo solum oporteret, postea auferre obicem, ut cum effectu remitterentur. Consequens autem est contra praxim totius Ecclesiae licet sit sub opinione, an detur Sacramentum poenitentiae validum, & informet ob defectum dispositionis sufficientis, & per consequens sit etiam sub opinione, an debeant peccata illa iterum explicari in alia confessione, quando prior fuit informis, de quo dicemus sect. 6. omnes tamen fatentur, confessionem factam absque ullo prorsus dolore, praesertim cognito tunc ipso defectu doloris à poenitente, vel etiam eo aduerente, confessionem illam esse facilem, omnes, inquam, fatentur, repetendam omnino esse illam confessionem; alioquin nunquam repetendae essent confessiones ob defectum provenientem ex parte poenitentis. Ergo supponunt, illud non fuisse Sacramentum validum ex defectu alicuius partis essentialis, quae non erat alia, nisi dolor. Cetera enim omnia non defuerunt, scilicet, confessio, & absolutio. Si autem valida fuisset illa confessio, non oportet iterum repetere illa peccata, sed accusare se ad summum de sacrilegio commissio in illa confessione.

Dices. Sacramentum illud fuisse invalidum ex defectu ipsius confessionis, qui nimirum, homo non se accusavit de illo ipso peccato, quod in confessione committebat, volendo recipere absolutionem absque dolore, ac per consequens confessio non fuit integra omnium peccatorum.

Sed contra, quia in primis ad valorem Sacramenti in tantum requiritur confessio integra, quatenus si non sit integra, assert nonum peccatum, quod est obex dolori requisito. Unde si confessio non sit integra, & hoc sit absque nova culpa poenitentis, ille integritatis defectus non vitabit valorem Sacramenti.

Deinde posset contingere, quod licet homo peccaret de novo illa confessione, atque dolore, non tamen adverteret ad obligationem confitendi illud peccatum in eadem confessione, atque adeo confessio esset formaliter integra, scilicet, omnium peccatorum, quorum recordatur in ordine ad confessionem. Ergo si tunc etiam Sacramentum esset nullum, propter vera esset, defectus non proveniret ex defectu integritatis confessionis, sed ex defectu doloris, quae erat alia pars essentialiter requisita ad valorem Sacramenti.

Rationes vero, cur dolor in hoc Sacramento non sit solum dispositio essentialiter requisita ad effectum, sicut in baptismo, sed etiam pars, plures afferuntur. Praecipua est, quia cum hoc Sacramentum institutum sit per modum iudicii, requirit accusationem; accusatio autem non est nuda narratio peccatorum; aliud enim est narrare, aliud accusare; debet ergo esse dolorosa, & ex odio delicti profecta; quia alioquin esset mera historica narratio, ergo requiritur dolor ex parte materiae, tanquam id, per quod constituitur accusatio in ratione accusationis.

Adde potest ratio altera ex ipsa natura huius Sacramenti; quod reconciliatum est, seu per quod homines à Deo per peccatum averti ipsi reconciliantur; reconciliatio enim, ut talis est, necessario in-

cludit reductionem duarum voluntatum, ut quae prius in discordiam abierant, iam postea in concordiam redeant; quare oportet, quod utraque redeat ad priorem statum. Cum ergo per hoc Sacramentum reconcilietur Deus cum homine; oportet, quod Deus relinquat aversionem, quae ab homine avertus erat, & homo etiam relinquat aversionem, quae à Deo se per peccatum averterat; quod fit per contritionem, aut attritionem, quae est retractatio prioris voluntatis peccaminosae, & conversio voluntatis ad Deum, à quo voluntarie discesserat. Sicut ergo in baptismo apponitur pro materia aqua, & in Confirmatione Chrisma, &c. sic in hoc Sacramento affertur pro materia reconciliatio ex parte hominis, & confessio, ut adveniente reconciliatione ex parte Dei, quae ponitur per absolutionem, fiat reconciliatio completa, & integrum Sacramentum. Melius exemplum habemus in Matrimonio, in quo quia est coniunctio duorum; debet intervenire consensus expressus utriusque; ex quo duplici consensu explicato fit integrum Sacramentum. Sic enim in Sacramento Poenitentiae, quod tendit ad refarciendum prius spirituale coniugium per peccatum mortale dissolutum, vel per venialia debilitatum, & obnubilatum, requiritur consensus utriusque: ita tamen, ut quia homo prior discessit per peccatum à vinculo illo divini coniugij; sic etiam prior redeat per retractionem, & dolorem; Deus vero, qui expulsi sunt, & coacti discedere propter peccata, redeat posterior vocatus, & rogatus à redeunte poenitente, ex quo utroque consensu integratur, seu reparatur prius vinculum, & resultat totum Sacramentum reconciliativum. Haec autem ratio probat etiam de dolore perfecto, & efficaci; nam prior ratio desumpta ex ratione accusationis, fortasse probat solum de aliquo odio peccati perfecto, vel imperfecto, ut videbimus sectione sequenti.

Obiici solet, quod contritio non est sensibilis; ergo non potest esse pars Sacramenti, quod est signum sensibile.

Respondetur tamen facile, non posse esse partem Sacramenti per se sumptam, Ceterum sicut potest fieri sensibilis per aliud, nempe per confessionem, ita poterit iam tunc esse pars Sacramenti sensibilis; ad hoc enim non requiritur, quamlibet partem esse per se ipsam sensibilem. Sic in Eucharistia corpus Christi est pars Sacramenti, licet non sit sensibile per se, sed per species, & verba consecrationis.

Dices; ergo contritio non faciet numerum in ratione partis cum confessione: quia est pars, ut est sensibilis, sed non est sensibilis, propterea distinguitur ab ipsa confessione, sed propterea fit sensibilis à confessione; ergo contritio non est pars Sacramenti, propterea distinguitur à confessione; & per consequens contritio, & confessio non erunt duae partes distinctae in hoc Sacramento.

Respondetur, negando sequelam, nam licet id, per quod constituitur contritio in ratione partis actualis, sit sensibilis confessionis; ipsa tamen contritio, quae secundum suam entitatem recipit denominationem partis, distinguitur à confessione; sicut in composito humano materia, & forma habent esse partes actuales ab una, & eadem unione, iuxta probabilior sententiam; & tamen sunt duae partes distinctae inter se. Item in composito accidentali ex subiecto, & vocatione modali, subiectum habet esse partem actuale illius compositi.

positi, & esse vbiatum ab ipsa vicatione, per quã formaliter vnitur ipsi, & per quam vbiatur; & tamen sunt duæ partes distinctæ: alia enim est id, quod est pars, & quod est vbiatum, aliud id, per quod formaliter constituitur in ratione partis, & vbiatur; Sicut etiam duæ causæ efficientes, causantes eundem effectum per eandem numero actionem sunt duæ causæ cōdistinctæ, licet causent per eandem causalitatem; sic in nostro casu contritio, & confessio sunt duæ partes, sunt duo sensibilia, licet constituantur vtrique in ratione sensibilis, & in ratione partis actualis per eandem sensibilitatem confessionis.

10.
An contritio sit pars per se.

Hinc oritur primum dubium, an contritio sit pars huius Sacramenti per se, an solum per accidens: Aliqui videntur dicere, esse partem solum per accidens, quia eo modo est pars, quo est sensibilis, sed non est sensibilis per se, sed per aliud, ergo non est pars per se, sed per aliud, ac per accidens: ita videntur sentire Palud. d. 16. quæst. 4. in 2. solutione, & Ferrar. 4. contra gentes c. 72. prope med. Alij dicunt, esse partem per se, & quidem non potest quoad hoc esse quæstio de re ipsa, sed solum de modo loquendi. Si enim per esse partem per accidens, intelligamus, contritionem secundum suam propriam entitatem non intrare ad componendum intrinsecè Sacramentum, sed solum per sensibilitatem; negandum est esse partem per accidens. Si verò intelligamus, quod contritio se sola non posset intrare ad componendum Sacramentum, nisi redderetur sensibilis à confessione; verum est: Ceterum hic modus loquendi non videtur ita proprius. Quare magis placet, quod alij dicunt, contritionem esse quidem sensibilem per accidens, esse tamen partem per se. Hoc est, totam sensibilitatem contritionis provenire à confessione: non tamen provenire illi à confessione illam entitatem, quæ formaliter, & intrinsecè componit Sacramentum pœnitentiæ, hæc enim est entitas intrinseca ipsius contritionis.

11.

Ex hac doctrina oritur secundū dubium, quod est magis de re, & difficile. Si enim tota sensibilitas contritionis provenit ex confessione, per quam ostenditur, & exprimitur dolor internus; sequitur, quod si pœnitens nondum habuit actum doloris eo tempore; quo peccata confitetur; postea verò ante absolutionem se disponit & dolet debito modo de peccatis; hic dolor non poterit esse pars Sacramenti, & per consequens Sacramentum non erit validum; quia dolor ille consequens confessionem non potuit per confessionem præcedentem exprimi, quæ non procedebat à tali dolore; ergo non redditur dolor sensibilis, & per consequens nec pars Sacramenti sensibilis, de quo dicemus *sect. seq.*

SECTIO II.

Utrum ad valorem Sacramenti requiratur, quod dolor præcedat confessionem?

12.
Sententia P. Coninch.

Ratio difficultatis proposita est in fine præcedentis sectionis, propter quam P. Coninch. in præsent. disp. 4. dub. 6. dicit dolorem requisitum ad hoc Sacramentū necessariò præcedere ipsā confessionem prioritate, non solum naturæ, sed etiam temporis eo quod voluntas confitendi orta ex dolore, & imperans confessionem est instantanea cōfessio autē, cum sit successiva fit in tempore. Huic sententiæ fanere videtur Layman lib. quinto, c. 4. num. 4.

Hæc sententia singularis est, & habet contra se omnes alios Theologos, quare oppositum videntur sentire Navarr. in manual. Lat. cap. 1. num. 22. Suarez in præsent. disp. 20. section. 4. num. 31. Henriquez lib. 4. de pœnitent. cap. 28. numer. 3. Petrus de Ochagavia de Sacramento tract. 2. de confessione, quæst. 10. n. 2. Bonacina de Sacrament. disp. 51. quæst. 3. punct. 2. n. 8. & eam videtur supponere Valquez in præsent. quæst. 92. art. 2. dub. vnic. num. 17. denique eam docet Fagundez de præcept. Eccles. præcept. 2. lib. 2. cap. 6. num. 10. ubi alios refert. Habet etiam contra se praxim fidelium; hi enim si forte peccata absque dolore confessi sunt, & postea confessarij exhortatione permoti excitantur ad dolorem habendum de peccatis, putant se sufficienter satisfacere, si tunc doleant ante absolutionem, imò ad hunc finem Confessarij solent pœnitentes tunc potissimum ad dolorem monere, ut se disponant ad absolutionem validam suscipiendam; nec obligant eos post dolorem tunc conceptum ad repetendam confessionem, quæ absque dolore prævio facta est.

Respondet prædictus Autor, eo casu confessionem brevissimè repeti, dum pœnitens dicit, se dolere de iis peccatis narratis, & cupere ab eis absolvi. Sed contra primum, quia hoc ipsum est contra praxim: non enim solent pœnitentes repetere illa verba, *Cupio ab iis absolvi*, nec confessarij solliciti sunt, ut pœnitentes id dicant. Deinde sæpe ipse pœnitens nihil prorsus dicens, dolet de peccatis; interim dum Sacerdos illum alloquitur, nec curat suū novum dolorem confessarij manifestare, nec vltus in dubium revocat valorem illius Sacramenti. Solent item aliqui confessionem generalem factam per biduum, vel triduum referre actum doloris faciendum vltima die quando absolventi innotet, nec peccata prius confessa iterum repetunt; quæ omnia iuxta illam sententiam condemnanda essent, utpote contra Sacramenti valorem.

Accedit ratio à priori, quod dolor etiā post confessionem habitus potest esse materia sufficiens Sacramenti, ut constabit ex solutione argumentorum contrariæ sententiæ, non ergo oportet, quod necessariò præcedat confessionem.

Tota ergo difficultas est in soluendis fundamentis contrariis, quorum primum, & præcipuum est illud, quod confessio debet reddere sensibilem dolorem internum significando illum: non potest autem esse signum doloris; nisi ex ipso dolore procedat, neque enim alio modo significare potest dolorem, nisi tanquam causam. Ergo si dolor non est causa confessionis, non redditur sensibilis dolor per confessionem.

Respondent aliqui, dolorem in prædicto casu reddi sensibilem, saltem per actum pœnitentiæ subsequenter, quatenus non retractando confessionem, sed expectando absolutionem, & tacite illam postulando videtur eadem peccata subiacere clauibus, & dolorem suum significare. Hanc solutionem indicat etiam Patres Suarez loco citato. Sed contra hoc est, quod posset accidere, per nullum actum subsequenter significari, dolorem. Si pœnitens, verbi gratia, post confessionem factam excitetur à confessario ad dolorem, & interim discedente paulisper confessario ad consulendum aliquem, vel ad aliud breue negotium, pœnitens tunc dolet de peccatis, rediens autem Sacerdos invenit eum iam carentem usu rationis, absoluit illum, de cuius dispositione non dubitat; quo casu absolutio illa videtur omnino valida: & tamen dolor per nullum actum externum sequentem pœnitentiæ potuit Sacerdoti manifestari; ergo non oportet, quod

quod reddatur sensibilis per illud silentium, & perseverantiam subsequenter.

Melius responderetur, fieri sensibilem per ipsam confessionem præcedentem: non dico, quod non possit fieri sensibilis, nisi per confessionem: fateor enim posse etiam reddi sufficienter sensibilem per alia signa externa, v.g. per lachrymas, per suspiria, per verba penitentis dicentis, se dolere, &c. Sed dico, ad minus reddi sensibilem dolorem per confessionem præcedentem. Nec ad hoc requiritur confessionem esse effectum doloris, aut dolorem significari, tanquam eius causam: potest enim aliter significari, quatenus scilicet confessio, & accusatio in ordine ad absolutionem significat desiderium obtinendi veniam efficaciter, & per consequens, quod penitens vult ponere omnia requisita ex parte sua ad remissionem in illo Sacramento obtinendam. Cum ergo unum ex requisitis, & præcipuum sit dolor de peccatis: eo ipso penitens deferendo sua peccata in ordine ad absolutionem, ostendit, se vel doluisse, vel quod saltem dolebit de peccatis ante absolutionem: Cum enim alterum ex illis sufficiat ad valorem Sacramenti, neutrum determinatè significatur, sed saltem sub disfunctione: Vnde dolor postea elicitus sensibilis factus est per confessionem præcedentem, quæ illum, vel ut præsentem, vel præteritum, vel ut futurum significabat.

Habemus ad hoc declarandum exemplum in hoc ipso Sacramento. Nam satisfactio, quæ est pars integralis huius Sacramenti, aliquando non est per se ipsam sensibilis, sed debet fieri sensibilis per aliud: quando scilicet imponitur pro penitentia aliquod opus internum, ut agrotis non potest loqui, quod in corde suo invocet Deum, vel aliquid, quod habeat bis, vel ter actum patientiæ, vel conformitatis cum divina voluntate, vel quod per horam attendat orationi mentali, & meditetur aliquid de passione Dei, vel examinet suam conscientiam quæ omnes sunt actiones internæ, & insensibiles possunt tamen imponi in penitentiam iuxta communem, & verior sententiam, quam sequitur Suarez *infra disp. 37. sect. 6.* Tunc autem sunt sensibiles per verba Sacerdotis imponentis penitentiam, & per acceptationem penitentis, quæ sunt actiones antecedentes ipsam exsequutionem satisfactionis, ut constat. Similiter ergo per confessionem præcedentem potest reddi sensibilis dolor consequens, quia sicut impositio penitentia significat, eam postea implendam esse: Sic confessio in ordine ad veniam in Sacramento obtinendam significat dolorem requisitum positum, vel ponendum esse, non enim minor est obligatio habendi dolorem, quam implendi penitentiam sibi à confessorio impositam.

Dices, si per confessionem penitens significabat dolorem præsentem, vel futurum, ergo mentitus fuit, quia suppono ipsum tunc non habuisse dolorem præsentem, nec animum dolendi ante absolutionem, nec enim cogitauerat de necessitate habendi dolorem.

Respondetur, non fuisse mentitum. Primum, quia non omnis, qui ponit signum aliquod absque re significata, mentitur: nam lachrymæ sunt signa doloris, & tamen penitens, si fleret absque dolore interno sufficienti, non mentitur in figure. Requiritur ergo ad mendacium, quod ponatur signum tale: scilicet, loquutio significans per modum locutionis tale obiectum, quod re ipsa loquens non credit esse verum. Confessio autem peccatorum non est loquutio, quæ penitens dicit, *Ego doleo, vel dolebo*, sed, *ego peccavi*, ergo non mentitur

confitens absque dolore. Est tamen confessio signum doloris, non per modum locutionis, quia signum latius patet (ut dixi) quam locutio: sed propter connexionem, quam habet cum dolore, ex eo quod hoc Sacramentum exigit necessariò dolorem ad suum valorem: Vnde qui confitetur ad hunc finem, eo ipso creditur habere dolorem requisitum ad valorem Sacramenti.

Secundò explicatur alia ratione, quomodo ille non mentiatur, quia nimirum licet non cogitauerat explicite de dolore habendo: habet tamen voluntatem universalem suscipiendi Sacramentum penitentia à Christo institutum, & per consequens saltem implicite, & in confuso habet animum apponendi, quæ necessaria sunt ad valorem eius Sacramenti: Si ergo postea ad hunc finem concepit dolorem; iam hoc ipsum significavit implicite per confessionem præcedentem, per quam ostendit, se habere animum apponendi omnia necessaria ad suscipiendum Sacramentum validum.

Hinc constat iam solutio argumenti propositi ab illo Auctore: nam admissa maiori, negamus minorem, quod scilicet, non possit dolor per confessionem significari, nisi ut causa per suum effectum: Diximus enim significari, ut effectum voluntatis, à qua oritur confessio, quia cum confessio procedat à voluntate, suscipiendi Sacramentum, & hæc voluntas inferat petitionem doloris necessarij, consequens est, ut confessio significet dolorem propter connexionem cum ipso, tanquam cum effectu eiusdem cause, scilicet, eiusdem voluntatis suscipiendi Sacramentum validum.

Arguit ulterius Coninch pro sua sententia quia si confessio externa non debet ex dolore procedere, posset quis absque ullo peccatorum dolore, eiusve significatione per modum historiae narrare sua peccata; & postea interius atteri, & sic absolvi, etiam si internus dolor nullo signo externo prodereetur. Respondetur ex dictis, si narratio peccatorum fieret per modum accusationis, hoc est, deferendo illa peccata Sacerdoti ad obtinendam absolutionem, iam eo ipso significaretur dolor, vel præsens, vel futurus, saltem in confuso, ut explicuimus. Si verò narratio non esset in ordine ad absolutionem, nec per modum accusationis; non sufficeret dolor subsequens, eo quod deesset una pars Sacramenti, scilicet, accusatio, seu confessio iudicialis peccatorum, quæ debet præcedere absolutionem.

Dices, accusatio vera debet esse profecta ex odio delicti: Ergo si confessio non oritur ex dolore non fuit accusatio. Respondetur, accusationem debere oriri ex aliquo odio delicti, & desiderio correctionis, non tamen perfectæ, & absoluto, ut dixi *sect. præced.* peccator autem quoties se accusat, habet aliquod odium peccati, & aliquod desiderium salutis, nisi omnino fictè confiteatur.

SECTIO III.

Utrum ad singulas confessiones requiratur novus actus doloris?

Consequenter ad præcedentem doctrinam dubitari potest, si quidem dolor internus est pars Sacramenti, & materia proxima partialis; an in singulis Sacramentis penitentia debeat apponi novus dolor de peccatis pro materia proxima; an verò sufficiat unus, & idè dolor ad duplex Sacramentum penitentia recipiendum? Casus autem potest in praxi frequenter contingere: si aliquis v.g. in confessione obliuiscitur unius peccati ex quinque, quæ propo-

proposuerat confiteri statim autem post abolutionem recordatur, & addit illud aliud peccatum, quæritur, an indigeat nouo actu doloris, an verò in virtute prioris adhuc virtualiter manentis, possit ab illo peccato absolui?

De hoc puncto non loquuntur expresse Doctores. Aliqui tamen cum de reiteratione confessionis agunt, videntur supponere, ad secundam abolutionem ab eisdem peccatis prærequiri nouam confessionem, & nouum dolorem: ita Bonacina de Sacram. disp. 5. q. 4. punct. 4. n. 1. & alij, qui dum faciatur, posse eadem peccata iterum esse materiam secundæ confessionis, dicunt rationem esse, quia peccata sunt materia remota in hoc Sacramento: materia autem remota potest eadem deferuire ad duo Sacramenta vt eadem aqua ad duplicem Baptismum, licet eadem materia proxima non possit. Vnde videntur supponere dolorem, qui est materia proxima, non posse eundem deferuire ad duplex Sacramentum pœnitentiæ: & clarius P. Vasq. q. 92. art. 3. dub. 5. n. 10. dicit, quando repetuntur eadem peccata in noua confessione debere repeti nouum dolorem, quia materia proxima debet esse noua pro Sacramento nouo.

Ceterum P. Henriquez lib. 4. de pœnitent. cap. 26. §. 7. dicit, aliquando vnâ, & eandem contritionem ad duo Sacramenta posse, vt partem pertinere, vt cum semel absolutus, iteratâ mox nouâ confessione explicet præteritum dolorem, & peccatum oblitum, hic enim nouum, (inquit) effectum gratiæ antè videtur recipere, dum absque nouo dolore recipit abolutionem, quia ad sunt requisita omnia, scilicet, noua confessio, vt signum peccati, & doloris; Nam dolor prior vt in virtute extensus est ad peccata oblita, perinde valet, ac si esset nouus dolor de peccatis oblitis. Addit tamen statim, aliud dicendum esse, si confessio secunda fiat de eisdem peccatis, à quibus dicitur pœnitens fuerat absolutus; tunc enim debet habere nouum dolorem eorundem peccatorum, qui subiiciatur nouæ abolutioni, sicut debet esse noua confessio.

Hæc opinio, quo ad priorem partem confirmari potest ex praxi. Nam licet vnus, vel alius confessor fortasse admoneat pœnitentem in prædicto casu de renouando dolore: alij tamen omnes communiter id non faciunt. Eadem item praxis est in moribundo, qui propter instantis mortis periculum absoluentus est auditò vno, vel altero peccato, & deinde proseguenda est confessio de aliis: tunc enim non solet postea cogi ad renouandû dolorem post primam abolutionem, sed absoluitur secundò ab aliis peccatis ex vi prioris doloris moraliter permanentis. Rursus in eo casu, quo aliquis propter peccata referuata dimidiare potest confessionem, confitendo superiori sola referuata qui alia audire non vult & deinde inferiori eadem cum aliis, tunc, inquam, iuxta communissimam sententiam, quam sequitur Hentiq. lib. 6. de pœnit. c. 15. §. 4. cum multis, quos affert, datur duplex absolutio Sacramentalis supra eandem confessionem, quæ partim fit cum superiore, partim cum inferiore. In quo casu nemo dicit, pœnitentem teneri ad habendos duos actus doloris, si prior dolor extendebatur ad peccata referuata, & non referuata. Ergo nec in casu nostro debet repeti dolor, cum prior se extendere ad peccatum etiam, cuius oblitus fuit pœnitens in confessione, & quod audiuit in secunda reconciliatione.

Id verò, quod in contrarium opponebatur, quod scilicet, dolor sit materia proxima Sacramenti, atque ideo non possit duplex forma cadere supra eundem dolorem: hoc, inquam, retorqueri potest

ostendendo, posse aliquam materiam proximam partialem deferuire eandem pro duplici forma Sacramentali. Sic enim Corpus Christi est materia proxima partialis in Sacramento Eucharistiæ, & tamen idem subsistat omnibus cōsecrationibus, item in hoc eodem Sacramento pœnitentiæ satisfactio est materia proxima partialis, & tamen non videtur repugnare, quod eadem satisfactio materialiter sumpta, hoc est, idem ieiunium, v.g. deferuire possit pro materia integrali duplicis Sacramenti. Si enim impositum tibi fuit pro pœnitentiâ ieiunium crastinum, & rursus cōsecraris hodie, poteris secundus confessorius præcipere tibi in pœnitentiam idem ieiunium crastinum, iuxta communem sententiam docentem, posse imponi in pœnitentiam opera aliunde debita ex præcepto, imò de facto id videntur supponere, qui dicunt, quod per illa verba quidquid boni fueris, & patienter sustinueris, &c. eleuantur omnia opera bona ad hoc, vt sint satisfactio Sacramentalis: nam in secunda confessione repetit Sacerdos illa verba immediatè post primam, & per consequens per vtramque abolutionem eleuat eadem opera subsequentiâ, ad hoc vt sint pars integralis vniûsque Sacramenti.

Dices, in eo casu, licet vnus, & idem ieiunium esset pars integralis vniûsque Sacramenti, fortalliter tamen esset diuersum; quia esset pars vniûs Sacramenti, in quantum impositum ab hoc confessario, & esset pars alterius, quatenus fuit impositum ab altero. Sed contra, quia eadem est ratio, quod hoc de dolore, qui esset etiâ pars vniûs Sacramenti, quatenus significatur per alteram confessionem, quare sicut ibi ieiunium esset vniûm, sed impositio ipsius esset duplex, sic in nostro casu, licet dolor esset vnus, significatio ipsius esset duplex, scilicet, per duplicem confessionem diuersam.

Dices, si idem dolor potest deferuire ad duo Sacramenta; Ergo poterit etiam eadem confessio deferuire ad duplicem abolutionem, & ad duplex Sacramentû pœnitentiæ: non enim est minus materia proxima dolor, quam confessio, atque adeo eadem erit ratio de vtraque parte. Respondetur negando consequentiam; nam licet vtraque pars sit materia proxima, longè tamè diuerso modo: cum enim hoc Sacramentum insitutum per modum iudicii, non potest secundò exerceri absque noua confessione, quia postquam sententia valida prolata est à iudice in aliqua causa, non potest iterû sententia proferri, nisi fiat noua accusatio, & notus processus; enim iudex functus est suo munere. Ad nouam ergo abolutionis sententiam requiritur nouus processus, & per consequens noua accusatio, & testificatio, quam ponit pœnitens, qui est accusator, testis, & reus. Totum autè hoc potest poni absque nouo dolore, vt constat, & per consequens potest poni materia proxima noui Sacramenti. Hinc etiam est, quod licet in nouo Sacramento pœnitentiæ possit iuxta illam sententiam, quam retulimus, imponi idem opus, idè ieiunium, v.g. debet tamè intervenire nouum præceptum, seu noua impositio pœnitentiæ, ita vt idem ieiunium debeat iam ex obligatione duplici orta ex duplici sententia Sacramentali. Ratio autem differentie est eadem, quia nimirum ad nouum iudicium requiritur noua sententia, non tamen requiritur, quod poena, quæ imponitur, materialiter sumpta, sit diuersa: potest enim eadem deberi ex duplici sententia. Cum ergo impositio pœnitentiæ sit pars sententiæ, quam in Iudicio Sacramentali proferit Sacerdos, & sine qua iudicium non est integrum, oportet, quod in nouo Sacramento sit noua impositio poenæ, licet non impositio poenæ. Similiter ergo requiritur noua accusatio, licet

fiat non requiritur semper nouus dolor; quia si-
cut satisfactio Sacramentalis significatur per sen-
tentiam praeteritam, & aliquando fit sensibilis per
ipsam, quando scilicet imponitur pro penitentia
aliquid opus internum; sic dolor significatur, &
redditur sensibilis per confessionem; sicut ergo
eadem satisfactio potest significari per duplicem
sententiam praecedentem in duplici Sacramento,
sic idem dolor poterit significari per duplicem
confessionem sequentem in duplici Sacramento,
quia utrobique remanet integrum iudicium, &
completus processus iudicialis constans ex accu-
satione, testificatione, & sententia, quae requiruntur
non ad rationem noui iudicii, eo quod super eo-
dem processu non possit proferri secunda senten-
tia post primam validam.

31. Hinc constat priorem partem illius sententiae,
quam ex P. Henriquez supra adduximus, videri sa-
tis probabilem; ex his autem, quae in eius fauorem
posuimus, argui potest contra posteriorem par-
tem eiusdem sententiae, quae dicebat, si confessio re-
petatur de eisdem peccatis, requiri nouum dolo-
rem. Si enim vera sunt, quae adduximus in confir-
mationem prioris partis, non apparet, cur aliquan-
do circa eadem etiam peccata non possit repeti
confessio, & absolutio noua in virtute doloris praе-
cedentis perseverantis adhuc moraliter, & virtuali-
ter. Nam in primis in praedicto casu, quando supe-
rior audit sola reservata, & ab illis absoluit, & de-
inde inferior audit omnia, ac iterum absoluit; Se-
cunda confessio non est de solis non reservatis, sed
etiam de reservatis, a quibus iam absoluerat supe-
rior, ut docent Auctores, quos refert, & sequitur
ipse Henricus. *dist. lib. 6. c. 1 §. ubi supra*. Ergo si in
virtute eiusdem doloris perficitur illa secunda con-
fessio coram inferiore circa eadem peccata reser-
uata; iam admittitur aliquando duplex Sacramen-
tum circa eadem peccata saltem partialiter posse
subsistere absque nouo dolore. Nec enim quidquam
refert quod in ea secunda confessione addantur
alia peccata diuersa, scilicet, non reservata: hoc,
inquam parum refert, quia Sacramentum illud, prout
versatur etiam circa reservata, est verum Sacramen-
tum, & absolutionis forma illis etiam applicatur,
ad hoc enim subiiciuntur in secunda confessione,
ut fiat confessio integra omnium peccatorum vni,
& eidem Sacerdoti; & tamen absolutio, prout ver-
satur circa illa peccata, non inuenit nouum dolo-
rem: Ergo licet illa peccata sola fuissent tota ma-
teria confessionis, posset secunda absolutio illis
applicari absque nouo dolore, si potest, quando
sunt materia partialis.

32. Ratio item videtur esse eadem in utroque casu,
nam si aliquid cogit ad exigendum dolorem
nouum in secunda absolutione, illud est, quod, sci-
licet, dolor est materia proxima Sacramenti, & non
potest duplex forma applicari eidem materiae pro-
ximae; haec autem ratio probaret etiam, fieri non
posse in priori casu, nam licet peccata noua dicantur
in secunda confessione; dolor tamen est idem:
ergo si in eo casu ratio illa non conuincit, non
debet in posteriori conuincere.

Respondet Henriquez tacite huic obiectioni in
margine litterae V. in priori casu non solum apponi
pro materia nouum peccatum, sed etiam nouum
dolorem virtualiter; quia attritio praecedens secun-
dum quod extendebatur ad peccatum omis-
sum, non fuit informata directe per Sacramentum prius,
& per absolutionem; ac perinde quatenus respicit
illud peccatum, habet se sicut noua attritio illius
peccati. Quod potest explicari considerando attri-
tionem praecedentem, sicut si essent plures attritio-

nes partiales de pluribus peccatis, ex quibus illa,
quae versabatur circa peccata explicata in prima
confessione, fuerint directe informata per primam
absolutionem; illa autem attritio partialis, quae
versabatur circa peccatum omis-
sum, non fuit di-
recte informata prima absolutione, ac proinde
potest esse pars secundi Sacramenti. Quando vero
secunda confessio est de eisdem peccatis non po-
nitur nouus dolor iam virtualiter, quia totus ille,
prout respiciebat haec peccata, fuit directe infor-
matus prima absolutione.

Sed haec responsio tenet potest primo, quia do-
lor ille secundum totam suam vniuersalitatem;
fuit vera pars essentialis prioris Sacramenti. Sup-
pono enim ex dicendis *sectione 5.* ad valorem hu-
ius Sacramenti requiri voluntatem efficacem, quae
ex se opponatur cum omni voluntate peccandi;
haec autem est voluntas vniuersalis; Ergo secun-
dum totam illam vniuersalitatem requirebatur ad
prius Sacramentum. Secundò, quia quidquid sit
de hoc, ille tamen dolor numero non potuit esse
pars prioris Sacramenti, prout terminabatur ad
alia peccata, nisi esset etiam eius pars secundum
totam suam vniuersalitatem? Nam suppono, per
illum actum doluisse hominem de illis peccatis,
non propter aliquod speciale motuum; & quia ta-
lia peccata erant, sed sub motu vniuersali, & quia
peccata erant, vel propter gehennam, & c. sed dolor
ille fuit pars prioris Sacramenti, non solum prout
terminatus ad obiectum materiale, scilicet, ad talia
peccata, quae explicata sunt in priori confessio-
ne, sed multò magis, prout terminatus ad obiectum
formale, à quo accipit honestatem, & moralita-
tem: ergo ille dolor fuit pars talis Sacramenti,
secundum quod respiciebat tale motuum vniuer-
sale: ergo prout respiciebat alia etiam peccata
omis-
sa, quia in tantum ea respiciebat, in quantum
versabatur circa motuum vniuersalem, sub quo om-
nia illa comprehendebantur: ergo de primo ad
vltimum dolor ille secundum totam suam vniuer-
salitatem fuit pars prioris Sacramenti, atque adeo
non est nouus dolor etiam virtualiter, qui sit pars
Sacramenti posterioris.

33. Adde, exempla supra à nobis adducta, si quid
probant procedere etiam in hoc posteriori casu;
nam corpus Christi idem realiter, & virtualiter est
materia proxima Eucharistiae sub diuersis specie-
bus panis: Item satisfactio Sacramentalis eadem
secundum suam entitatem, idem scilicet ieiunium,
v. g. est pars integralis utriusque Sacramenti peni-
tentiae, quando idem ieiunium praecipitur ab utro-
que confessario. Denique etiam in hoc casu pro-
cedit, quod dicebamus de nouitate iudicii in ra-
tione iudicii; Nam in hoc etiam casu datur nouus
processus, noua accusatio, noua testificatio, noua
sententia absolutoria, & condemnatoria etiam per
nouam impositionem penitentiae; ergo datur
quidquid requiritur ad nouam sententiam feren-
dam in virtute praecedentis doloris adhuc morali-
ter, & virtualiter perseverantis. Non ergo video
ratione discriminis sufficientem, cur valeat confes-
sio secunda in priori casu absque nouo dolore, &
non in posteriori; licet Auctores non agant ex-
presse de hoc pñcto, ex modo tamen, quo loquun-
tur, videntur hoc insinuari, cum eorum dicunt posse
secundam absolutionem cadere supra eadem pec-
cata, addere solent si tamen datur noua confessio: de
doloris autem nouo nihil dicunt, si vnum, vel alteru-
rum excipiamus, imò P. Ioannes de Salas in manuscri-
ptis de penitentia g. 84. art. 10. relatam sententiam ali-
quorum Recentiorum, qui dicebant, requiri nouum
dolorem, sicut nouam confessionem ad valorem
secundam

secundi Sacramenti; ipse dicit, contrarium verius esse, & sufficere, quod partes sensibiles sint novæ, & addit, satisfactionem, licet sit pars insensibilis, posse fortasse eandem esse partem duplicis Sacramenti. Eandem sententiam indicavit obiter quidam alius Magister Salmanticensis in hac eadem materia, dicens, illam non videri improbabilem: clarius autem, & expressè eam docuit Petrus de Ledesma in *Summa c. 4. de Sacramento Pœnitentiæ* & Io. de la Cruz in *director. p. 2. de Sacram. Pœnit. q. 1. dub. 6. conclus. 2.* Apud alios nihil iuvenio pro hac parte, nec etiam contra illam, quam quidem ego non auderem reprobare.

358

Dices hinc sequi, quod posset aliquis initio anni habere dolorem de aliquibus peccatis, & in virtute illius doloris non renouari, confiteri singulis diebus toto anno eadem peccata. Respondetur, id pendere ex alia questione, ad quam omnes debent respondere: scilicet, quanto tempore possit antecedere dolor ante confessionem, vel absolutionem, ad hoc ut dici posset habere moralem unionem cum ipsa in ordine ad constituendum unum Sacramentum. Omnes enim debent taxare aliquod tempus, intra quod debeat esse dolor, ne fortè propter longam distantiam non possit esse unio moralis inter partes adeo distantes. Adde, dolorem priorem interrumpi per peccatum subsequens, atque adeo ex eo etiam capite debere iterum renouari.

SECTIO IV.

Quomodo actus doloris debeat à pœnitente referri ad Sacramentum Pœnitentiæ?

36.
An debeat
aliter ex in-
tentione con-
fiteri.

PRæcedenti dubio affine videtur esse aliud; an, scilicet, dolor, qui est pars Sacramenti pœnitentiæ, debeat elici à pœnitente ex intentione, & relatione ad confessionem: an verò postquam elicitus est absque memoria confessionis, possit pœnitens eo dolore uti ad recipiendum Sacramentum pœnitentiæ? P. Suarez *disp. 20. sect. 4. num. 29.* videtur exigere relationem aliquam doloris in ordine ad confessionem faciendam: à quo videntur accepisse illum modum loquendi alij recentiores, Bonacina *de pœnit. disp. 5. q. 3. p. 2. m. 17.* dicens, requiri quod dolor formaliter, vel virtualiter referatur ad confessionem, v. g. si doleat homo cum proposito confitendi, vel recogitet peccata cum dolore, ut ea confiteatur, & virtute illius propositi, & intentionis confiteatur. Alij verò Recentiores addunt, si quis doleat de peccatis in ordine ad confessionem hodiè faciendam, v. g. hunc dolorem non sufficere ad confessionem cras faciendam; quia sine hac relatione non videtur habere unionem moralem cum confessione sequenti.

37.
Suarez.

Oppositum tamen videtur verum: nec credo, P. Suarez in illa fuisse sententia; nam loco citato explicans, qualiter debeat referri dolor ad confessionem, sic ait: *quod sit quoties quis peccata recogitat, & de eis dolet, ut ea confiteatur, vel præbet signum sui doloris in ordine ad confessionem faciendam, seu absolutionem obtinendam ac denique quoties quis dolet de peccatis cum expresso proposito illa confiteri, ex cuius virtute postea confessionem facit: nam quilibet ex his modis sufficit ad veram, accusationem, aliqua verò huiusmodi relatio necessaria est, &c.* in quibus verbis satis apertè indicat, sufficere illum secundum modum referendi dolorem, qui datur, quando quis

in ordine ad confessionem, vel absolutionem præbet signum aliquod sui doloris præcedentis. Eodem modo loquitur P. Valerius Reginaldus in *praxi tom. 1. lib. 5. n. 54.* ubi ait, eum, qui ex contritione prius habita excitatur ad confessionem, & examen peccatorum, non debere postea de illis iterum contreri.

Potest autem hoc probari primò ex Tridentino *sess. 14. c. 4.* ubi de dolore in univèrsum dicitur, præparare hominem post Baptismum lapsum ad recuperandam divinam gratiam, & remissionem peccati obtinendam, si cum fiducia divine misericordie, & voto præstandi reliqua, coniectus sit, quæ ad rite suscipiendum hoc Sacramentum requiruntur. Item additur, attritionem, si voluntatem peccandi excludat cum spe veniæ, esse donum Dei, quo pœnitens licet non extra Sacramentum, in Sacramento tamen pœnitentiæ ad Dei gratiam impetrandam disponitur. Quæ omnia verificantur in casu nostro, nam si attritio habeatur ex metu gehennæ, vel ex alio insufficienti motivo, & postea homo ad impetrandam Dei gratiam velit confiteri, & absolvi, concurrunt omnia, quæ à Concilio petuntur, scilicet, dolor de peccatis, votum præstandi omnia, quæ requiruntur ad Sacramentum pœnitentiæ (hoc enim votum semper continetur implicite in qualibet attritione, quatenus in ea includitur propositum servandi omnia præcepta) iustus adeo actus excludens voluntatem peccandi cum spe veniæ, ergo dantur, quæ disponunt iuxta mentem Concilij, sufficienter ad impetrandam gratiam, & remissionem in hoc Sacramento. Finita ergo restat illa alia relatio doloris ad Sacramentum, vel ad confessionem.

Secundò probari potest ex communi fidelium sensu, si enim aliquis dum legit, vel dum audit confessionem, moveatur ad intensum dolorem, & detestationem suorum peccatorum, & postea ex desiderio veniæ cogitet de confessione faciendâ, & Sacerdoti confiteatur, nemo dicit, hunc non esse optimè dispositum ad absolutionem recipiendam, imò ille videtur esse modus aptissimus, cum ex dolore peccatorum, & desiderio veniæ procedat ad procurandam confessionem, & absolutionem. Tunc autem dolor non processit ex desiderio confessionis, nec ordinatus fuit ad illam relationem aliqua antecedenti, sed consequenti, quæ licet fuerit paulò post ipsum dolorem, hoc parum interest: Idem enim esset, si tribus, vel pluribus horis post dolorem homo recitaretur confessionis, & eam procuraret, quia adhuc verum esset confessionem illam fieri à pœnitente cum vero dolore, & dolorem significari per ipsam confessionem, (quod solum perbat Suarez): ergo licet in ipso dolore homo non recitaretur confessionis, poterit tamen postea uti illo dolore ad obtinendam absolutionem, sicut ad Baptismum.

Tertio probari potest ex ipsa natura, & institutione huius Sacramenti, in quo magis connaturalis est, quod ex dolore, & contritione oriatur desiderium confitendi, quam quod è contra ex desiderio confitendi oriatur dolor, & contritio: Si enim consideretur hoc Sacramentum, ut quoddam indicium est, certum videtur, in iudicio humano ex displicentia, & odio delicti oriri accusationem, & desiderium deferendi illud ad iudicem, & procurate remedium, non verò è contra ex desiderio accusandi oriri odium delicti: ergo similiter in hoc Sacramento ordo connaturalior est, si homo ex odio peccati veniat in cogitationem, & desiderium procurandi remedium illius in hoc iudicio Sacramentali. Deinde si consideretur hoc Sacramentum, quatenus est

est condonatio, & relaxatio offensæ. Certum etiam videtur, quod sit modus aprior, & congruentior ad impetrandam veniam, quando quis ex odio offensæ, quam intulit, & ex penitentia interna, mouetur ad petendam veniam à Sacerdote Vicario Dei, quam si ex desiderio remissionis mouetur ad dolendum de offensa Dei: Imò ipse dolor est perfectior erit, quo purior, & solùm propter motuum diuine offensæ; minus autem haberet de hac puritate, si ex relatione antecedenti ad confessionem, & ex desiderio Sacramenti imperaretur actus doloris de peccatis: iam enim tunc dolor haberet saltem primum extrinsecum desiderium Sacramenti, & eo minus moueretur homo à malitia offensæ diuinæ ad dolendum, quò magis moueretur, & impelleretur ab extrinseco imperio procedenti ex alio motuo.

41. Dices, actiones Sacramentales debent fieri ex intentione Sacramenti: neque enim sufficeret ablutio precedens facta sine intentione Sacramenti, licet immediatè post referret eam aliquis ad Sacramentum Baptismi, & adiungeret formam: ergo cum actus doloris sit pars huius Sacramenti, debet etiam fieri ex intentione Sacramenti; nec sufficit, si postea ad eum sine referatur. Alioquin enim idem posset aliquis dicere de confessione, quæ licet sufficeret facta absque ordine ad absolutionem Sacramentalem, posset postea referri ad eum finem, & fieri materia Sacramenti.

42. Respondetur in primis falsum est, omnes actiones Sacramentales debere fieri ex intentione expressa recipiendi Sacramentum: nam in matrimonio licet aliquis ignoret illum contractum esse Sacramentum inter Christianos, solùm intendat facere contractum, adhuc recipit Sacramentum, quod est inseparabile à contractu. Deinde ex eo quod aliquid sit materia Proxima Sacramenti, non arguitur, quod debeat fieri ex intentione Sacramenti: nam species panis sunt etiam materia proxima Eucharistia, & tamen non debent ipsæ species fieri ex intentione Sacramenti, sed sufficit, consecrationem fieri ex ea intentione. Denique in dolore est specialis ratio: neque non requiritur in ipso talis intentio antecedens, quæ scilicet dolor nō sit à penitente, tanquam Christi ministro; solus enim Sacerdos operatur, ut Christi minister in hoc Sacramento, illæ autem Sacramentales actiones quæ fiunt à ministro, debent fieri per intentionem explicitam, vel implicitam Sacramenti ponendi, quia non potest aliquis operari, ut minister alterius, nisi operetur nomine ipsius, nec potest operari nomine ipsius nisi id velit & intendat. Vnde in ipso etiam Sacramento Matrimonij coniuges, qui sunt ministri, debent habere hanc intentionem saltem implicitam, quam habent, quoties volunt contrahere verum matrimonium: Cum enim hoc inter Christianos non possit fieri sine Sacramento, eo ipso quod volunt omnino perficere matrimonium validum, volunt implicite perficere Sacramentum, sine quo non sit matrimonium validum: si autem haberent intentionem efficacem repugnantem, & omnino excludentem rationem Sacramenti, non efficerent contractum matrimonij. Talis etiam est ablutio in Baptismo, quam minister operatur, ut minister Christi & ideo debet fieri ex intentione Sacramenti; nec poterit ablutio absque ea intentione facta, referri postea ad Sacramentum Baptismi adiungendo formam. Contritio verò, vel dolor non est actus talis, quam penitens faciat nomine Christi; Vnde ex eo capite non requiritur intentionem antecedentem, qua referatur ad Sacramentum. Potest autem ad hoc ipsum confirmandum aff-

P. Ioan. de Lugo, de Penitentia.

ferri id, quod aliqui Theologi dicunt de satisfactione Sacramentali, supposita enim probabilissima, & communissima sententia, quod penitens satisfaciatur præcepto confessarij, etiam si satisfactio nem adimpleat in peccato mortali, eo quod præceptum Confessarij solùm sit de ieiunio, vel de elemosyna: addunt aliqui, nec etiam requiri, quod penitens impleat satisfactionem ex intentione satisfaciendi præcepto: nam sicut præcepto Ecclesiæ audiendi sacrum satisficit audiendo sacrum absque ulla prorsus intentione satisfaciendi præcepto, iuxta communem Theologorum doctrinam, quia præceptum non est de motuo, sed de auditione sacri: sic etiam dicunt, præcepto confessarij de recitando hodie rosario, satisfieri per rosarij recitationem hodiernam, factam absque memoria, vel intentione satisfaciendi præcepto; quod docet Thomas Sanchez lib. 1. in decalogum, cap. 1. n. 17. & lib. 4. c. 13. in fin. Hæc autem doctrina debet eodem modo explicari, dicendo, satisfactionem illam, licet sit pars Sacramenti, non tamen exigere peculiarem illam intentionem Sacramenti recipiendi, eo quod non sit actio Ministri, sed prena imposita à Ministro ad quam subeundam, & implendam non requiritur intentio, sicut neque in alijs præceptis.

Obiicit tamen aliquis esse actiones Sacramentales, quæ non fiunt Ministro, sed à recipiente Sacramenti, & tamen exigunt intentionem Sacramenti. Sic in sacramento Ordinis, ille qui ordinatur, debet tangere materiam cum intentione Sacramenti, & in hoc ipso sacramento Penitentia penitens debet habere intentionem facienda confessionem in ordine ad Sacramentum recipiendum, & tamen hi sunt ministri. Ergo licet dolor non sit actio ministri, adhuc exigit intentionem.

Respondetur, illas actiones requirere quidem intentionem; licet non sine actiones ministri: id tamen provenire ex alijs capitibus, & rationibus, quæ non procedunt in dolore: nam tactus materia in ordinatione (si re vera ad valorem necessarius sit, id enim multi probabiliter negant) in tantum requiritur, in quantum sine illo non datur completa actio ministri ordinantis, quæ est traditio, quia traditio esse non potest sine acceptatione, sicut nec ablutio actiua in Baptismo potest esse sine abluitione passiva: cum ergo actio Episcopi sit traditio humana, requiri acceptationem humanam ex parte illius, qui accipit, neque enim ego dico tradidisse humano modo aliquid si ille alius materialiter, & sine attentione, vel intentione accepti: ideo in ordinando requiritur acceptio, & tactus cum intentione accipiendi humano modo, hoc est, accipiendi ad eum finem, ad quem traditur. Item in confessione requiritur intentio aliqua, quia ad hoc sacramentum requiritur confessio iudicialis, hæc autem est, quæ fit iudici, ut iudici, debet ergo penitens dicere peccata Sacerdoti, tanquam iudici, quia sine hac intentione non poneret confessionem iudiciariam, & hoc est formalissimè intendere saltem implicite finem Sacramenti. In dolore autem nulla ex his rationibus militat, ut constat: quare non est, vnde in ipsius exercitio requiritur talis intentio antecedens: quæ referatur ad Sacramentum.

Dices, non solùm requiritur intentio in ministro Sacramenti, sed etiam in suscipiente, si sit adultus, ergo penitens, dum habet actum contritionis, debet habere intentionem, saltem quatenus actu recipit aliquid Sacramenti, scilicet, vnam partem materia: Respondetur intentionem in suscipiente Sacramentum requiri regulariter tunc, quando minister confert illi Sacramentum nomine Christi: v.g. dum baptizat, vngit, imponit manus, profert

T

verba.

verba, & ratio autem videtur esse: quia (vt notat Suarez 3. rom. disp. 14. sect. 2. circ. med.) per sacramenta homo initiatur & consecratur Deo; ille autem qui consecratur, non debet inuitus consecrari, & dedicari Deo: consecratur autem, quando à ministro vngitur, tangitur, abluatur, & c. profertur verba: ideo qui ordinatur verbi gratia, tunc debet prestare consensum, quando accipit materiam vel ordinatur, quia tunc accipit potestatem: datio autem potestatis absque acceptatione eius, qui habet usum rationis, non est valida, & completa: ideo tunc debet esse intentio in suscipiente. Quod idem procedit de aliis Sacramentis cum proportionem, in quibus datur etiam aliqua potestas, vel aliquod donum à ministro nomine Christi. Quando vero fit contritio, non consecratur poenitens à ministro, nec accipit ab eo potestatem aliquam, quam debet acceptare, sed disponit se ad consecrationem per absolutionem Sacerdotis accipientem: non ergo requiritur tunc alia intentio præter ipsammet contritionem, quæ se sola sufficienter disponit.

47. Sed contra vrgebis, primò quia infans non potest acceptare potestatem in Sacramento, & tamen illud validè recipit, ergo potest esse valida, & completa traditio potestatis absque acceptatione suscipientis, atque adeo ex hoc capite non requiritur intentio. Respondetur, acceptationem requiri ad valorem aliarum donationum, quando fit donatio adulto, non quando fit infanti, vt cum aliis obseruat Thomas Sanchez lib. 1. de matrim. disp. 6. n. 15. & 27. Sic ergo de Sacramentis, quando ministrantur infanti non habenti propriam voluntatem, sufficit voluntas Christi, vel Ecclesiae absque eius consensu, vt traditio potestatis sit valida.

48. Vrgebis secundò, quia ex hoc capite non requireretur intentio suscipientis toto tempore, quo minister loquitur, vel operatur, sed sufficeret intentio in fine: sicut quando aliquis donat tibi librum, non requiritur consensus tuus ab initio loquutionis, sed sufficit quando ille absoluit verba acceptare donationem; ergo licet ille qui baptizatur non haberet intentionem, quando abluatur, sufficeret eam habere, quando absoluitur verba. Respondetur, quando hoc esse differentiam inter sacramenta, & contractus humanos, in quibus sufficit acceptatio in fine, quia adhuc perseverat moraliter voluntas donantis. In Sacramentis verò non sufficit, quia eorum effectus non potest suspendi, sed debet operari, quando fiunt, vel applicantur. Vnde non sufficit consensus accipientis post finem verborum, quia iam non est sacramentum, neque etiam sufficit consensus post prolatam mediam partem v.g. formæ, vel applicatam materiam, quia illa pars, & illa consecratio præcedens non operatur, vt nunc moraliter perseverat, sed vt fuit, quado physice fuit. Nam si aliquis cum debita intentione effuderit aquam & postea cum debita intentione proferret verba, licet per possibile vel impossibile reuocasset intentionem, quoad effusionem aquæ præteritam, validum esset Sacramentum: quia non attenditur ad non reuocatam voluntatem, sed ad intentionem, quam habuit, quando effudit aquam: ideo ergo ab initio requiritur intentio suscipientis, vt singulæ partes consecrationis, & operationis ministri acceptentur, dum fiunt, quia si tunc non acceptantur, postea non poterunt acceptari, quando solum moraliter perseverant.

49. Sed vrgebis tertio ex Sacramento matrimonij, in quo si femina non cogitante de matrimonio, dicat vir cum intentione debita: *Ego te accipio in meam ipsa* verò tunc cum eadem intentione respo-

deat acceptando, & dicat *Ego etiam te in meum*; fit Sacramentum, licet intentio non fuerit in femina suscipiendi Sacramentum ab initio, dum vir illud ministrabat: ergo non requiritur in Sacramentis intentio suscipientis toto tempore, quo ministrat illud ministrat.

Respondetur, ideo dixi supra, regulariter, eam intentionem exigi, vt scilicet exciperem matrimonium, quod sicut irregulare est, quoad alia multa; sic etiam quoad hoc. Quæ differentia oritur ex duplici, vel triplici capite. Primò, quia in hoc Sacramento ritus, & verba non videntur sonare consecrationem, sed solam obligationem profanam. Secundò, quia est contractus, qualis antea erat: cum ergo de se non exigeret acceptationem antecedentem, sed sufficeret acceptatio consequens, sicut in aliis contractibus, non debuit variari natura contractus per rationem Sacramenti supradictam. Tertio, quia in Matrimonio non requiritur verba physica, sed sufficiunt virtualia, vt supra diximus, atque adeo sufficiunt verba præterita moraliter manentia: cum enim prolata fuerint à viro sub conditione, si femina acceptaret; femina postea acceptante, incipiunt eadem verba non reuocata, existimari verba nunc prolata absolute: quæ verba virtualia, & moralia sufficiunt in illo Sacramento, licet in aliis non sufficiant. Habemus ergo ex his, non requiri semper intentionem Sacramenti in suscipiente, quoties ponitur aliqua pars intrinseca Sacramenti ex ratione generali partis Sacramenti, atque adeo neque eam intentionem requiri, quando ponitur dolor, qui est pars materiales.

Denique quod Aduersarij opponebant de vniõne morali requisita inter dolorem, & confessionem, ad faciendum vnum Sacramentum, quæ vniõ videtur fieri per illam relationem doloris ad confessionem. Hoc, inquam, parum vrget, satis enim coniunguntur moraliter; si intra debitum tempus dolor præcedens significatur per confessionem subsequenter; sicut etiam in iudicio humano, si aliquis ex odio præcedenti scelerum, & ex desiderio remedij moueatur postea ad accusandos sceleratos; sufficienter coniungitur accusatio cum odio præcedenti in ordine ad constituendam accusationem dolorosam, seu iustificatam. Nunc iam dicamus aliquid de proposito non peccandi.

SECTIO V.

Virum requiratur propositum non peccandi ad Sacramentum poenitentiae.

Tres sunt Sententiae. Prima docet, esse necessarium ad valorem Sacramenti propositum, sicut dolorem. Ita Ioannes Medin. *Cod. de confession. quaest. de confess. filia iteranda* Toletus. lib. 3. *summa cap. 4. §. Quinta est*, & alij, qui id probant ex Concilio Florent. & Trident. in quibus dicitur primam partem huius Sacramenti esse contritionem, ad quam pertinet dolor de peccato cum proposito non peccandi de cætero.

Secunda sententia dicit, non requiri propositum formale, aut virtuale. Ita Soto, & alij, quod affert Suarez in præfati disputat. 10. *sectio 4. num. 32.*

Tertia sententia docet, requiri quidem ad Sacramenti valorem propositum, vel formale, vel virtuale, quod in actu doloris includitur. Hanc tenet Suarez *ibi num. 33.* & est communis inter Recentiores.

Ego distinguendum existimo, aliquando enim dolor

Distinguen-
tiam 51.

dolor est talis, in quo virtualiter includitur propositum requisitum; & tunc non exigitur ad valorem Sacramenti aliud propositum formale: aliquando verò dolor non includit tale propositum, & tunc requiritur propositum vniuersale præter dolorem. Potest enim dolor esse, non ex motiuo vniuersali, sed speciali, propter quod penitens dõlet de peccatis illis, quæ confitentur: & quidem hic dolor nec virtualiter continet propositum vniuersale non peccandi de cæterò, sed ad summum continet propositum non committendi illa peccata, de quibus homo dõlet. Alius verò est dolor de peccatis ex motiuo aliquo vniuersali comprehendente omnia peccata mortalia: vt si dõleat homo propter offensam grauem Dei, propter irreuerentiam Dei, propter pœnas inferni, & carentiam beatitudinis, quæ correspondet omni peccato mortali: & quidem hic dolor virtualiter saltem continet propositum non peccandi mortaliter de cæterò. Quando ergo dolor est prioris generis, requiritur propositum vniuersale, cum in ipso actu doloris non contineatur: quando verò dolor est posterioris generis, ipse dolor sufficit ad valorem Sacramenti: cum in se contineat virtualiter tale propositum vniuersale. Impossibile enim est, quod aliquis dõleat efficaciter de furto, verbi gratiâ, præcisè, quia est offensa grauis Dei, & quod simul velit offendere Deum grauius alio peccato diuerso: quia per priorem actum odit offensam grauem Dei super omnia: per posteriorem verò vult offensam grauem Dei ad vitandam iacturam alterius boni inferioris; quæ esset contradictio: ergo ille prior actus implicitè extenditur ad vitanda omnia peccata mortalia, quæ sunt etiã offensa graues Dei.

Nec obstat verba Conciliorum Florentini, & Tridentini, quæ exigunt cum dolore propositum non peccandi: illa enim intelliguntur de proposito formali, vel virtuali, & implicito; quia nimirum potest esse dolor aliquis, vt diximus quia non affert secum tale propositum vniuersale: ideo explicauerunt Patres dolorem, non vt cumque, sed cum proposito non peccandi, siue formali, siue virtuali. Quod autem virtuale etiã sufficiat, colligi potest ex eodem Tridentino illa sessione 14. cap. 4. vbi dicitur, attritionem ex gehennæ metu, v. g. si voluntatem peccandi excludat cum spe veniæ: peccatorem disponere ad recipiendam gratiam iustificatiõis cum Sacramento Penitentia: vbi non requiritur alia conditio ad hunc effectum, nisi quod attritio sit talis, quæ voluntatem peccandi excludat: ergo quoties hoc habuerit attritio, disponit sufficiens ad valorem Sacramenti. Dolor autem ille vniuersalis à nobis explicatus excludit omnem voluntatem peccandi, vt constat ergo iuxta Tridentinum ille sufficit ad effectum huius Sacramenti, & per consequens id, quod superius dictum fuerat in eodem capite, contritionem esse dolorem ac detestationem de peccato commisso cum proposito non peccandi de cæterò, intelligi debet de proposito, siue incluso in eodem actu doloris, siue non incluso, vt constat ex verbis posterioribus, quæ adduximus.

Obiicies primò, si dolor absq; alio proposito diuerso sufficit ad valorem huius Sacramenti: ergo etiã è contra sufficit propositum efficax non peccandi absq; alio dolore diuerso: sicut enim dolor, & detestatio præteriti includit implicitè propositum circa futurum, sic propositum efficax videtur includere detestationem & odium peccati

P. Joan. de Lugo de Penitentia

præteriti: Consequens autem videtur esse contra Tridentinum illa sess. 14. capite 4. vbi dicitur contritionem requisitam non esse solam cessationem à peccato, & vitæ nouæ propositum, sed veteris etiã vitæ odium.

Respondetur, propositum & dolorem in aliquo posse æquiparari, & in aliquo differre. Conueniunt quidem in hoc, quod sicut dolor ex efficaciaci, & vniuersali odio peccati, & offensa diuinæ includit virtualiter propositum circa futura, sic etiã propositum non peccandi ortum ex efficaciaci, & absoluto odio peccati, eo ipso continet implicitè detestationem peccati præteriti: vnde qui diligit Deum, super omnia actu efficaciaci, & hoc motiuo proponit firmissimè custodire eius mandata, eo ipso dicitur communiter habere contritionem virtualem, quia in eo actu continetur implicitè detestatio peccati præteriti, licet homo non recorderetur, nec putet se peccasse, & offendisse Deum: ergo similiter, qui ex metu inferni concipit odium peccati, & proponit efficaciter vitare omnia peccata, eo quod displiceat illi super omnia quodcumque peccatum exclusiuium à Regno Cælorum, & inductiuium damnationis æternæ, iam eo ipso continet implicitam detestationem peccati præteriti, in quo tota illa ratio odibilitatis reperitur.

Differunt tamen adhuc quoad hoc actus detestationis, & actus propositi, quod detestatio efficax, & dolor de peccato præterito magis necessariò includit propositum implicitum, quàm è contra: nam qui detestatur super omnia peccatum præteritum, eo quod sit, v. g. inductiuium inferni, eo ipso ostendit, quod quantum est ex se vellet non esse positum peccatum, ne poneretur aliquid inductiuium inferni, hoc enim est dolere efficaciter de illo, ergo eo ipso significat, quod si in ipsius potestate esset nunc, non permitteret poni peccatum, ne sequeretur illud malum, ergo si nunc se offerret, ocano peccandi, non potest acceptare illam, nisi cesset ab illo priori actu, contradiceret enim sibi dicendo, quantum est ex me, vellem non esse positum, & vellem auferre tale malum positum, & abunde volo illud de nouo ponere. At verò propositum non ita secum affert necessariò detestationem præteriti peccati. Nam qui proponit, ex vi propositi solum dicit, volo deinceps nullo modo peccare: potest autem stare, quod quis firmissimè velit non iterum peccare, licet non displiceat illi peccasse olim: possum enim præscindere peccata præterita à futuris, & complacere in præteritis, vel saltem de illis non curare, negando tamen mihi omnia futura. Sic senex impeditus facillè proponit castam ducere vitam in futurum, licet non displiceat illi lasciuia sua iuuentutis, nec contradicit sibi dicendo, placet mihi, quod feci, sed nullo modo volo iterum id facere, sufficit semel fecisse. Hinc ergo est, quod Concilium merito ad contritionem requirat non solam mutationem vitæ, & propositum vitæ nouæ, sed odium veteris, siue hoc includatur implicitè in actu propositi efficacis propter talem modum tendendi in obiectum formale, siue sit alius actus diuersus: nam propositum solum vitæ nouæ non sufficit ad veram penitentiam, cum possit etiam reperiri in non penitente.

Obiicies secundò, posse reperi attritionem ex metu gehennæ, in qua non continetur implicitè tale propositum non peccandi de cæterò. Si enim aliquis potest ex metu gehennæ cogitans secum, acerbiter inferni, diceret: ego mallem peccare mortaliter, quàm pati illas pœnas, peccat in hoc actu, & quidem hic homo

T 2 postea

559

561

571

An aliquis
potest ex metu
gehennæ
ateri de illa
propositione
præteriti?

Mallem peccare mortalius quam pati poenitentiam inferni.

postea, dum habet attritionem de suis peccatis ex metu inferni, non habet propositum etiam implicitum vitandi hoc peccatum; quomodo enim potest ex odio inferni moveri ad vitandum hoc peccatum? quippe iam sibi contradiceret, quia ex una parte diceret; ego volo vitare infernum omnibus modis, & ad hunc finem volo vitare omnia peccata: ex alia vero parte diceret, ego volo potius pati infernum, quam peccare, quia duo repugnant inter se: ergo ex illo motu inferni non potest proponere vitacionem huius peccati.

§ 8.

Respondetur, si argumentum hoc aliquod probat, probat etiam magis directe, non posse ex illo motu, & odio inferni concipi detestationem, & dolorem de illo peccato praeterito; nam detestari illud, videtur esse dicere: Ego retracto, quod dixi, & assero, quod voluissim potius eligere infernum, quam peccatum: haec autem praedictio non videtur posse fieri ex odio inferni; quis enim ex odio inferni eligat infernum potius, quam aliud malum? Si vero detestatio potest fieri ex motu illo, poterit etiam fieri propositum eodem modo, siue explicitè, siue implicitè. Quomodo autem possit quis ex illo motu detestari tale peccatum per veram attritionem; explicari potest hoc modo; quia omnia, quae ex se afferunt aliquod malum, possumus detestari, & odisse ex odio illius mali, quod afferunt: sed illud idem peccatum attulit de facto dignitatem aeternae damnationis, ergo homo, qui aduertit, se per illud peccatum incurrisse damnationem aeternam, potest ex odio illius damnationis dolere de tali peccato, per quod illud malum incurrit. Nec per hoc contradicit sibi in ipsa retractatione, quasi per ipsam velit simul duo contradictoria: non enim dicit, ego eligo infernum potius, quam peccatum, sed solum retractat actum priorem, & dicit, vellem non fecisse illam electionem peccati praeter inferno, & si esset in mea potestate, vellem, quod talis electio non fuisset, eo quod talis actus electionis attulit mihi damnationem aeternam. De electione vero opposita facienda nihil dicit homo per hunc actum, sed solum de illa mala electione non habenda, quia illa ipsa affert damnationem, quam volebat vitare: sicut qui habuit peccatum invidiae, quo doluit de bonis alterius, quia bona illius sunt, & vellet potius ipse ea habere cum alterius damno, non oportet ad dolendum de hoc peccato, quod dicat, ego gaudeo positivè de bonis illius, & malo, quod ipse ea habeat, quam ego; satis enim est, si dicat, doleo quod doluerim de bonis illius, & vellem non habuisse talem actum doloris; de obiecto autem illius actus invidiae nihil dicit, sed de ipso actu. Sic in casu nostro ad retractandum peccatum non est necesse discernere de obiecto illius, & velle electionem contrariam, sed satis est damnare actum ipsum propter damnum quod attulit, nihil discernendo de eius obiecto.

§ 9.

Hinc autem constat, eodem modo posse fieri propositum de illo peccato, iterum non committendo, licet circa eius obiectum nihil proponatur; neque enim dicit homo: volo subire potius infernum, quam peccare, sed dicit, volo non habere actum electionis, quo ostendam, me potius velle peccatum quam infernum, eo quod talis actus electionis afferet mihi ipsum infernum.

Adde, etiam si in illo proposito diceret homo: volo eligere, & velle potius Infernum, quam peccatum; adhuc non vellet per illud propositum infernum ipsum, non enim est idem velle offerre se ad aliquod obiectum, ac velle ipsum obiectum. Imò qui scit quod si se offerat inimico ad mortem, euadet mor-

tem, potest ex desiderio vitandi mortem, velle se offerre occidendum suo inimico. Sic ergo homo ex desiderio vitandi infernum, quod scit vitari hoc modo, scilicet, offerendo se Deo ad patiendum infernum, potius, quam peccandum, potest, inquam, tunc ex illo desiderio offerre se, & velle eligere potius infernum, quam peccatum. Probat hoc manifestè de facto in actu dilectionis Dei super omnia, quo quidem homo implicitè odit offensam Dei supra omne malum, & supra infernum ipsum; & tamen potest homo ex desiderio beatitudinis, & ex metu damnationis aeternae, imperare sibi actum dilectionis Dei, quo iustificetur: Ecce ex odio inferni imperat sibi, & vult actum dilectionis, quo praelegit infernum offensae divinae; in quo nulla est contradictio, imò necesse est, quod id fiat, quoties homo ex metu inferni proponit scilicet servare omnia praecepta: vnum enim praeceptum est de diligendo Deo super omnia, & per consequens ex metu, & odio inferni vult homo servare illud praeceptum, & elicere actum dilectionis Dei, quo velit potius infernum, quam Dei offensam. Ratio autem est, quia, ut diximus, omne id, quod est vile ad aliquem finem, nisi aliunde repugnet specialiter, potest eligi ex amore illius finis: cum autem vile, imò necessarium sit ad vitandum infernum habere actum, quo homo eligat potius infernum, quam peccatum, & aliunde non repugnet, imò necesse sit, quod homo ex desiderio beatitudinis possit velle omnia media necessaria ad ipsam, ille etiam actus eligi poterit ex odio inferni, & desiderio gloriae, atque adeo ex tali motu potest fieri propositum etiam uniuersale, extendens se ad vitandum peccatum illud, de quo procedebat argumentum.

Potes tamen, quid, si aliquis sciret, quod eligendo infernum, ne peccaret, acceptanda esset à Deo electio, & mittendus esset infallibiliter ad inferos? Tunc enim non posset villo modo ex odio inferni moveri ad vitandum illud peccatum, cuius vitatio infallibiliter afferret poenam inferni, quomodo enim posset eligi ex amore finis, seu ex desiderio fugiendi inferni vitatio peccati, quae nullo modo esset medium tunc ad vitandum infernum; sed potius afferret infallibiliter ipsum infernum.

Respondetur, metum inferni de facto esse motum sufficiens ad vitanda omnia peccata quae de facto possunt occurrere in hoc rerum ordine, & statu per se loquendo, & seclusa ignorantia. De facto enim iuxta leges Dei in hac providentia non incurrit aliquis inferni tormenta, eo quod illa eligat potius, quam peccare mortaliter, nec peccatum mortale est medium necessarium vili ad fugiendum infernum: ergo de facto metus inferni est motum efficax de se ad vitanda omnia peccata mortalia, quod sufficit ad propositum efficax concipiendum ex illo motu nunquam peccandi, & licet in illo casu ficto, & impossibili iuxta praesentem providentiam, non esset uniuersaliter efficax illud motum ad omnia peccata vitanda, hoc non obstat, quia ut aliquis efficaciter velit nunquam peccare, satis est velle non peccare in omnibus casibus, qui de facto possunt occurrere. Dixi autem, hoc motum ex metu inferni esse de facto efficax, & sufficiens ad seruanda omnia praecepta per se loquendo, & seclusa ignorantia, quia non nego, quod de facto posset aliquis ex ignorantia reduci ad eas angustias, ut cogitaret, sibi hic, & nunc necessarium esse committere aliquod peccatum mortale ad vitandum infernum, ut si Daemon minaretur aliqui, se illum statim ad inferos rapturum, nisi aliquod mortale peccatum committeret. Id tamen non

non tollit sufficientiam motui ad omnia peccata vitanda: sufficit enim quod quantum est de se, sufficiens sit, licet hic, & nunc per accidens propter ignorantiam, vel inaduertentiam non possit conducere ad vitandum aliquod peccatum.

61. Sic etiam fatendum est, motuum contritionis ex Dei dilectione super omnia sufficere ad vitandum omne peccatum: & tamen, si aliquis ex ignorantia putaret, aliquod peccatum manens peccatum, & illicitum non displicere Deo, sed placere, non posset ex amore Dei moueri ad vitandum illud peccatum. Item si aliquis ex inaduertentia non attendat, nec aduertat, quod mendacium displicet Deo, licet aduertat ad malitiam propriam mendacii, & peccet venialiter; non tamen potuit hic, & nunc retrahi ab illo peccato committendo ex motu dilectionis Dei, cum non aduertet, id displicere Deo. Et tamen nemo dicit, motuum dilectionis Dei super omnia non sufficere ad propositum vniuersale, & efficax circa omnia peccata venialia: quia nimirum illud motuum, quantum est de se, extenditur ad omnia, & potest per se loquendo singula impedire, seclusa ignorantia, vel inaduertentia, ut dictum est.

62. Dixi etiam supra, posse nos ex desiderio alicuius finis eligere omne id, quod est utile ad illum finem consequendum, nisi aliunde specialiter repugnet talis electio: potest enim aliunde repugnare. Vt si aliquis putaret necessarium, vel utile, esse ad suam salutem habere odium suae salutis: non posset quidem ex desiderio, vel amore salutis concipere odium eiusdem salutis; quia id specialiter repugnat: haberet enim simul amorem, & odium suae salutis. Amorem quidem quia ex amore, & desiderio suae salutis moueretur ad procurandam illam per tale medium: ergo haberet actu amorem suae salutis. Haberet item odium salutis, cum ex desiderio salutis conciperet odium eiusdem salutis; qui dno actus cum sint impossibiles ex parte obiecti non posset ex amore salutis moueri homo ad tale medium eligendum. Posset tamen ex desiderio salutis auferre se ad patiendum infernum: quia ipsa oblatio non est amor inferni, nec odium salutis; sed permissio illius, eo quod sciam, illam permissioem, & oblationem ex parte mea esse medium ad vitandum infernum: sicut in exemplo posito posset aliquis ex desiderio vitae offerre se ad mortem, quia praesciret, illam oblationem esse medium efficax ad vitam, & liberationem consequendam.

63. Obiicit tertio, qui dolet de peccato ex efficaci amore salutis aeternae, solum habere virtualem voluntatem mediorum, quae necessaria sunt ad eandem salutem, sed ad vitandam damnationem, non est medium necessarium vitare postea hoc peccatum hic, & nunc: sufficit enim, vel vitare illud, vel saltem postea delere illud per poenitentiam: ergo in illa detestatione non includitur propositum vitandi peccata in futurum, sed vel vitandi, vel delendi postea illa per poenitentiam.

Repondetur negando minorem, si salus aeterna consideretur in ordine ad me; nam licet Deus possit me saluare, etiam si ego peccem, & possit dare mihi tempus poenitentiae; id tamen non est in mea potestate: quare si ego volo efficaciter saluari, volo non peccare, quia volo non ponere tale impedimentum, quo posito, non sit in mea potestate saluari. Sicut si vis efficaciter viuere, non proiciis in mare vnicum panem, quem habes ad vitam, licet scias, quod Petrus dabit fortasse tibi dimidium tui panis; id enim non est in tua potestate.

64. Dices; si aliquis sciret, se esse praedestinatum
P. Ioan. de Lugo de Poenitentia

ex reuelatione, hic saltem in dolore de peccatis ex metu gehennae, non includeret virtualiter tale propositum. Cum enim sciret se, si postea, laberetur deleturum tandem illa peccata per poenitentiam non apprehendit, tanquam medium necessarium ad salutem, vitare peccatum subsequens: quia etiam si non videret illud, non subit periculum damnationis.

Respondetur, etiam in illo casu includi propositum in dolore ex motu attritionis: nam sicut dolet homo de peccatis praeteritis ex eo motu, non quia propter illa damnandus sit, (iam enim scit, se non damnandum propter illa) sed quia ex se attulerunt periculum & causam condignam damnationis aeternae, quod periculum, & quam causam odio efficaciter habet sic eodem odio prosequitur quodcumque aliud peccatum subsequens, quod ex se afferat idem periculum, & eandem causam damnationis aeternae; ubi enim est idem motuum, necesse est (ut diximus,) quod actus efficaciter tendens, & absolute in illud, tendat etiam virtualiter in omnia, quae necessaria sunt ad illud, vel comprehenduntur sub illo.

SECTIO VI.

Vitam posse dari Sacramentum poenitentiae validum, & informe ex defectu doloris.

AD complementum doctrinae traditae in sectionibus praecedentibus, necesse omnino est tractare hoc punctum, qui si dolor de peccatis est necessarius, tanquam pars Sacramenti, si qui videtur, non posse Sacramentum absque illo subsistere, & per consequens non posse dari Sacramentum validum, & informe, hoc est, absque collatione gratiae iustificantis: haec enim confertur, quoties non adest obex: obex autem aufertur per dolorem de peccatis, praesertim cum in dolore dixerimus contineri virtualiter propositum non peccandi, quando est ex motu vniuersali. Est autem haec quaestio satis celebris inter Theologos antiquiores, & recentiores, qui omnes in duas sententias principales diuisi sunt.

66. Prima negat vniuersaliter, posse vquam contingere, quod detur hoc Sacramentum validum, & non ponat statim affectum gratiae sanctificantis. Auctores huius sententiae non conueniunt inter se: Quidam enim dicunt id repugnare, eo quod quomodocumque ponatur confessio, & absolutio etiam absque dolore, vel saltem absque perfecto dolore, potest causare gratiam sanctificantem: quae sententia tribui solet Soto, sed contra eius mentem id esse, probat late P. Vasquez in praesenti quaest. 92. art. 1. dub. 1. ubi tamen pro illa affert Rosellam, & Angelum. Potest etiam afferi Vega lib. 13. in Trident. cap. 26. 34. & 36. qui vult, attritionem falsam, sed inuincibiliter existimata veram sufficere ad valorem, & effectum huius Sacramenti. Sed haec sententia clare reicitur ex supradictis, & ex Trident. sess. 14. cap. 4. & alibi exigente semper ad iustificationem, veram poenitentiam, & dolorem peccatoris, sine quo non remittitur peccatum personale.

67. Alij aliter amplectuntur illam sententiam dicentes dolorem illum, qui est pars essentialiter requisita ad valorem huius Sacramenti, esse dolorem perfectum, atque adeo simul esse dispositionem sufficienter ad gratiae effectum consequendum, nec posse inueniri vnum; sine alio; quare nullum Sacramentum poenitentiae erit validum, quod non
T 3 confect.

cōstet, tanquam ex parte essentiali, ex dolore, qui disponat sufficienter ad iustificationē. Hanc sententiam tenent Adrian. Maior, Gabriel, & Ioannes Medina, quos refert, & sequitur Vasquez, *vbi supra* art. 2. *dub. unico*. Eadem sequitur P. Coninch, *in presenti disp. 4. dub. 1.* P. Stephan. Fagundez, *in secundo Ecclesia præcepto lib. 2. cap. 7.* vbi alios affert & eam sequuntur plures Recentiores.

68.
Secunda af-
firmat.

Secunda sententia principalis concedit, hoc Sacramentum aliquando dari validum, sed informe, hoc est, sine effectu gratiæ sanctificantis. Hanc docet S. Thom. *in 4. d. 17. q. 3. art. 4. quæst. 1.* & Thomistæ communiter, Capreolus, Palud. Cazieran. Soto, Cano Ledesma, Sylvest. Richard quos affert Suarez *in presenti disp. 20. sect. 3.* qui eandem ex parte sequitur, & hanc etiam amplectuntur communiter Recentiores Thomistæ, & Henricus. *de penit. c. 11. §. 3.* & Card. Tollet. *l. 1. summa c. 10. §. tertius casus est*, & alij quos refert, & sequitur Antonin. Dian. *tom. 1. tr. 3. miscell. resol. moral. resol. 31.* qui omnes consequenter docent, talem confessionem validam non esse postea rependendam; sed solum explicandum in alia confessione defectum illum prioris confessionis, si fuit graviter culpabilis.

69.

Auctores etiam huius sententiæ non vno modo, sed diversissimis eam explicant, & defendunt. Aliqui primò dicunt, id contingere, quando fit, confessio sine dolore, quam adhuc esse validam, & non rependendam, docuit Bernard. de Gamma-cicatus à Capreolo *in 4. d. 17. quæst. 2. ad argumenta Gorbredi*. Alij dicunt, cum defectum debere ignorari à pœnitente inuincibiliter. Alij dicunt, ignorantiam non obstat, etiam culpabilem. Alij, sufficere, si pœnitens accuset se de illo defectu doloris in eadem confessione. Alij dicunt, casum contingere, quando confessio fit cum dolore aliquo, sed imperfecto, & inefficaci, & in hoc etiam potest esse eadem diversitas de defectu doloris efficacis ignorato inuincibiliter, vel non ignorato, vel manifestato in eadem confessione. Auctores pro singulis modis dicendi videri possunt apud Suarez, & Vasquez, locis citatis.

70.

Hi omnes modi explicandi reiciuntur efficaciter ex doctrina Concilij Tridentini, & Florentini, in quibus assignatur, tanquam pars necessaria huius Sacramenti contritio, vel attritio, quibus nominibus non intelligitur dolor, & propositum imperfectum, seu velleitas, quædam, sed voluntas firma, & absoluta, vt constat ex eodem Tridentino *dist. sess. 14. cap. 4.* vbi contritio, quæ est pars Sacramenti, definitur, *animi dolor & detestatio de peccato commisso cum proposito non peccandi de cetero*, qui autem solum habet velleitatem non peccandi, & displicentiam simplicem in præteritis, non habet propositum non peccandi, nec detestatur propriè peccata, cum in ipsis actu placeat, & illa absolute approbet. Quod autem ignoretur ille defectus, parum refert; quia dolor existimatus, non est verus dolor, nec verum propositum, quare sicut aqua existimata etiam inuincibiliter non est materia sufficiens baptismi, si reuera est vinum & non aqua, sic nec dolor existimatus erit materia sufficiens Sacramenti pœnitentiæ, si non est verus dolor licet ob inculpabilem ignorantiam excusetur homo à noua culpa in illa confessione facta sine dolore.

71.

Vnde secundò argui potest cōtra illos Auctores, quia si reuera potest dari tota materia valida huius Sacramenti absq; vero dolore, & proposito efficaci; sequeretur esse etiam Sacramentum validum, quantumcumque pœnitens aduerteret suū defectum,

& scienter cōfiteretur absq; illo dolore: nam tunc ra daretur tota materia, quæ reperitur in casu ignorantia, scilicet, dolor imperfectus cum cōfessione peccatorum: si ergo hæc materia est sufficiens, eadem sēper erit, sufficiens, ad cōstituendum Sacramentū validum; etiam si ob aduerentiam pœnitens peccaret tunc mortaliter, quomodo non peccaret, quando id non aduerteret.

Argumenta verò, quibus in hoc dicendi modo adducti sunt ij Auctores facillimè dissoluntur. Primò arguitur, quia si ad valorem Sacramenti requiritur verè dolor perfectus, redderetur pœnitentes nimij solliciti de repetendis confessionibus, in quibus facile est defuisse talem dolorem. Respondetur, si bona fide facta est confessio, postea etiam durante eadem bona fide, nullum esse periculum; nam etsi reuera fuerit inualida; per subsequeñtem tamen confessionem dimittentur illa priora peccata indirectè. Cæterum si postea apertè constiterit defectus printis confessionis, nō mirum, quod oporteat eam repetere, sicut si constet de defectu iurisdictionis in confessario, qui eam audiuit.

Secundò arguitur, quia alia Sacramenta possunt esse valida, & sine fructu: cur ergo non etiam hoc? Respondetur discrimen esse, quod alia Sacramenta non habent pro materia ipsum dolorem, hoc autem habet dolorem pro materia intrinsecam, vnde non mirum, quod non possit dari Sacramentum sine fructu, quia eo ipso habet suam materiam, quæ est dispositio sufficiens ad fructum Sacramenti.

His ergo explicandi modis relictis P. Suarez, *lib. 5. aliter* defendit illā secundam sententiam, in eo scilicet casu, quo aliquis, quæ cōmiserit duplex peccatum mortale v.g. alterum furti, alterum odij, confitetur peccatum furti, de ipsoque dolo propter specialem turpitudinem & fecerit furti, de peccato autem odij non dolo, nec illud confitetur, quia illius inuincibiliter est oblitus; in quo casu cū homo apponat materiam, scilicet, confessionē formaliter integram, & dolorem efficacem cū proposito absoluto, nihil videtur deesse ad hoc, vt adueniente absolutione, fiat verum, & validū Sacramentum, & tamen non confertur gratia, quia datur obex peccati odij non retracti per dolorem aliquem formaliter, aut virtualiter: nam dolor de facto, cū sit ex speciali motu turpitudinis propriæ furti, vt supponimus, non potest extendi virtualiter ad peccatum odij, quod illam turpitudinem non participet, sed aliā diuersam: vnde remitti non potest etiam indirectè per tale Sacramentum, vt constat: atque adeo Sacramentum in hoc casu erit validum & informe.

Hanc sententiam posteriores Theologi impugnare conati sunt, & quidem P. Vasquez, cuius tractatus de pœnitentia postea aditus fuit, huius sententiæ non meminit, nec contra illam aliquod argumentum affert, nec ad eius fundamentum aliquid responderet: quia nimirum, quo tempore illum tractatum composuit P. Vasquez, nondum viderat hanc Suariz sententiam, quæ nondum fuerat in lucem edita P. Fagundez *vbi supra*. Primò quia dolor ille de furto, si attritio est supernaturalis extenditur virtualiter ad peccatum odij, cum odium etiam sit offensam Dei: quare sicut actus charitatis virtualiter continet dolorem de peccatis quibuscumque, sic attritio illa disponit sufficienter ad remissionem peccati, cuius pœnitens non recordatur. Sed hic auctor: dum hoc argumentum multiplicatis verbis replicat, non videtur ad mentem, & rationem Suariz attendisse, qui sanè loquitur in casu,

casu, quo poenitens dolet de furto, nō præcisē quia est offensa Dei, vt sic, sed quia habet talem speciale turpitudinem contra virtutem naturalem, vel infusam iustitiæ quod sanē motiuum ad alia peccata non extenditur, vt constat. Adde, etiam si dolor esset de vno peccato, vt offensio Dei, nō fieret hoc, quod extendetur virtualiter ad omnia alia peccata. Posset enim aliquis dolere efficaciter de peccato sacrilegij propter specialem eius fœditatem, qua specialiter displicet Deo, & propter specialem, & grauiorem offensam Dei, quam continet, quod motiuum non complectitur etiam virtualiter, alia peccata mortalia inferiora furti, vel detractio- nis, &c. in quibus illa specialis turpitudō non inuenitur, nec illa specialis grauitas talis offensæ di- uinæ.

Secundō arguit prædictus Auctor n. 1. quia ex il- la Suarezij doctrina sequeretur, poenitens in eo casu si moreretur cum illo Sacramento valido fore damnandum, quod durissimum videtur; cum sit Sacramentum informe absque eius culpa. Quo ar- gumento dicit Suarez minis oppressum, varias solutiones tentare, vt illud vitaret, quæ magis ef- fugia sunt, quàm solutiones. Sed reuera hic Au- ctor finxit sibi Suarezium oppressum, qui nec difficultatem vllam sensit in argumento, nec va- rias dedit solutiones, nec necessaria erat Suarezij do- ctrina ad argumentum illud, cui quilibet Theolo- gus vnicō verbo satisfaceret: nam sicut, si poeni- tens faciendo, quod in se erat, & bona fide, ac cum attritione sufficienti confiteretur alicui, qui communiter existimaretur Sacerdos, & non esse- ralis, reuera non iustificaretur, sed damnaretur, si moreretur in eo statu, sic in nostro casu dicendum est, in quo nihil est durum, nec ad- miratione dignum, quia in vtroque casu damna- retur homo non propter culpam in confessione commissam, aut propter negligentiam illam, sed propter culpam mere præteritam, quæ dum reuera non tollitur per verum remedium, infert iustif- simè pœnam æternam; sicut puer, qui baptiza- tur vino pro aqua per errorem, damnabitur, non in pœnam illius erroris, sed in pœnam pecca- ti originalis, quod non fuit expiatum vero Sacra- mento.

P. Coninch illa disputat. 4. num. 73. & sequentibus, impugnat aliis argumentis sententiam illam Pa- tris Suarez. Primò quia ad essentiam, & valorem huius Sacramenti requiritur dolor, efficaciter tendens ad reconciliationem cum Deo, ex cuius re- conciliationis desiderio nascitur voluntas ipsa cō- ligendi. Omnis autem seria voluntas reconciliatio- nis cum Deo implicite includit auersionem ab omni peccato mortali, & per consequens sufficere ad effectum etiam Sacramenti ponendum. Mino- rem probat; quia omnis amor efficax alicuius boni continet implicite detestationem mali con- trarij; ideo enim quilibet actus perfectæ chari- tatis continet virtualiter detestationem omnium peccatorum mortalium, licet homo eorum non recordetur, quia nimirum non potest stare ille actus cum actuali effectu ad peccatum mortale: sed neque potest stare voluntas efficax reconciliatio- nis cū Deo, cum affectu ad peccatum: ergo hæc vo- luntas, continet implicite detestationem omnium mortalium.

Hæc ratio maiorem apparitionem habet, quā su- periores: adhuc tamen non videtur solida: quia li- cêt ad hoc Sacramentum requiratur voluntas abso- luta reconciliationis cum Deo, hæc tamen volun- tas non semper includit virtualiter retractatio- nem omnium peccatorum. Quod probari potest in

actu spei iuxta communem sententiam dicentium esse desiderium explicitum, vel implicitum beati- tudinis, & tamen non omnis actus spei est detesta- tio virtualis omnium peccatorum, neque est virtua- liter attritio sufficiens ad iustificationem cum Sa- cramento, nam in peccatore sicut dantur actus fi- dei, dantur etiam actus spei absque dolore ex- plicito, vel implicito de peccatis. Ratio autem est, quia desiderium beatitudinis determinat qui- dem ad volenda media necessaria ad beatitudi- nem; non est autem medium simpliciter necessa- rium commisisse peccata; potest enim homo saluari per poenitentiam, licet prius peccauerit; ergo illud desiderium beatitudinis non infert neces- sariò hanc attritionem virtualement. Sic ergo in præ- senti potest esse desiderium reconciliationis cum Deo, quod tamen non contineat virtualement retra- ctationem omnium peccatorum. Nam si aliquis ex ignorantia putaret, peccata remitti à Deo absque eorum retractatione per solam elemosynam; pos- set velle dare illam elemosynam, ad impetrandam veniam peccatorum, & posset velle efficaciter re- conciliari cum Deo per illud medium; quæ tamen voluntas nullo modo includeret dolorem virtuale peccatorum. Alioquin omnes, qui de facto confi- tentur ad impetrandam veniam peccatorum, & exi- stimant se esse dispositos, habebunt fructum Sa- cramenti, quia illi volunt seriò reconciliationem cum Deo, & ex hoc desiderio apponunt illud me- dium, quod existimant sufficiens: sed tamen multi non iustificantur, quia non curant de dolore, & pro- positō habendo, quia non audierunt, hanc esse dis- positionem necessariā, vt constat manifestè in mul- tis rusticis, & pueris. Quamvis ergo amor efficax finis sit virtualiter amor mediorum, & dolor sit me- dium necessarium ad reconciliationem cum Deo, non tamen semper amor finis continet æquiva- lenter, & virtualiter actus illos, qui sunt media ne- cessaria ad finem: nam qui vult saluari, vult seruare præcepta, quorum vnum est dilectio Dei; & tamen ille amor salutis non est æquivalenter dilectio Dei super omnia; quia si hoc esset, iustificaret etiam ex- tra Sacramentum. Continet ergo illos alios actus per modum imperij, & causæ; non tamen continet in se perfectionem illorum æquivalenter; quia be- nē potest actus inferior imperare actum excellen- tiorem, & superiorem.

Vnde constat etiam ad exemplum illud de actu perfecto dilectionis Dei, qui continet semper de- testationem omnium peccatorum: ille enim actus non solum habet se per modum imperij respectu talis de- testationis, sed versatur circa ipsammet obiectum detestationis: nam amare Deū super omnia, est præ- ferre Deū omnibus aliis obiectis, & per consequens velle potius iacturam omnium quàm displicentiam Dei, ad quam vitandā homo reiecit omnia alia: hoc enim totum continetur implicite in illo amore Dei super omnia, quia hic amor versatur circa hæc om- nia tanquam circa obiectum implicitum: & ideo hic actus est æquivalenter dolor de peccatis, ad cuius scilicet obiectum terminatur implicite. At verò desiderium reconciliationis cum Deo, licet velit implicite actus necessarios ad eam reconciliationem, non tamen versatur circa obiectum ipsorum actuum sicut nec desiderium beatitudinis, & propositum seruandi mandata versatur circa obiectum om- nium actuum, qui necessarij sunt ad beati- tudinem, & quibus seruantur mandata: non enim est actus charitatis, nec misericordiæ, &c. licet sit imperium omnium illorum actu- um.

Secundō arguit prædictus Auctor n. 73. quia si

T 4 ad

ad valorem Sacramenti non requiritur dolor, qui virtualiter se extendat ad omnia peccata mortalia; sequitur, posse aliquem validè recipere hoc Sacramentum cum effectu actuali ad aliquod peccatum mortale; cum hoc enim actuali effectu stare potest dolor de aliquo peccato propter eius specialem turpitudinem. Respondetur negando sequelam: nam licet ad valorem non requiratur dolor vniuersalis de omnibus peccatis: requiritur tamen, vel propositum vniuersale non committendi de cetero vllum peccatum mortale, quod videtur satis indicare Tridentinum *sess. 14. c. 4.* dum contritionem definit detestationem de peccato commissio, cum proposito non peccandi de cetero; & postea loquens de attritione dicit vtile esse, si voluntatem peccandi excludat: vel certè, si tale propositum vniuersale non requiritur, sed sufficit speciale circa peccata commissio pro vliquo Recentes volunt, requiritur ad minus carentia propositi actualis peccandi, quam carentiam non habet, qui habet actualem effectum ad peccatum mortale: nam ille affectus est peccatum, ut constat & per consequens non habet id, quod requiritur ad valorem Sacramenti.

81. Dices, si ad valorem Sacramenti requiritur propositum vniuersale saltem virtualiter: ergo requiritur etiam dolor virtualiter vniuersalis, cur enim magis requireretur vniuersalitas in proposito, quam in dolore? Respondetur, in primis Concilium Tridentinum non eodem modo loqui, quoad hoc de dolore, ac de proposito: nam de illo solum dixit, *debere esse detestationem de peccato commissio*, in quibus verbis non petit dolorem terminatum ad omnia peccata, sed solum ad commissio: de proposito autem dixit vniuersaliter *debere esse propositum non peccandi de cetero*, & debere excludere voluntatem peccandi, quae verba vniuersalia sunt, & comprehendunt omnia peccata: in quo etiam sensu Greg. Pap. *hom. 34. in Evang. & l. 9. registri epist. 39.* dixit poenitentiam esse commissio plangere (ecce dolorem de praeteritis) & *plangenda non committere*, ecce propositum circa futura, in quibus etiam verbis maiorem vniuersaliter habet propositum, quam dolor; hic enim fertur ad sola commissio, illud verò ad omnia, quae committi possunt.

82. Ratio autem congruentiae duplex potest adduci. Prima desumitur ex ipsa natura doloris, seu retractionis; est enim talis actus, qui iuxta suum modum tendendi, fertur solum ad ea peccata, quae apprehenduntur commissio, neque enim retractari potest, nisi quod malè factum apprehenditur. Vnde qui non peccauit, non habet talem actum doloris; non ergo mirum, quod à poenitente solum exigatur dolor de peccatis commissio, & non dolor vniuersalis: at verò propositum ex natura sua ferri potest aequaliter ad omnia peccata possibilitate; vnde merito ex parte propositi vniuersalitas exigitur.

83. Secunda ratio esse potest, quia ad hoc ut homo admittatur de nouo in amicitiam, & gratiam Dei magis per se exigitur propositum circa futura, quam dolor de praeteritis: hinc enim est, quod si adultus aliquis cum solo peccato originali, & absque alio mortali à se commissio baptizaretur, non indigeret dolore aliquo, aut retractione, vel aliquo actu terminato ad vitam praeteritam, ad hoc, ut iustificaretur, indigeret tamen proposito vniuersali circa futura, & voluntate seruandi praepcepta, ut notat Suarez *tom. 3. in 3. part. disp. 38. sectione 1. conc. 2.* quia nimirum qui alteri se de nouo inferuim, vel domesticum tradidit, videtur hoc propositum adducere voluntatis eius exequenda: vnde

non mirum, si magis à poenitente in hoc Sacramento tale propositum vniuersale requiratur quam talis dolor vniuersalis. Dolor enim videtur solum exigi sub conditione, si aliquid contra Deum commisit; sicut autem ab eo, qui non peccauit, non exigitur dolor; ita nec ab eo qui ignorat aliquod suum peccatum, exigitur dolor de illo ad valorem Sacramenti, si afferat dolorem de illo peccato, cuius veniam petit, licet propter obicem non consequatur effectum, propositum autem non petitur sub conditione, sed absolute ab omnibus, qui de nouo volunt recipi in familiaritatem, & amicitiam diuinam.

84. Virgebis adhuc ex actu dilectionis Dei super omnia, qui sanè non solum infert propositum vniuersale non peccandi, sed etiam dolorem vniuersalem circa omnia praeterita: vnde quoties aliquis amat Deum super omnia, disponit se sufficienter ad gratiam, licet non recordetur sui peccati, ergo voluntas etiam illa reconciliandi se cum Deo non solum infert propositum vniuersale circa futura, sed etiam dolorem vniuersalem circa praeterita: quae enim maior connexio est dilectioni, quam huic voluntati cum dolore illo vniuersali?

85. Respondetur, in primis non omnem actum dilectionis Dei inferre illum dolorem, aut propositum vniuersale: neque enim quoties peccator dat eleemosynam pauperi propter amorem Dei, disponitur sufficienter ad iustificationem, sed solum quando habet actum perfectae dilectionis Dei super omnia, quo scilicet, afficitur erga Deum amore amicitiae super omnia alia, qui amor, sicut affert secum propositum vniuersale: sic etiam dolor saltem implicitum circa praeterita, quia amare, est vel le bonum illius, qui amatur: ergo eo ipso, quod homo amat Deum super omnia, & super se ipsum, vult Deum bona magis, quam sibi ipsi: Vnde sicut non potest homo amare se ipsum, quin eo ipso implicite odio habeat omnia sua mala, sic non potest amare Deum super omnia, quin implicite nolit offensam diuinam, & doleat de illa, si posita est. At verò voluntas reconciliationis cum Deo non habet hoc; per illam enim non volumus Deo bonum, sed nobis volumus reconciliationem; cui quidem reconciliationi non opponitur peccatum praeteritum; imò in rigore loquendo necesse est quod praecesserit peccatum, ad hoc, ut nunc ponatur reconciliatio, & licet homo eam velit ex amore pacis cum Deo, cui paci aduersatur peccatum, non tamen est necesse, quod amet hanc ipsam pacem amore vniuersali; potest enim amare seipsum, & efficaciter pacem futuram, non amando pacem pro tempore praeterito. Paci autem futurae non aduersatur peccatum praeteritum: vnde potest stare hic amor reconciliationis, & pacis cum Deo sine dolore vniuersali implicito de omnibus peccatis, licet non possit stare amor Dei super omnia cum effectu erga peccatum praeteritum: vnde perfecta charitas velle, si posset, facere, ne posset fuisse peccatum, quod Deo displicuit.

86. Alij Recentes Theologi paulò aliter eandem sententiam Suariz impugnant; quia licet dolor (inquit) de vno peccato, & non de alio sufficeret ad valorem Sacramenti, quatenus est ex parte doloris; requiritur tamen (ut diximus) ad eundem valorem propositum vniuersale non peccandi, & quidem hoc propositum: si efficax est, non potest non extendi virtualiter ad peccata praeterita, eaq; implicite, sed efficaciter retractare, quia propositum generale, vel debet esse sub morio generali & communi ad omnia genera peccatorum, vel sub morio particularibus omnium virtutum, ergo cum

cum illud motuum comprehendat sub se tam peccata præterita quam futura, (vtraque enim illi opponuntur) consequens est, ut actus ille efficax non minus sit deestatio implicita peccati præteriti, quam propositum vitandi futurum. Sicut enim non potest esse odium efficax peccati præteriti quin sit propositum implicitum vitandi futurum sub eodem motivo; sic è contra non potest esse propositum efficax vitandi futurum, quin sit odium implicitum præteriti sub eodem motivo.

Hæc tamen ratio dissolui, & impugnari facile potest. Primum, quia, ut diximus *sect. præcedenti*, licet dolor efficax includat virtualiter propositum in futurum, non tamen è contra propositum efficax includit dolorem efficacem de præteritis, nec sunt pares hi duo actus, quoad hoc, cuius rationem ibi assignauimus: Potest ergo aliquis præteritum non reprobare, & tamen firmissimè in futurum proponere. Sed potest hoc ipsum secundò ostendi ad hominem contra hos Auctores, qui admittunt ex parte doloris sufficere ad valorem Sacramenti dolorem de vno peccato ex motivo speciali illius virtutis. Ponamus ergo, aliquem dolere ex motivo iustitie de peccato furti, non tamen de peccato luxurie, cuius non recordatur: habet item propositum de cætero nunquam peccandi mortaliter ex motivo generali ad omnia peccata mortalia futura, nimirum propter malitiam reincidentie, quæ inuenitur in aliis peccatis mortaliter futuris, à qua aliquam maiorem grauitatem accipiunt, quod quidem motiuum sufficiens est ad propositum vniuersale, & firmum concipiendum, ut constat, & hoc ipso motivo confessarij excitare solent penitentes ad propositum firmum, & Christus videtur illud insinuassee, quando Ioann. 5. dixit Paralytico: *Ece sanus factus es: noli peccare, ne aliquid deterius tibi contingat.* Hoc autem motiuum, licet generale sit ad omnia peccata futura non tamen extenditur ad peccatum luxurie præteritum, suppono enim illud fuisse primum peccatum mortale totius vite, nec habuisse malitiam reincidentie, ergo hic homo habet quidquid requiritur ad valorem Sacramenti absque vlla deestatione etiam implicita illius luxurie, habet enim dolorem efficacem de facto, qui iuxta hoc Doctores sufficit in ratione doloris, habet item propositum vniuersale, & firmissimum non peccandi de cætero ex odio reincidentie: ita iam inierit omni peccato mortali futuro, quod propositum videtur etiam ponere quidquid ex parte propositi petitur in Tridentino, cum excludat omnem voluntatem peccandi: ergo recipiet Sacramentum validum, sed informem propter obicem luxurie mortalis nondum retractatæ implicitè.

Manet ergo sæpè possibilis casus ille à P. Suario positus, in quo possit dari hoc Sacramentum validum, & informem propter defectum doloris, qui non se extendit ad omnia peccata de facto commissæ. Nec ego video argumentum quo efficaciter possit reici, ut constet ex solutione eorundem, quæ alij contra illam doctrinam adduxerunt. Posset vltèrius aliquis obicere, quod si ea doctrina vera esset, sequeretur posse dari Sacramentum validum, etiam si scilicet aliquis doleret de vno peccato, & non de aliis: enim haberet dolorem sufficientem de illo peccato. Hoc tamen ex supradictis solui potest; nam tunc deesset propositum vniuersale non peccandi: qui enim sciret vellet accedere ad Sacramentum absque dolore de aliis peccatis eo ipso peccaret, & per consequens non haberet propositum vniuersale non peccandi, quod tamen requiritur ad valorem, vel certè carentia propositi contrarij, & cuiusque effectus ad peccatum mortale

Quid tamen, si homo ex ignorantia inuincibili crederet non esse peccatum mortale accedere ad Sacramentum sine dolore de omnibus, dum tamen esset dolor de aliquo? Respondetur consequenter ad illam doctrinam concedendum, quod tunc fieret Sacramentum validum, & informem, quia memoria illius peccati per accidens se haberet ad obligationem doloris de illo, supposita ignorantia inuincibili de obligatione talis doloris. Atque ita ipse P. Suarez *sect. 4. m. 26.* consequenter docet Sacramentum fore validum, & in formem, si aliquis per inadvertentiam inculpabilem doceat solum de vno peccato & non de alio etiam mortali, quod confiteretur: eadem autem est ratio in nostro casu, quando scilicet non dolet propter ignorantiam de obligatione doloris. In utroque autem casu oportebit repetere postea illa peccata, quæ sine dolore confessus est, perinde ac si non fuissent in confessione explicata.

SECTIO VII.

Respondetur ad alia argumenta contra nostram sententiam.

Restant soluenda duo fundamenta, quibus P. Vasquez probat, nunquam posse dari Sacramentum hoc validum, & informem. Primum est, quia omnis ille dolor, seu attritio, quæ est pars huius Sacramenti, est etiam dispositio ad eius effectum; nunquam enim in conciliis fit mentio alterius contritionis, aut dispositionis necessariæ ad hoc Sacramentum, nisi illius, quæ est pars, ne distinguunt vnuquam duplicem dolorem, vnum qui sit pars, alterum, qui sit dispositio irrequisita ad effectum Sacramenti, ut constat ex Florentino *sess. vltim. in decreto Egg.* & ex Tridentino *sess. 14. cap. 4.* imò eandem penitentiam, quam Tridentinum *sess. 6. cap. 6.* assignauit, ut dispositionem necessariam ad effectum Baptismi eandem in Sacramento Penitentiae postea assignat, ut patrem, nullam aliam exigens ut dispositionem: penitentia autem necessaria ad effectum Baptismi debet esse talis, quæ nunquam careat effectui: illa etiam, quæ assignatur pars Sacramenti penitentiae, debet esse aalis. Item *eadem sess. 6. cap. 14.* dicitur penitentiam in Baptismo, & in hoc Sacramento differre in hoc quod hæc includat etiam confessionem, absolutionem, & satisfactionem, ex parte vero doloris nullam differentiam assignat; ergo talis dolor est ille, qui est pars huius Sacramenti, qualis ille qui est dispositio in Baptismo. Denique *sess. 14. cap. 4.* loquens de attritione, quæ potest esse pars huius Sacramenti, dicit debere esse tale, quæ excludat voluntatem peccandi; ergo attritio quæ debet esse pars, est talis quæ sufficiat ad effectum Sacramenti.

Hoc argumentum videtur posse retorqueri pro sententia P. Suarez ex eodem Tridentino, ex quo constat dari Sacramentum validum, quoties dantur omnes eius partes: nam posita materia sufficienti, forma & intentione Ministri, &c. datur procul dubio Sacramentum, possunt autem dari omnia hæc, absque eo, quod detur effectus huius Sacramenti, potest enim dari dolor de futuro cum propositio non peccandi de cætero confessio, absolutio, &c. absque effectu Sacramenti propter obicem alterius peccati non retractati: ergo dabitur materia, forma, &c. absque effectu.

Dices, nunc non dari materiam sufficientem, quia materia huius Sacramenti non est dolor de peccato, sed dolor de omnibus peccatis ommissis, qui tamen in eo casu non datur. Sed contra quia si penitentia

90.
Duo argu-
menta P.
Vasquez
quibus hæc
sententiam
vniuersatim
impugnatur.
Primum.

91.

92.

pœnitens commisisset solum vnum peccatum furti, & doleret de ipso propter eius specialem malitiam cum proposito non peccandi; tunc ad esset per te materia sufficiens, haberet enim dolor de omnibus peccatis omisiss: ex hoc autem proba, quod eadem materia detur in priori casu, quia qui non recordatur secundi peccati commissi, etiam doleat de illo in confisio: ille tamen dolor, prout terminatur ad illud aliud peccatum, quod non confiteretur, non esset materia Sacramenti, nec pars illius. Nam ad hoc, vt esset materia, vel pars, deberet reddi sensibilis per aliam partem eiusdem Sacramenti, per nullam autem redditur sensibilis; non enim per confessionem, quæ non fit (vt suppono) de illo peccato, nec per aliam partem; quia confessio, cum solum fit de furto non, plus, vel aliter significat, quam significaret in secundo casu, quando solum fuerat commissum furtum, & erat dolor solum de illo. Redditur quidem sensibilis ille dolor, prout terminatur ad motum formale vniuersale, vt dixi supra *sect.*: non tamen prout terminatur ad hoc peccatum materiale. Ergo licet in primo casu daretur internus de aliis peccatis, ille tamen non esset materia, nec pars Sacramenti & per consequens materia necessaria huius Sacramenti non est dolor de omnibus peccatis commissis: hic enim etiam si detur, non semper significatur per confessionem, sed est dolor ille, qui redditur sensibilis per actus externos, atque adeo, quoties detur talis dolor cum proposito non peccandi de cetero, datur materia sufficiens Sacramenti.

23. Dices, propositum vniuersale non peccandi pertinet ad materiam necessariam huius Sacramenti, & tamen per confessionem externam non significatur nisi propositum speciale circa illa peccata quæ homo confitetur, & de quibus ostendit dolor. Respondetur per confessionem externam vnius peccati, licet non significetur dolor vniuersalis, significari tamen propositum vniuersale circa omnia peccata; quia significatur desiderium reconciliationis cum Deo, & redeundi in eius obsequium, & amicitiam, ad quod (vt diximus) requiritur voluntas exequendi voluntatem illam in cuius obsequium, vel amicitiam desideramus recipi. Dolor autem solum requiritur sub conditione, (vt diximus) si præcessit offensio, quare per voluntatem illam amicitia diuina non significatur dolor vniuersalis, sed dolor de offensio, quarum pœnitens conscientiam habet. Vnde eum confessio non significat illa alia peccata, nec eorum conscientiam, non significat dolorem de illis, nisi ad summum sub conditione; nempe, si fuerit eorum conscientia: significari autem aliquid præsens sub conditione, non est reddi simpliciter sensibilis, cum non significetur simpliciter esse, sed esse, si talis conditio posita sit, cuius conditionis positio nullo modo nobis significatur.

94. Ad argumentum ergo principale P. Vasquez respondetur omnes debere fateri, quod aliquando per accidens aliquis dolor sit dispositio ad gratiam in hoc Sacramento conferendam; seu ad auferendum obicem gratiæ sacramentalis, qui tamen non sit pars Sacramenti. Quod constat manifestè in eo, qui suscipiet Baptismum cum effectu gratiæ. Hic enim si peccaret mortaliter post baptismum, posset dolere de iis peccatis commissis post Baptismum ex hoc motu quod scilicet essent peccata hominis Christiani, quod quidem esset optimum motuum, & cum comprehenderet omnia peccata post baptismum commissis, quæ sola sūt materia Sacramenti pœnitentiæ, non videretur dubium quod ille dolor ex tali motu sufficeret ad valorem Sacramenti: imò confessorius sæpè pœnitentem excitat ad dolorem ex tali motu

uo, proponendo, scilicet obligationem hominis Christiani ad seruanda præcepta diuina, & turpitudinem peccati in ingratitudinis & grauitatē peccati in homine Christiano: non videretur ergo dubium quin pœnitens dolens ex hoc motu sufficeret disponatur ad Sacramentum pœnitentiæ; & tamen si ille homo Baptismum suscepisset absque dolore de peccatis præteritis, ac per consequens absque effectu gratiæ, quantumcumque postea doleret de peccatis post Baptismum commissis ex illo motu specialis grauitatis, quæ habet peccata in Christiano, proculdubio non iustificaretur in Sacramento pœnitentiæ, nisi aliunde doleret etiam vniuersaliter, vel specialiter de peccatis ante Baptismum commissis: illa enim non comprehendebatur sub illo motu doloris de peccatis hominis Christiani: ergo, tunc dolor, quæ ex alio motu haberet de peccatis ante Baptismum factis; non esset pars Sacramenti pœnitentiæ, & tamen esset dispositio tollens obicem proueniens ex peccatis factis ante Baptismum, quæ peccata non essent materia Sacramenti pœnitentiæ: sed tollerentur virtute baptismi antea suscepti, atque adeo dolor de illis non esset pars Sacramenti pœnitentiæ: tum quia hoc Sacramentum non est institutum ad tollenda peccata facta ante Baptismum, quare sicut confessio eorum peccatorum non esset materia huius Sacramenti, sic neq; dolor de illis: tum etiam quia dolor, (vt sæpe dixi) in tantum est pars huius Sacramenti, in quantum manifestatur per confessionem externam, per hanc autem non manifestatur dolor de peccatis ante Baptismum factis, sed de peccatis factis post Baptismum: nam si hæc sola esset in pœnitente, & dolor solum de istis eadē esset confessio externa, & eodem modo significaret dolorem internum: ergo etiam quando dantur alia peccata nondum dimissa, & dolor de illis, hic dolor non significatur per confessionem, nec est pars Sacramenti pœnitentiæ, sed dispositio ad tollendum obicem, quatenus disponit ad hoc, vt virtute baptismi præteriti tollantur illa priora peccata; & virtute absolutionis præsentis cum dolore de peccatis aliis tollantur etiam posteriora.

Simile exemplum affertur potest in homine religioso, qui confitetur sola venialia, & dolet de illis propter oppositionem peculiarem, & indecentiam quam habent in statu perfectionis, qualis est status religiosus, quod mortuum, licet non comprehendat peccata mortalia facta in saeculo, non est tamen dubium, quin sufficiat ad verum dolorem, cum quo fiet Sacramentum: & tamen si fortasse hic homo haberet aliquod peccatum mortale in saeculo factum nondum remissum, non iustificaretur in hoc Sacramento propter defectum doloris de illo peccato, de quo si adesset dolor, iustificaretur per hanc confessionem de venialibus, & ille alius dolor de mortali non esset pars, nec materia huius Sacramenti propter rationem assignatam, cum non significaretur per hanc confessionem externam, sed esset solum dispositio ad auferendum obicem.

Quando ergo Concilia loquendo de dispositione requisita ad remissionem peccati in hoc Sacramento non distinguunt illam à dolore, qui est pars materialis eiusdem Sacramenti; loquuntur per se loquendo seu de dispositione necessaria ad remissionem eorumdem peccatorum, quæ per se emittuntur per hoc Sacramentum: nam ad remissionem peccati furti, v.g. requiritur, vt dispositio necessaria dolor de illo peccato, & confessio ipsius, qui dolor sit pars eiusdem Sacramenti: sic enim loquitur Tridentinum *sess. cap. 14.* dicens hoc Sacramentum continere

continere detestationem peccatorum, & eorumdem confessionem; non ergo continet ut partem detestationem peccatorum quæ facta sunt ante baptismum; Unde per accidens poterit requiri alius dolor, qui sit dispositio ad remissionem alterius peccati diuersi; sine quo non posset remitti hoc aliud, atque adeo sit dispositio indirecta ad remissionem huius, ut in casu posito dolor de peccatis factis ante baptismum est dispositio directa ad eorum remissionem virtute baptismi præteriti; indirecta autem ad remissionem peccati facti post baptismum virtute absolutionis; & hic dolor, seu hæc dispositio indirecta, quæ per accidens aliquando requiritur, non debet esse pars Sacramenti, nec id vnquam Concilia dixerunt, nec negarunt posse reperiri dolorem hoc modo disponentem ad effectum Sacramenti, qui non sit eius pars: sed loquendo de dolore per se requisito, non distinxerunt duos dolores, vnum, qui esset dispositio, alterum, qui esset pars, quod totum argumentum cum negatiuum sit, non habet vim, quando aliunde constat, posse per accidens dari illos duos dolores diuersos. Et hæc solum dicat in genere penitentiam, seu contritionem cum confessione esse partem huius Sacramenti, eo tamen ipso videtur illam limitare, ut sit pars Sacramenti penitentia, seu dolor, quatenus est de peccatis in confessione explicatis: Cum enim non possit esse pars, nisi prout redditur sensibilis, & manifestatur per confessionem: ille solus dolor assignatur, ut pars, qui explicatur per confessionem, scilicet, dolor de illis peccatis, quæ homo confitetur. Denique id, quod additur, attritionem debere esse talem, quæ excludat voluntatem peccandi; non est contra nos, admittimus enim, propositum vniuersale non peccandi de cætero, esse partem requisitam ad hoc Sacramentum, licet dolor, non requiratur cum eadem vniuersalitate.

Secundum argumentum P. Vasquez 122. est, quia illa est sufficiens dispositio ad effectum huius Sacramenti, quam qui affert, adhibet materiam sufficientem, ad adueniente forma fiat validum Sacramentum, hic enim iam ex parte sua adhibet, quantum debet, & habet ius ad petendum sententiam indicis, cum ponat id, quod requiritur ad hoc, ut sententia sit valida, & firma nec aliam dispositionem debet asserere ad effectum absolutionis, nisi subicere se absoluenti, & facere ex parte sua, quod sententia absolutionis valide proferatur, ergo dispositio, quæ sufficit ad valorem valebit etiam ad effectum huius Sacramenti.

Hoc argumentum habet quidem vim contra eos, qui volunt, dolorem inefficacem, & propositum inefficax sufficere ad valorem Sacramenti, licet non sufficiat ad effectum; enim coguntur concedere penitentem non posse obligari ad aliam dispositionem afferendam: non tamen probat contra nostram sententiam, licet P. Vasquez vniuersaliter velit concludere de omni dispositione sufficienti ad valorem, esse sufficientem ad effectum Sacramenti. Respondetur enim facile, penitentem quidem non obligari ad afferendam aliam dispositionem præter illam, quæ sufficit ad valorem, atque adeo cum illa habere ius ad petendam sententiam iudicis: posse tamen contingere per accidens, quod ratione ignorantia, vel obliuionis propter impedimentum occultum non consequatur effectum Sacramenti. Quod quidem in aliis Sacramentis passim contingit: Nam qui petit Sacramentum Eucharistia, confirmationis, extremæ unctionis, &c. si non habeat conscientiam peccati mortalis, dignè petit Sacramentum, & habet eius ad illud petendum, licet non asserat positum dolorem de

peccatis, & tamen licet recipiat verum Sacramentum quod rationabiliter petit, si tamen habet obicem peccati mortalis, cuius non recordatur, non recipit effectum gratia Sacramentalis absque omni dolore sui peccati: sic ergo in Sacramento penitentia contingere potest aliquando, quod homo iuste perat absolutionem, & afferat materiam sufficientem ad valorem absolutionis: per accidens tamen careat effectu propter obicem occultum; quæ si penitens, vel confessarius cognosceret, nec hic posset dare absolutionem, nec ille exigere, sicut nec in Sacramento Confirmationis, Eucharistia, & aliis, si obex occultus cognosceretur, posset minister illud ministrare, nec subditus illud petere, uterque tamen excusatur propter ignorantiam. Si autem sufficeret ad valorem huius Sacramenti dolor inefficax non esset obligatio adhibendi aliam dispositionem præter illam, quia si non esset obex alterius peccati, iam sufficienter auferetur obex horum peccatorum per dolorem requisitum, ut valide Sacerdos absoluat nomine Dei: Dispositio enim doloris de his peccatis est, ad hoc, ut ab iis soluantur, & liberetur à Sacerdote; ergo dispositio sufficiens ad validam absolutionem ab his peccatis, est sufficiens ad tollendum eorum obicem, non tamen erit sufficiens, ut tollatur obex aliorum, à quibus non absoluantur, pro ut contingit in nostra sententia, in qua non datur Sacramentum validum, & informe, nisi propter aliud peccatum, à quo valide non absoluitur.

Ex dictis in hac sectione inferitur primò decisio illius dubij, an quando Sacramentum Penitentia fuit validum, & informe, postea ablato obice causet suum effectum? P. Vasquez in presenti questione 92. art. 4. dub. 4. cum quibusdam aliis dicit, etiam si concedatur Sacramentum penitentia validum, & informe, non esse admittendum, quod postea ablato obice, causet suum effectum: hoc enim solum de Sacramento baptismi propter peculiarem rationem concedi debet: cum autem in aliis Sacramentis id non afferatur (neque enim, qui Confirmationem, aut Eucharistiam accipit in peccato, habet postea effectum illius, quando post longum tempus iustificatur) non est cur id de Sacramento penitentia dicatur.

Contraria sententia verior est, quam tenent fere omnes, qui Sacramentum penitentia validum, & informe concedunt, quos sequitur Suarez dist. sect. 5. num. 4. quæ hoc vniuerso argumento probari potest, quia scilicet, confessio illa postea repetenda non est quoad ea peccata, de quibus dolor sufficiens præcessit: si autem non haberet postea suum effectum, repetenda esset: ergo fatendum est eam causare postea suum effectum. Consequentia patet. Maior syllogismi probatur, quia fideles ex Christi præcepto solum obligantur ad confitenda, & deferenda sua peccata mortalia confessario legitimo intra hoc Sacramentum: in eo autem casu penitens id totum fecit, & recepit validum Sacramentum penitentia, & validam absolutionem, quod autem non acceperit gratiam propter obicem patum refert; nam id non requiritur ad implendum præceptum, sicut qui recipit in peccato, imò & cum nouo peccato Sacramentum Eucharistia in Paschate, implet præceptum communionis Paschalis, iuxta communem Theologorum sententiam, quod idem est de præcepto aliorum Sacramentorum; ergo præceptum etiam confessionis impletur multo magis per confessionem non peccaminosam, sed validam, & bonam, licet informem.

Minor verò eiusdem syllogismi quod, scilicet, hinc constet, Sacramentum illud habere postea effectum.

99.
An postea
potatur effectus
eius

100.

101.

fectum, probatur, quia si non habet postea effectum, iam peccata illa non remitterentur ex vi alicuius confessionis Sacramentalis directe, sed vel per actum contritionis solum, quem postea eliceret homo, vel per aliam confessionem sequentem de aliis peccatis, in qua illi priora indirecte remitterentur, neutrum autem dici potest: non primum, quia per contritionem non remittuntur peccata sine ordine ad confessionem, cuius votum in contritione includitur, ut constat ex Tridentino *dist. 14. cap. 4.* Tunc autem contritio nullum haberet votum confessionis illorum peccatorum, cum nulla esset obligatio ea iterum confitendi, ut supponitur. Non potest ite dici secundum, quia in lege nona Christus voluit quod seclusa ignorantia, vel impotencia, omnia peccata hominis, baptizati remittantur directe per Sacerdotem: hoc enim significant illa verba *quorum remisistis peccata, remittuntur, & quorum retinueritis, id est non remisistis, & quorum retinueritis*, id est non remisistis. Nec sufficit remissio indirecta ad satisfaciendum huic obligationi; Nam si hoc effectus, non esset obligatio confitendi peccata, quorum poenitens obligatus fuit in priori confessione; & à quibus tunc iam fuit indirecte absolutus: teneatur tamen ea iterum confiteri, ut directe tollantur per Sacerdotem; Ergo non sufficit indirecta ablatio ad satisfaciendum præcepto Christi. Hinc ergo inferitur, quod si confessio, & absolutio prior informis, nunquam haberet suum effectum, illa peccata deberent iterum deferri ad confessarium, ut ab ipso aliquando efficaciter tollerentur. Quod tamen cum non fiat, imò omnes ad huc finem potissimum defendant Sacramentum validum, & informe, ut liberent poenitentiam ab onere repetendi illas confessiones, fatendum est, priorem absolutionem exercere postea suas vires, & tollere illa peccata: Vnde patet ad argumenta P. Vasquez: constat enim quidquid sit in aliis Sacramentis, in hoc tamen esse specialem rationem asserendi, quod ablato obice, causat postea suum effectum. Alia argumenta adduximus ad hoc probandum *agentes de Sacramentis in genere dist. 9. sect. 6.* ubi de aliis etiam Sacramentis explicuimus nostram sententiam.

Inferitur secundò decisió alterius questionis de qua P. Vasquez *arr. 1. dub. 1.* Vtrum scilicet ex defectu integritatis confessionis possit esse Sacramentum validum, & informe? Ad hoc enim brevius respondetur negativè: nam vel peccatum aliquod omisum fuit culpabiliter, & tunc confessio erit nulla propter defectum propositi non peccandi, cum in ipsa confessione peccatum sit, vel fuit omisum in culpabiliter, & tunc confessio erit valida, & formata: manebit tamen obligatio confitendi iterum illud peccatum omisum, quod idè erit quando peccatum fuit à poenitente dictum, sed confessarius illud non percepit: perinde enim erit, ac si dictum fuisset. De hoc tamen non est specialis difficultas.

SECTIO VIII.

§. 1. De dolore requisito in confessione de Venialibus.

Supponimus ex infra dicendis, peccata venialia etiam sola absque mortalibus, esse posse materiam sufficientem huius Sacramenti: quæstio ergo est, an requiratur ad eodem absolutionem Sacramentalem talis, tantusque dolor, sicut de mortali-

bus dictum est? Non est autem quæstio nunc, quomodo peccata venialia remittantur extra hoc Sacramentum, an scilicet requiratur poenitentia de illis formalis, vel virtualis, an remittantur, quoties infunditur de nouo gratia habitualis, & alia eiusmodi, de quibus dixi *suprà dist. 9.* Nunc ergo solum agimus de peccatis venialibus, quatenus sunt materia confessionis, & remittuntur directe per absolutionem Sacerdotis an & qualem dolorem exigant, sub quo titulo plura dubia comprehenduntur, quæ suo ordine breuiter proponemus & definiemus.

Primò ergo dubitatur, an in confessione, quæ sit de venialibus, requiratur dolor de illis, sicut aliter qui, qui dicunt, nec ad valorem, nec ad effectum Sacramenti requiri dolorem absolutum, & efficacem, sed sufficere inefficacem, quia alioquin nunquam remitterentur per absolutionem: si enim præcessit dolor efficax, per ipsum dolorem remissa erant, si verò non datur ille dolor, absolutio non esset valida de illis: fatendum ergo est remitti posse per absolutionem Sacramentalem etiam sine dolore perfecto, & efficaci.

Vera tamen Theologorum sententia negat, confessionem absque dolore efficaci habere effectum, aut valorem, etiam si de solis venialibus fiat. Videtur Suarez *dist. 1. o. sect. 6.* colligere potissimum ex doctrina conciliorum, in quibus partes huius Sacramenti assignantur contritio, confessio, & satisfactio, &c. nomine autem contritionis non potest intelligi propriè dolor ille imperfectus, seu displicentia inefficax: contritio enim est detestatio peccati commissi, ut definit Tridentinum. Illa autem displicentia non est detestatio, aut retractatio, imò potest stare simul cum proposito iterum committendi illud peccatum, & cum ipso peccato actuali: est autem incredibile, quod Deus remittat peccatum huicmodi habenti complacentiam in ipso nec deferenti formaliter aut saltem virtualiter priorem voluntatem peccaminosam.

Nec obstat ratio in contrarium adducta. Respondetur enim peccata venialia remitti sæpe per absolutionem. Primò quando homo simul ea confitetur cum aliquo mortali non prius dimisso: Tunc enim licet habuisset attritionem prius de venialibus, non fuissent remissa, cum esset in statu peccati mortalis. Secundò, quando homo etiam in gratia habuit attritionem de venialibus, non semper omnia ei remittuntur: ut dixi, *dicta dist. 9. sect. 1.* quare possunt tunc remitti virtute absolutionis. Quod autem diximus de confessione venialium, dicendum est à fortiori de confessione mortalis, quod iam per aliam confessionem, & absolutionem dimissum fuerat, ad secundam enim requiritur etiam dolor solutus, & efficax, nec sufficit simplex displicentia inefficax.

§. 2. An sit mortale confiteri venialia absque ullo dolore?

Hinc oritur secundum, an dubium sit peccatum mortale confiteri sola venialia absque dolore efficaci de illis? Quidam Theologus Recentior id negavit: quia frustrare Sacramentum materia leui, non est culpa gravis: primò quia cum aliquis confitetur plura venialia, si nò doleat de omnibus, sed de aliquibus, nò peccat mortaliter, & tamen frustrat Sacramentalem absolutionem ab aliquo effectu partiali, scilicet, in remissione illorum, de quibus non dolet: ergo licet frustretur absolutio in remissione omnium, non erit culpa gravis. Secundò

103.
An ex defectu integritatis confessionis, possit Sacramentum esse validum & informe?

104.

Secundò, quia Caietanus, & alij censent Sacramentum Eucharistiae non conferre gratiam, nisi cum actuali attentione accipiat: & tamen non erit peccatum mortale carere illa intentione actuali; licet ea de causa frustretur Sacramentum suo effectu. Tertiò, quia non est culpa mortalis non implere poenitentiam leuem impositam ob peccata venialia, licet idcirco Sacramentum, quoad illam partem maneat imperfectum, & frustretur effectu. Quartò, quia non est culpa mortalis contrahere matrimonium absque intentione, & consensu interno ad vitandum aliquod grave damnum, licet propter fictionem irritum fiat Sacramentum: ergo nec erit mortale non procurare valorem absolutionis in confessione de peccatis venialibus.

Hac sententia videtur omnino falsa, ex ipsa enim videtur sequi gravissima inconuenientia, si semel admittamus, non esse culpam grauem reddere scienter irritam formam Sacramentalem, sequitur enim, non fore culpam grauem reiterare formam Baptismi, vel si aliquis iam baptizatus, offerat se iterum baptizandum ab ignorante priorem Baptismum; cuius turpitudine consistit in eo, quod faciat proferri verba formae ferè in eo casu, in quo non possunt esse valida. Hac etiam ratione est peccatum graue, si femina sub veste viri faciat se ordinari ab Episcopo, vel si Sacerdos proferat verba consecrationis super aquam scienter, etiam si habeat intentionem postea consecrandi vinum ad perficiendum sacrificium. Similiter est culpa grauis, si homini non aegrotanti ministretur Sacramentum Extreme vntionis, & alia huiusmodi in quibus actio Sacramentalis redditur irrita ex incapacitate subiecti, vel materiae. Ergo eodem modo erit culpa grauis facere, quod Sacerdos proferat absolutionem Sacramentalem super materia incapaci, scilicet, quando non praecedit confessio cum dolore requisito ad valorem.

Nec satisfacit dicere frustrari Sacramentum in re leui: Lenitas enim, vel grauitas in praesenti non debet attendi secundum grauitatem, vel lenitatem materiae secundum se; sed in ordine ad Sacramentum, cuius irritatio semper est res grauissima. Nam acetum etiam secundum se est res leuissima; & tamen offerre acetum ad consecrationem, est res grauissima, quia proferuntur verba Christi omnino frustra. Similiter ergo, licet peccata venialia sint culpa leues, non est tamen leue dare illa pro materia formae Sacramentalis, quae proferunt nomine Christi, quando re vera ipsa peccata non possunt esse materia, & verba Christi frustra proferuntur: ex hac enim irreuerentia desumitur tota malitia illius peccati, quia scilicet verba Christi, (qualia sunt formae Sacramentales, quae à ministris Christi eius nomine proferuntur) applicantur frustra, & quasi irritorie, cum sit absque omni proclius utilitate, aut effectu.

Nec etiam satisfacit dicere, quod effectus, quo homo priuatur ob irritationem absolutionis, sit leuis, nempe remissio peccati venialis. Hoc, inquam, non satisfacit, quia in aliis etiam casibus adductis homo patitur iacturam similem, scilicet, quando absque intentione recipiendi Sacramentum faceret se confirmari ab Episcopo, patitur iacturam gratiae Sacramentalis, quae non est simpliciter sibi necessaria: item si femina se faciat ordinari, non patitur ullam iacturam, & sic in aliis casibus, & tamen in his sit peccatum grauissimi sacrilegij; quia non attenditur ad id, quod priuatur recipiens Sacramentum, sed ad irreuerentiam, quae fit contra ipsam actionem Sacramentalem, usurpando illam inutiliter; ergo similiter, quando

P. Ioh. de Lugo de Poenitentia.

absolutio Sacramentalis proferitur inutiliter absque valore, & effectu gratiae peccabitur grauius propter eandem rationem.

Hinc autem potest desumi aliud simile argumentum; quia si illud non esset peccatum mortale, eo quod poenitens leuem iacturam incurrat: idem posset dici, quando confessio est de peccatis mortalibus: Nam licet remissio peccati mortalis sit res magni momenti, & grauior multò, quam remissio peccati venialis: non est tamen graue, sed leue, quod peccatum mortale remittatur per hanc absolutionem, vel per aliam: ergo si poenitens haberet intentionem confitendi hodie alteri Sacerdoti cum debito dolore, non fraudaret Sacramentum in re grati, licet in alia priori confessione scienter confiteretur peccata mortalia absque dolore; quod tamen absurdissimum est.

Denique confirmari potest; quia si illae rationes probarent, non esse mortale non asserere illum dolorem, probarent etiam non esse mortale, si aliquis confiteretur vnum solum veniale, quod tamen nunquam fecisset, sed ex leuitate, & mendacio illud diceret; Nam mendacium de re leui etiam in confessione non est mortale, ut suppono; Ergo si aliunde irritatio Sacramenti non est irreuerentia grauis non apparet unde illud esset peccatum graue, quod tamen esse graue sacrilegium, si scienter fiat, nemo negat praeter Philippum Fabrum Patavin professorem, quid id nonissimè ausus est negare *tract. de poenit. in 4. sent. disp. 17. q. vnic. disp. 14. c. 3. n. 51.* contra omnes Theologos.

Ad rationes ergo illius Auctoris, respondetur. Ad primam admissa maiori, de qua postea agemus, negando consequentiam, quia in illo casu Sacramentum non frustratur toto effectu, nec redditur irritum, cum maneat aliqua materia valida, quae sufficit ad hoc, ut verba Christi non proferantur frustra, & irritorie: at verò in nostro casu supponimus, nullam manere materiam, & per consequens Sacramentum reddi omni ex parte irritum, quae sane est multò grauior irreuerentia.

Ad secundam respondetur, illo ipso argumento reiciì solere sententiam illam Caietani, & aliorum, quia consequenter ad sua principia deberent concedere, peccare mortaliter eum, qui absque deuotione, & attentione actuali recipit Eucharistiam, ut notauit P. Vasq. *tom. in 3. p. disp. 206. n. 11.* Adhuc tamen est maior ratio in nostro casu ad asserendam culpam mortalem, in quo non solum impeditur fructus, sed etiam valor Sacramenti per defectum materiae validae; atque adeò maior videtur fieri iniuria Sacramento, quam si solum priuaretur effectu.

Ad tertiam respondetur, non implendo poenitentiam leuem non fraudari Sacramentum suo valore, ut constat, neque etiam toto fructu, sed aliqua leni parte fructus, in quo non reperitur grauis irreuerentia; neque enim quolibet minima integritas Sacramenti obligat grauius; nec debet sub culpa graui homo procurare quam maximum fructum habere possit ex quolibet Sacramento.

Ad quartam respondetur; argumentum infirmum esse à Sacramento matrimonij ad alia Sacramenta; multa enim, quae in aliis Sacramentis non licet propter reuerentiam Sacramenti, licent in matrimonio, quod cum esset contractus humanus onerosus voluit illum Christus relinquere, qualis in se erat, eleuando tamen illum ad rationem Sacramenti. Hinc est, matrimonium posse valide, & aliquando licet contrahi sub conditione de futuro, licet alia Sacramenta non possint valide sub tali conditione celebrari, ut vidimus *disp. praeced. sect. 5.* matrimonium item potest per procuratorem,

& in absentia recipi, quod in aliis Sacramentis non contingit: potest nutibus, & signis fieri, cum alia Sacramenta requirant voces: denique in aliis minister non potest scienter ea ministrare indigno: in matrimonio tamen coniux, qui est minister, potest ministrare illud alteri coniungi, licet sciat, ipsum esse in statu peccati, quia Christus voluit relinquere hunc contractum humanum; qualis apud homines fiebat ne per elevationem ad Sacramentum difficilior esset. Sic ergo noluit cogere contrahentes, ad hoc ut propter reverentiam Sacramenti eurent, ne vniquam irritum esset, sed reliquit eis facultatem, quam prius habebant fingendi consensum, & reddendi contractum irritum, qua parte contractus est, notant P. Henriquez lib. 1. de matrim. c. 9. n. 6. & P. Thom. Sanch. lib. 1. de matrim. disp. 1. n. 2. ne gravior esset hic contractus propter rationem Sacramenti, si ea occasione cogere homines prestare consensum in suum præiudicium, quando ex natura contractus ad id non tenebatur. In aliis autem Sacramentis, quæ non sunt ad alium usum, nisi ut sanctificent suscipientes & colatur Deus: non mirum, quod exigatur reverentia omnimoda, cum non sint actiones profanæ, qualis est matrimonium, nec ad alios fines necessarie, sed actiones merè sacræ, & sanctæ, quæ non nisi religioso animo, & piæ, ac reverenter tractandæ sunt.

S. 3. An sit obligatio sub mortali ad dolorem de omnibus venialibus in confessione explicatus.

117. TERTIUM dubium consequenter ad hæc est, an dolor efficax ita requiratur ad Sacramentum pœnitentiæ, ut sit mortale non habere dolorem de omnibus venialibus, quæ in confessione dicuntur? Non pauci affirmant, esse mortale, ut testatur Suarez disp. 20. sect. 6. num. 7. quia confiteri aliquid veniale absque dolore efficaci, est apponere pro materia Sacramenti id, quod non potest esse eius materia, quare sicut peccaret graviter, quia apponeret Sacerdoti consecrandas decem hostias, quantum quinque non essent triticeæ, licet apponeret alias triticeas; sic videtur graviter peccare, qui offert Sacerdoti pro materia absolutionis decem peccata, quorum aliqua ex defectu doloris non sunt materia absolutionis validæ.

118. Probabilior tamen videtur sententia negans, id esse peccatum mortale, quam tenet Suar. ibi. Henriquez lib. 1. de Sacram. pœnitent. c. 26. §. 7. Fagundes lib. 2. de secundo Ecclesiæ præcepto cap. 1. n. 13. & alij. Probatum exemplo aliorum Sacramentorum, in quibus admittitur alienius partis, quæ non sit materia valida, non est culpa gravis, dum tamen apponatur materia valida. Sic enim in Baptismo cum aqua effundenda miscetur aliqua pars olei benedicti, quæ quidem non est materia valida Sacramenti. Item in Eucharistia, licet in vino consecrando apponatur immediatè ante consecrationem pars aquæ, quæ iuxta communem multorum sententiam non consecratur, nisi prius fuerit in vinum conversâ, & licet illo brevissimo tempore non fuerit conversâ in vinum adhuc licet proferantur verba consecrationis. Similiter non esset peccatum mortale secundum se, & seclusa Ecclesiæ prohibitione, si panis consecrandus decoris, & ornatus gratia, aliqua ex parte leniter aureis punctis, vel lineis depingeretur, licet illa particula auri, non posset, verè consecrari. Denique in hoc ipso pœnitentiæ Sacramento frequenter pii homines solent se accusare de imperfectionibus, & defectibus, qui non sunt

peccata venialia, nec aliquis dixit, eos in hoc peccare mortaliter. Est etiam communior, & vetior sententia, pœnitentem falsò se accusantem de aliquo veniali, quod non fecit, non peccare mortaliter, si apponat aliam materiam veram, ut dicemus disp. 16. sect. 2. circa finem. In quo etiam casu apponitur pro materia id, quod non est materia valida; Ergo nec in nostro casu accusare se de peccato veniali, absque dolore, & proposito efficaci illius vitandi, erit peccatum mortale: iam enim apponitur alia materia valida, & per consequens forma non frustrabitur, nec carebit omni effectu, licet careat aliquo quem posset etiam habere circa illud peccatum, de quo pœnitens efficaciter non dolet.

Ad exemplum illud de hostia non triticea apponita cum aliis triticeis. Respondetur negando paritatem & quidem P. Suarez infra disp. 2. sect. 10. n. 8. cum illud exemplum sibi obiceret ad probandum, esse peccatum mortale accusare se de aliquo peccato veniali non commissio, respondet, discrimen esse quod forma Eucharistiæ per se primo respicit materiam, & illam designat, & effectum circa illam significat: Unde si apponatur materia falsa, iam ex illa (saltem parte falsificatur forma, forma verò huius Sacramenti per se primo significat personam, & effectum circa illam, dum dicitur, *Ego te absolvo*, quare omnino est vera, licet non cadat supra omnia peccata à pœnitente adducta. Non enim dicit, hæc omnia sunt peccata, & condonantur tibi, sed solum significatur, quod pœnitens accipiat effectum gratiæ remissionis peccati, qui effectus non impeditur, licet aliquid veniale remissibile non sit ex falsitate, vel indispositione pœnitentis: in quibus verbis ultimus videtur Suarez hanc eandem solutionem extendere ad nostrum casum, in quo non ex falsitate, sed ex indispositione provenit, quod non absolvetur à tali peccato veniali.

Ceterum, licet hæc solutio utilis fortasse sit, si magis explicetur ad illum casum de veniali falso, in quo dici posset, sensum formæ manere verum, quatenus solum significatur, hominem manere liberum à reatu, quem ex illis peccatis habuisset, quicumque ille esset, quod videtur verum, licet aliquid illorum peccatorum non fuisset commissum. Nam adhuc verum est, quod remittitur reatus relictus ex illa collectione narrata, licet non fuerit relictus à singulis, in nostro tamen casu difficultas est, nam verba immediatè non significant, ut verba sunt, effectum gratiæ utrumque, ut supra vidimus disp. 13. sect. 3. sed remissionem offensæ divinæ, & solutionem vinculi: Ergo si re vera Sacerdos hic, & nunc non remittit hanc offensam, verba secundum propriam significationem, quam habent ut verba sunt, non erunt vera, sed aliqua ex parte falsa.

Melius ergo iuxta principia ibi à nobis tradita responderi potest, ratione discriminis inter utramque formam esse, quod in forma pœnitentis non significant verba omnino absolute ablatione peccatorum, sed sensus est, ergo quantum est ex me, remitto tibi peccata, qui sensus verus est, etiam quando ob indispositionem pœnitentis Sacramentum est invalidum, & informe, ut ibi diximus, atque verus etiam erit in casu nostro quando ob defectum doloris de aliquo veniali illud non tollitur; adhuc enim est verum, quod Sacerdos, quantum est ex parte sua, illud remittit nomine Christi, licet remissio non fuerit valida ob defectum pœnitentis. At verò in forma Eucharistiæ verba significant omnino absolute, illud esse Corpus Christi, quare oportet ex vi verborum, quod in singulis saltem hostiis sit Corpus Christi, licet non requiratur ad eorum veritatem, quod non

non sit admixta aliqua particula minima in aliqua hostia, quæ sit ex alia materia, ut saccharo, vel terra; neque enim Sacerdos id intendit affirmare, intendit tamen loqui de omnibus, & singulis hostiis sibi appositis.

Ex hoc tamen potest esse secunda obiectio contra conclusionem; quia videtur sequi, quod nec in Sacramento Ordinis sit peccatum mortale si aliquis non Baptizatus, v.g. sinat se ordinari: verba enim adhuc non erunt falsa, cum etiam non significant absolute, sed, *Accipe potestatem, quantum est ex me, &c.* Respondetur negando sequelam, quia ibi frustraretur, & irritaretur totum Sacramentum, ut constat; quod non contingit in casu nostro, in quo absolutio manet valida, & efficax.

Dices saltem quando Episcopus simul ordinat priores, quibus omnibus simul profert verba, iam tunc verba manebunt valida; & vera, & non frustrabuntur, nisi quoad aliquam partem, sicut absolutio in nostro casu. Respondetur, tunc etiam frustrari omnino, quia licet forma dicatur omnibus simul, sit tamen multiplex Sacramentum, & ipsa forma est virtualiter multiplex, perinde omnino ac si diceret, *Accipe tu potestatem, &c.* & *Accipe tu potestatem, &c.* sic de singulis seorsim; in nostro autem casu non est forma multiplex eo modo; neque enim posset Sacerdos dividere absolutionem dicendo, *ego te absolvo à primo peccato, &c.* postea, *ego te absolvo à secundo peccato, &c.* sic de aliis; sed unica forma debet de omnibus absolvere, quia debet vnicum Sacramentum conficere. Adde in ordinatione non esse illum verborum sensum, quantum est ex me, do tibi potestatem, sed absolute, *do tibi potestatem*; æquivalet enim formæ Græcorum, qui absolute dicunt; *Divina gratia constituit hunc Diaconum, vel Presbyterum, &c.* quare essent falsa, nisi re vera acciperet homo Sacramentum validum. Quod etiam idem posset dici in Eucharistia, esse multiplicem consecrationem indivisibilem sicut in ordinatione, at in absolutione est indivisibilis, & sensus est: Ego quantum est ex me remitto tibi ius, quo Deo acquisitum fuit ex his peccatis, quod totum est verum licet vnum peccatum sit falsum, ut diximus *disp. præced. sect. 3.*

Tertiò obijci potest, quia si non sit gravis irreverentia contra Sacramentum apponendo cum alia materia peccatum aliquod veniale absque dolore; sequitur, nec etiam fieri gravem irreverentiam, apponendo peccatum aliquod mortale falsum, simul cum aliis veris; iam enim apponitur materia valida Sacramenti, & aliunde mendacium illud non videtur grave, cum possit homo absque gravi culpa imponere sibi aliquod peccatum mortale, quod non fecit. Consequens autem est omnino falsum: quia alioquin posset poenitens absque ullo scinpulo excedere in numero peccatorum; & in aliis similibus, ut securus maveret de vero numero, non omisso, cum aliunde non esset periculum grave in excessu falso.

Respondetur negando sequelam. Ratio autem est, quia ex alio capite sit contra reverentiam Sacramenti, quatenus decipitur iudex in re grati, & necessaria; nec enim minus decipitur per confessionem criminis falsi, quam per negationem criminis veri; nec minor occasio datur variandi iudicium, provi in hoc Sacramento requiritur.

Petes an idem dicendum sit de peccato mortali iam confessio, quod de veniali? Respondetur, quod ad præsens attinet, eandem esse rationem, si enim aliquis confiteatur aliqua venialia, de illisque doleat propter specialia motiva, & confiteatur simul aliquod mortale, quod iam in alia confessione di-

P. Joan. de Lugo, de Poenitent.

rectè fuit remissum per confessionem ipsius, & absolutionem; consequenter dicendum videtur, non esse peccatum grave, etiam si in secunda confessione de illo doleat, dum tamen non habeat de illo complacentiam; quia hæc esset planè mortalis ratione obiecti. Sequela autem probatur, quia Sacramentum adhuc esset validum, cum adesset alia materia cum dolore sufficienti, & aliunde defectus doloris de illo peccato non est obex valori huius sacramenti. Dixi autem quod ad præsens attinet, esse eandem rationem; quia aliud videtur esse in ordine ad mendacium; non enim posset quis absque culpa gravi accusare se in confessione de peccato aliquo mortali falso, etiam si diceret, se iam illud iterum confessum fuisse, licet non sit peccatum mortale accusare se de peccato veniali falso.

Per hoc enim non decipitur graviter iudex, sicut per illud, quod quamvis asseratur, ut diximus iam in illa confessione, adhuc tamen videtur subijci huic iudicio, & variat notabiliter iudicium confessarij circa conscientiam poenitentis; non quidem in ordine ad imponendam graviores poenitentiam (hanc enim prudenter omittit, eo quod in alia confessione sit iam imposita poenitentia condigna pro eodem peccato) sed in ordine ad conceptum, & estimationem de conscientia poenitentis, quod attinet ad culpam præteritam.

Petes iterum, an poenitens dicens aliquod veniale absque dolore efficaci, debeat saltem sub mortali dicere, se non dare hoc peccatum pro materia absolutionis. Respondetur negative: quod credo esse de mente Auctorum omnium nostræ sententiæ. Si enim id diceret poenitens, non daretur locus questionem; neque aliquis negaret, posse poenitentiam cum illa potestati narrare omnia peccata, & defectus suos absque ullo dolore, sicut posset extra confessionem. Quando ergo Auctores dicunt, etiam intra confessionem non esse peccatum grave id facere, loquuntur procul dubio de poenitente, qui dicit illud peccatum, sicut, & alia, atque adeo ex modo dicendi, videtur illud dare pro materia, sicut & reliqua: sufficit ergo, quod poenitens habeat animum non dandi illud pro materia, vel certè animum conditionatum dandi illud pro materia; si potest, scilicet verò si non potest propter defectum dispositionis, vel quidquam aliud, quod aperte videtur ita sentire suar. *infra disp. 22. sect. 10. n. 9.*

SECTIO IX.

De proposito requisito ad confessionem venialium.

Dubitat, an, & quale propositum requiratur in confessione venialium. Negant aliqui, requiri propositum formale, vel virtuale, quia minus requiritur ad remissionem venialis, quam ad remissionem mortalis. Contrarium tamen videtur omnino verum: quia dolor efficax includit propositum virtuale, ut sæpe diximus: si ergo requiritur dolor efficax, & absolutus, ut vidimus, non potest non requiri propositum saltem virtuale. Differt autem à peccato mortali in eo, quod extra Sacramentum minus requiritur ad remissionem venialis. In Sacramento etiam ad remissionem mortalis requiritur propositum non committendi illud, nec aliud quod tamen non exigitur ad remissionem venialis; sufficit enim propositum non committendi eadem peccata; ite nec requiritur propositum adeo strictum vivandi occasiones peccandi venialiter, sicut requiritur

propositum vitandi occasiones peccandi mortaliter; unde facilius possunt absolui; qui relabuntur sæpius in eadem venialia, quam qui relabuntur in eadem mortalia, vt. bene aduertit P. Coninch in *presenti disp. 2. dub. 14. n. 130.*

128.

Dicunt, possumus detestari vnum peccatum veniale, non detestando etiam implicite aliud, ergo possumus etiā detestari efficaciter peccatum veniale præteritum per vnum dolorem absque detestatione, vel odio efficaci circa peccatum futurum, vnum enim distinguitur ab alio.

Respondetur, negando consequentiam: nam peccatum præteritum, & futurum simile habent eandem omnino malitiam, vt suppono: non possumus autem efficaciter odio habere peccatum præteritum propter talem malitiam, & retinere affectum erga eandem malitiam; hoc enim esset amare, & odio habere idem obiectum, vt supra probauimus, quæ ratio non probat de peccatis diuersis, in quibus reperiuntur diuersæ malitiæ, quarum vnā possumus efficaciter detestari absque odio simili erga aliam diuersam.

129.

Quomodo
possit esse pro-
positum effi-
cax circa ve-
nialia?

Difficultas ergo est, quomodo possit dari tale propositum efficax circa venialia: Nam licet circa vnum, vel aliud veniale, vel circa aliquam speciem possit fieri illud propositum; circa omnia tamen non videtur possibile: sicut enim est impossibile vitare omnia, sic erit impossibile, & stultum proponere vitare omnia; ergo fatendum est absque eiusmodi proposito posse remitti; potest enim homo accusare se de omnibus venialibus, & dolere de illis; ergo absque proposito efficaci potest absolui ab illis omnibus.

Responderi solet, licet impossibile sit vitare totam collectionem venialium; possibile tamen esse vitare singula: Quare sufficit, si pœnitens proponat vitare singula, prout singillatim occurrent; quæ doctrina desumi videtur ex S. Thom. in *presenti q. 87. art. 1. ad primum.*

Hæc tamen solutio difficilis est, vt bene notat Suarez in *comment. illius art. 1.* quia impossibile est, quod pœnitens in confessione proponat efficaciter vitare singula venialia futura, quin proponat vitare collectivè omnia; nam vult vitare hoc, & illud, & sic de aliis, ergo omnia. Posset quidem velle vitare singula disgiunctivè, si diceret, volo vitare illud, si non vitauero alia, & illud, si non vito aliud, & sic de singulis, hoc tamen non esset propositum absolutum de singulis, sed conditionatum, vt constat: absolute autem velle vitare hoc, & illud & illud, est velle vitare omnia; quia si sunt solum decem homines, & ego nunc habeo propositum efficax dandi singulis vnum nummum, habeo certè propositum dandi omnibus singulos nummos, vt constat.

130.

Ideo ipse Suarez ibi *n. 7. & disp. 4. sect. 3. n. 5.* aliter explicat illam distinctionem, & respondet, circa omnia venialia in vniuersum non posse habere propositum illud vniuersale, & efficax, posse tamen haberi propositum faciendi quantum est ex parte nostra, & quantum in nobis fuerit, ad vitanda illa, seu adhibendi omnem diligentiam ad ea vitanda, vel minuenda, quantum humano modo fieri possit: hoc enim propositum sufficit ad hoc, vt in Sacramento remittantur omnia, quæ sunt confessionis materia.

Hæc etiam responsio videtur pati eandem difficultatem, nam vel per hoc, quod est facere, quantum est ex parte nostra ad vitanda peccata, intelligitur facere quicquid possumus potentia etiā physica, vel solum quicquid possumus moraliter. Si dicatur primum, eadem est difficultas de illo propo-

sito, ac de proposito vitandi omnia peccata collectivè: Sicut enim certò scio, me non vitaturum omnia, sic etiam certò scio, me nō facturum quicquid possum physice ad illas vitandas; Nam quoties pecco venialiter, non facio, quod physice saltem tunc poteram ad illud vitandum; quare si non possum habere propositum efficax vitandi omnia, quia impossibile moraliter est omnia vitare: sic nec potero habere propositum efficax faciendi quicquid possum ad vitanda omnia, quia est etiā moraliter impossibile, quod faciam quicquid physice possum ad omnia vitanda, si verò dicatur secundum, & intelligatur solum de proposito faciendi id, quod moraliter possumus contra hoc est, quod illud propositum videtur esse diminutum, nec correspondere ad quantum cum dolore: dolet enim homo de omnibus peccatis venialibus commissis, non solum de iis, quæ moraliter potuit vitare, sed etiam de iis, quæ moraliter necessaria erant in hac fragili hominis conditione; omnia quippe illa potest conseruare, & dare pro materia Sacramenti; ergo de iis omnibus debet habere propositum efficax: alioquin non poterunt omnia illa esse materia absolutionis.

Confirmatur primò, quia si non habet de omnibus illis propositum efficax; ergo nec habet dolorem efficacem de illis omnibus: dolor enim efficax, vt sæpè diximus, includit in se propositum saltem virtuale non repetendi illud peccatum, nam quiescit efficaciter detestatur, & retractat aliquid non potest stante tali detestatione, illud idem amplecti, & velle. Si ergo habetur dolor efficax de omnibus peccatis venialibus etiam de illis, quæ moraliter vitari non poterunt, ibi includitur propositum efficax circa omnia illa; si autem non habetur dolor efficax, iam erit dolor inefficax, seu simplex displicentia, quæ non sufficit ad valorem Sacramenti.

Confirmatur secundò, quia dolor, & propositum quod requiritur ad valorem Sacramenti, debet esse tale, quod non compatiatur secum voluntatem vitandi, vt colligitur ex Trident. *dicta sess. 14. cap. 4.* quod cum proportionem debet verificari in confessione de venialibus, ad quam requiritur talis detestatio, cum qua non possit simul stare affectus, seu voluntas eadem peccata committendi. Si autem solum requireretur propositum faciendi quantum moraliter possum ad vitanda illa peccata; posset stare cum tali proposito voluntas absoluta faciendi aliquid ex illis peccatis.

Primò, quia posset occurrere tunc aliquid ex illis peccatis, quæ moraliter non possent vitari, vel propter surreptionem, vel propter defatigationem, vel quia iam sit homo in fine illius temporis, intra quod necesse est moraliter peccare venialiter, in quo casu stare posset vtrumque simul: scilicet propositum faciendi, quod moraliter possum ad non peccandum, & voluntas peccandi hic & nunc, quando moraliter non possum illud vitare; ergo illud propositum non repugnat secundum se cum voluntate actuali peccandi.

Secundò probatur hoc ipsum, quia hæc voluntates non repugnant inter se ex parte obiecti voliti, voluntas faciendi, quod moraliter possum, & voluntas non faciendi, quod moraliter non possum, se i solum physice, ergo cum illa voluntate faciendi quantum moraliter possum ad non peccandum, possem simul habere voluntatem non faciendi id, quod solum physice possum, sed potius peccandi in iis, in quibus moraliter non potero resistere: hæc autem ipsa voluntas esset iam peccatum veniale. Nam sicut peccatum factum absque potentia morali, sed cum sola physica, est verum peccatum: Sic voluntas faciendi illud erit peccatum; quod tamen

tamen non repugnat ex parte obiecti cum proposito illo faciendi, quod moraliter possum; Ergo hoc propositum non est tale, quale requiritur ad valorem Sacramenti penitentiae, in quo requiritur talis dolor, qui ex obiecto suo, non compatiatur se cum actuali voluntate peccandi.

Ad difficultatem ergo propositam aliter possumus respondere. Et quidem, quando dolor non est vniuersalis de omnibus venialibus, sed de aliquibus, non est difficultas de proposito, quod fieri possit circa illa solum propter specialem eorum malitiam: quando verò dolor est vniuersalis de omnibus, potest etiam esse propositum correspondens tali dolori: quod possumus dupliciter explicare.

Primum, dicendo, quod ille, qui se accusat de multis venialibus, potest aliquando intendere accusare se non de singulis seorsim, sed de collectione illorum: Sicut cum aliquis religiosus accusat se de relaxatione, quam habet circa regularum observantiam, quod passim eas transgreditur, non accusat se de singulis transgressionibus seorsim, sed de collectione illarum, seu de negligentia tali, & frequentia transgressionum. Ad hoc autem sufficit dolere de collectione, seu de frequentia, & proponere vitare talem negligentiam, & frequentiam. Sic sufficit dolor de multitudine, & frequentia venialium, ac propositum vitandi illam frequentiam, & multitudinem, potest enim dari pro materia Sacramenti multitudo ipsa, & frequentia, non singula venialia seorsim sumpta. Sicut potest aliquis dare pro materia nimium excessum quem facit in cibo, non singulas bucellas vel partes illius excessus, item potest dare pro materia nimiam distractionem per semel horam in oratione, non singulas partes illius distractionis. Similiter ergo potest aperire frequentiam, & multitudinem nimiam peccatorum venialium, dolendo de tali frequentia, de tanta negligentia, & incuria in custodia sui cordis, absque eo quod doleat de singulis seorsim, aut proponat circa singula, sed solum corrigere suam vitam, & vitare illam negligentiam culpabilem, ac frequentiam peccatorum.

Dices non posse illum solum dolorem de collectione, frequentia, aut multitudine venialium, & propositum praedictum deferre ad hoc Sacramentum, quia ex vi illius doloris non videtur posse remitti aliquod peccatum in particulari: nullum enim peccatum remittitur in hoc Sacramento absque aliquo proposito saltem virtuali illud vitandi: poenitens autem in hoc casu habet quidem propositum vitandi illam frequentiam, & multitudinem venialium; non tamen habet propositum vitandi tale mendacium v.g. quod confiteretur, quia non detestatur, nisi frequentiam, & multitudinem: ergo hoc mendacium non poterit remitti in hoc Sacramento, ergo nullum peccatum remittitur; non enim est maior ratio de uno, quam de alio, cum de nullo in particulari doleat, aut proponat, sed de frequentia, & multitudine.

Respondetur, quando poenitens solum dolet de frequentia, & multitudine, & circa illam proponit remitti posse ad minus frequentiam, seu multitudinem; hoc est, peccata illa, in quibus fuit illa circumstantia frequentiae, quam odio habet, & detestatur. Quamvis ergo priora peccata non remittantur, remitti tamen poterit posteriora, quae commissa fuerunt cum illa circumstantia frequentiae, quae circumstantia non fuerit in prioribus. Sicut quando aliquis se accusat de distractione longa in oratione, & dolet propter longitudinem, qui de breviori fortasse distractione non curaret: tunc remittitur quidem ad mi-

P. Ioan. de Lugo de Penitentia.

nus quoad illam partem, quae cepit iam distractio habere circumstantiam illam longioris.

Sed contra instabis: ergo qui se accusat de actu malo intenso, de quo dolet propter intensiorem, vel de furto mille nummorum aureorum, de quo dolet propter quantitatem nimiam, non remittitur peccatum illud, quoad gradus singulos intensiōnis v.g. nec quoad furtum singulorum nummorum: quia non dolet formaliter de singulis gradibus seorsim, aut de furto singulorum nummorum seorsim, sed solum de intensiōne, aut magnitudine, & excessu furti. Consequens autem videtur absurdum: quia etiam quoad priores gradus intensiōnis, & quoad acceptationem vnius aurei, fuit peccatum mortale. Si ergo non remittitur, quoad omnes, & singulas partes, non remittitur adaequatè, & totaliter illa culpa.

Respondetur negando sequelam. Nam singulae partes illius actus, vel illius furti participant circumstantiam, & malitiam; quam poenitens tunc detestatur: Singuli enim gradus ex similitudine cum aliis habent integrare intensiōnem; & singuli nummi aurei accepti cum aliis constant summam illam ingentem: quare singulorum nummorum acceptio, pro ut fit in tali circumstantia cum aliis, habet malitiam, quam poenitens detestatur, & singuli gradus intensiōnis, pro ut sunt in tali circumstantia, quando fiant alij, habent circumstantiam conflandi intensiōnem, propter quam detestabiles sunt à poenitente. At verò peccata venialia priora non participant malitiam frequentiae, quando facta fuerunt; ideo ipsa secundum se non videntur detestabilia propter frequentiam, sed sola posteriora, quae habuerunt iam eiusmodi circumstantiam, & peculiarem detestabilitatem.

Secundò potest contingere dolor vniuersalis de venialibus omnibus, qui feratur etiam ad singula seorsim, cum correspondeat etiam proposito vniuersale, quod feratur ad collectionem, & ad singula: non quidem per modum volitionis absolute, quae homo dicat, *volo nunquam peccare venialiter*, sed quae dicat *quantum est in me, volo pro nunc nunquam peccare venialiter*. Scio quidem, me postea pro mea fragilitate defecturum ab hac ipsa voluntate, quam nunc habeo; sed tamen pro nunc volo efficaciter non deficere. Neque enim repugnat, quod aliquis velit, non voluntate absolute, sed efficaci, quantum est de se procurare aliquid, quod scit non futurum. Sic S. Petrus monitus à Christo de sua negatione futura, poterat pro tunc velle efficaciter, & proponere, quantum de se erat, non negare Christum, licet sciret, se postea, defuturum ab eo proposito. Sic etiam dicunt Theologi communiter, non esse contra valorem propositi requisiti ad hoc Sacramentum etiam circa mortalia, quod poenitens credat pro sua fragilitate, se non permanens postea in illo proposito: adhuc enim potest per voluntatem proponere pro tunc efficaciter id, quod indicat non futurum. Denique licet sciant homines, quod in inferno peccabunt, & blasphemabunt Deum, & B. Virginem ex odio in ipsos, posset tamen aliquis nunc dicere: pro nunc ego habeo animum, quantum est ex me; non blasphemandi, nec prosequendi odio Beatam Virginem: scio tamen, me tunc hunc ipsum animum, & hoc propositum mutaturum. Sic ergo poterit habere pro nunc animum, & voluntatem non peccandi vniuersam venialiter, quantum est ex se, licet sciat, id postea non futurum ex eo, quod relicturus sit hunc animum, & hoc propositum, quod nunc habet.

138.

Quando verò dici solet non posse dari voluntatem absolutam circa obiectum impossibile; intelligitur de voluntate omnino absoluta, non de voluntate efficaci, quantum est ex se, enim peccator per contritionem detestatur efficaciter peccata; non quidem volendo absolute, quod non fuerint, sed volendo efficaciter, quantum est ex se, quod non fuissent. Sic possum ego velle volare voluntate non absoluta, sed efficaci, quantum est ex me, & velle ac conari, quantum est ex me mouere saxum, quod meis viribus moueri non possit; quando magis possum simili voluntate velle nunquam peccare venialiter, hæc autem voluntas, licet non sit absoluta, sufficit tamen ad valorem Sacramenti, ad quod solum requiritur voluntas talis quæ expellat voluntatem peccandi: illa verò est talis: Nam cum illa nunquam poterit coniungi voluntas actualis peccandi, sed vel homo non peccabit, vel desisteret ab illa priori voluntate, sicut de memoria nouissimi oritur dicitur Eccl. 7. *Memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis*, quia scilicet quandiu ipsa durat non peccat homo. Si cum maiori proprietate cum illa voluntate efficaci non ponitur unquam aliquod peccatum, quare illa expellit propriissime voluntatem peccandi, & sufficit ad valorem Sacramenti.

139.

Denique illud quod S. Thom. d. art. 1. in illa solutione ad primum, dicit, debere esse propositum de vitandis singulis venialibus, non tamen de omnibus, posset intelligi dupliciter. Primo de confessione venialium; propter communiter sit: non enim confitetur aliquis omnia venialia, sed aliqua; quare licet homo non posset proponere vniuersaliter circa omnia, quia non potest vitare omnia, sufficeret tamen proponere circa aliqua, scilicet, circa illa, quæ confitentur; nam sicut singula potest vitare, sic poterit circa illa proponere absolute in quo differt confessio de venialibus à confessione mortalium, in qua requiritur semper propositum vniuersale vitandi omnia, quod propositum non requiritur ad remissionem venialium; & hoc sufficiebat ad intentum S. Thomæ; nempe posse remitti venialia per pœnitentiam, & requiri actum pœnitentiæ ad eorum remissionem, quidquid sit, an possit esse pœnitentia de omnibus illis, quod non erat necessarium ad soluendum illud argumentum, nec de hoc puncto explicuit suam mentem S. Thomas, nec id definit; quia ille dolor vniuersalis de omnibus venialibus in vniuersum & confessio de illis regulariter non contingit, sed de aliquibus in particulari, quæ pro tunc occurrunt, & magis aggravat conscientiam.

140.

Posset tamen secundò intelligi S. Thomas, etiam si loquatur de confessione omnium, & dolore vniuersali de omnibus venialibus, quod loquatur iuxta primam solutionem nostram supra explicatam: quod scilicet differat à confessione mortalium in eo, quod mortalia possunt omnia vitari, & ideo debet esse propositum vitandi omnia, & singula; de venialibus verò sufficiat propositum vitandi singula, non omnia, hoc est, singula disunctiue, scilicet, hæc, vel illa, ita ut minuatur in futurum eorum numerus. Qui sensus colligi posset ex verbis sequentibus, adiungit enim statim: *debet tamen habere propositum se preparandi ad peccata venialia minuenda: alioquin esset ei periculum deficiendi*; &c. quæ verba indicant, S. Thomam exigere propositum vitandi singula disunctiue; hoc enim sufficit ad propositum minuendi peccata priora, quod propositum exigit S. Thomas, & diximus aliquando sufficere, quando aliquis accusat se de pluribus per modum collectionis, propter malitiam frequentiam. Si autem S. Thomas intelligatur iuxta priorem inter-

pretationem, hæc verba, quæ addit de proposito minuendi peccata venialia, debent intelligi, non ita ut illud propositum requiratur, vel sufficiat, quando homo accusat se de aliquibus venialibus, sed pro materia singula scorsim, sed ita ut loquatur ibi per modum consilij vltissimi in vita spirituali quod scilicet, homo etiam si non doleat, & proponat circa omnia venialia, sed solum circa aliqua, scilicet, circa ea, quæ confitentur, procuret tamen habere propositum circa omnia, minuendi eorum numerum, qui enim non vult proficere, vult deficere, vel certe habet magnū periculum deficiendi.

Hinc inferri potest decisio alterius dubij, an possit esse dolor sufficiens de vno veniali, quin sit etiam virtualiter de aliis eiusdem speciei, v.g. An possim habere dolorem de vno mendacio, abique dolore virtuali de aliis mendaciis, & absque proposito vitandi omne mendaciū. Negant aliqui in vniuersum, eo quod idem motuum debet alia omnia comprehendere. Ex dictis tamen videtur pars affirmas verior. Potest enim reperiri aliqua inæqualitas in differetia numerica huius peccati, ratione cuius moueatur quis ad dolorem specialem de illo. v.g. quia mendacium fuit cum plena aduertentia, sine utilitate, aut causa, sed ex mera leuitate, quæ tamen non faciunt illud differre specie ab aliis mendaciis, quæ dicuntur enim semipelana aduertentia, vel cum aliqua utilitate, aut causa. Itē si quis doleat de furto vnius Iulij propter gravitatem aliquæ materie, quæ non est in minoribus furtis. Poterit ergo dare pro materia confessionis illud mendacium, vel illud furtum leue, de quo dolet propter illam specialem gravitatem, quam habet, cum proposito non committendi aliud simile in futurum, in quo propositum non includuntur alia mendacia, vel furtiva leuia minus grania, licet sint eiusdem speciei: quod etiam sensit Salas in manuscriptis § 87 art. 1. dub. 6.

Restat tamen duo dubia circa confessionem, & dolorem de venialibus. Primum est, quis frequentius contingit, quod pœnitens habet dolorem vniuersalem, qui se extendat, vel ad omnia venialia, vel certe ad omnia venialia talis speciei, v.g. ad omnia mendacia, & accusat se de mendaciis non explicando eorum numerum. Potest ergo dubitari, quid det pro materia Sacramentum omnia mendacia, an aliqua, & cur potius hæc, quam illa, cum ea non determinet? Ad hoc diximus partim supra disp. 9. sect. 3. vbi respondi, de facto remitti omnia, vel fere omnia, quia ex circumstantiis persone, & temporis Confessarius percipit multitudinem illam confusè iuxta consuetudinem similitum personarum. Quod si nullo modo Confessarius id perciperet, remitterentur non omnia, sed aliqua mendacia, v.g. ex illa multitudine, quot per illum consistendi modum possunt intelligi, saltem duo, vel tria; nec ad hoc oportet, quod pœnitens intendat determinatè hæc potius quam illa significare, & dare pro materia, sufficit, quod velit aliquot ex illis dare pro materia, quot, & qualiter per illa verba possunt significari. Sicut si debeas centum nummos, & solvas decem: non oportet, quod determines in debito decem, pro quibus determinare velis soluere: sufficit velle pro decem. Sic qui decem Clericos occiderat, & petit absolutionem Censuræ ob duos Clericos occisos, non determinando quos: absolutus erit, nec à duabus excommunicationibus, & sufficit, si postea petat absolutionem à censura ob octo Clericos occisos, ut intelligatur iam à decem censuris absolutus. Quæ autem ex illa multitudine remittantur: dici potest, vel remitti duo, vel tria priora, quia priora debita censeantur primo loco extingui.

tingui: vel certe grauiora, quia poenitens censetur velle liberare se quantum potest, & per consequens à debito, quo magis grauiatur. Sicut si debes Petro duo millia aureorum, & soluas mille, censeri velle extinguere debitum, quod magis te grauat: si v.g. pro mille ex illis debebas soluere interesse, & non pro aliis mille, censeri velle soluere pro illis mille, quae magis grauant, quia vis te liberare, quantum potes.

Alterum dubiū esse potest circa eadem peccata venialia, quando poenitens confitetur simul mortalia, & venialia, & omnia detestatur ex motu vniuersali offensae diuinæ, quod ad omnia peccata extenditur: tunc enim si poenitens post dolorem, & propositum debitum, ante absolutionem tamen obtentam committat aliquod peccatum veniale, prout frequenter contingit, v.g. aliquem affectum gloriæ vanae, vel habeat aliquem actum internum impatientiae: tunc videtur accedere ad accipiendam absolutionem sine debita dispositione: Nam ille dolor & illud propositum vniuersale, quod prius habuerat videtur iam reuocatum per peccatum veniale nouum, quod illis actibus & eorum motu opponitur; ergo oportet elicere de nouo alium dolorem & aliud propositum; alioquin absolutio etiā à mortalibus non habebit effectum propter defectum dispositionis debitae. Quod argumentum videtur etiā procedere cum proportionem, quando aliquis confitetur sola venialia, quae detestatur propter motum vniuersalem offensae Dei, vel aliud simile: si enim ante absolutionem admittat aliquod veniale etiam leue, videtur eo ipso reuocari totus dolor, & propositum praecedens. Sicut si aliquis confiteatur sola mortalia de quibus dolet, & circa quae proponit propter motum vniuersalem offensae grauis diuinæ; vel propter metum inferni, aut desiderium beatitudinis; & postea ante absolutionem incidat in nouum peccatum mortale, iam dolor, & propositum praecedens reuocari censetur, & oportet de nouo dolere, & proponere, alioquin accedit absque debita dispositione. Idem ergo dicendum erit, si admittat aliquod veniale, cum nō minus opponatur motu vniuersali offensae diuinæ offensae noua venialis, quam motu vniuersali offensae diuinæ grauis, opponatur offensae noua mortalis, & grauis.

Difficultas haec speculatiue loquendo, non parū virget propter exemplum peccati mortalis noui; & idcirco optimum consilium est ad maiorem securitatem, quod poenitens doleat seorsim de mortalibus propter grauitatem offensae mortalis, qui dolor ex tali motu nullo modo reuocatur per peccatū veniale subsequens: item quod doleat seorsim de peccatis venialibus, quae confitetur, vel de aliquibus eorum propter specialem eorum grauitatem, & specialem offensam diuinam, quam continent, cui dolori non opponitur aliud peccatum veniale nouum, quod non participat illam specialem turpitudinem, quam per priorem dolorem poenitens detestatus est. Practicè tamen non videtur debere in dubium reuocari valor Sacramenti, etiam si eiusmodi cautela non adhibeatur; quia iniiceret innumeros sempos poenitentibus, atque etiam confessariis ipsis propter obligationem admonendi poenitentes de obligatione, & necessitate habendi dolorem seorsim ex speciali motu, vel de illo renouando immediatè ante absolutionem. Vnde ex cōmuni praxi confessionum, & poenitentium, quae est optima legum interpres, desumi potest argumentum à posteriori non leue ad dicendum, non ita reuocari dolorem, & propositum in illis casibus per nouum veniale, vt non maneat dispositio sufficiens ad valorem, & effectum Sacramenti.

Rationem verò à priori possumus explicare ex doctrina tradita *supra disp. 5. sect. 4.* vbi diximus, cōtritionem, licet sit vniuersalis de omnibus peccatis; non tamen terminari aequaliter ad ea, omnia, sed inaequaliter iuxta eorum inaequalitatem; ita vt magis detestemur mortalia, quam venialia; magis grauiora, quam leuiora, vel minus grauiora. Si ergo poenitens detestatus fuit eodem actu mortalia, & venialia, sed illa magis, quam ista propter maiorem eorum grauitatem, & detestabilitatem: non sequitur, reuocatum fuisse dolorem circa mortalia, ex eo quod admiserit aliquod veniale; quia cum hoc minus detestaretur, quam illa, potuit retineri detestatio illorum etiam deficiente detestatione venialium: quod idem de proposito dicendum est: Sicut enim magis detestamur mortalia, quam venialia, sic magis proponimus circa illa, quam circa ista. Non ergo arguitur defectus propositi circa mortalia ex eo, quod defecerim in proposito circa venialia, quia deficiente quod est minus, non oportet, quod deficiat quod est maius: & licet illud propositum fuerit vnus indiuisibilis actus, est tamen virtualiter multiplex propter obiecta plura ad quae terminatur; & ideo potest mortaliter perseverare quoad aliqua, licet videatur reuocari quoad alia.

Hoc ipsum cum proportionem dici potest, quando poenitens confessus est sola venialia: Nam licet ante absolutionem peccet venialiter, non ideo censetur reuocari totus dolor, & propositum praecedens: quia inter ipsa venialia datur inaequalitas, atque ideo per detestationem magis detestamur grauiora, quam leuiora, & magis proponere videmur circa illa, quam circa ista: Non ergo censetur reuocata totaliter detestatio, vel propositum, prout versatur circa omnia: sed ad summum prout versatur circa aequalia illi nouo peccato superuenienti: quare cum possit poenitens dare pro materia illa sola, circa quae manet dispositio debita doloris, & propositi non reuocari, non est, cur dicamus Sacramentum esse omnino irritum ob defectum dispositionis debitae.

Dices, hoc ipsum dici posset, quando aliquis dolet de mortalibus solis propter motum offensae grauis Dei, & postea incidit in mortale nouum ante absolutionem: posset enim dici, non esse totaliter reuocatum dolorem, & propositum, quia potest manere moraliter in ordine ad peccata grauiora; magis enim detestamur peccata mortalia grauiora, quam mortalia minus grauiora: non ergo arguitur reuocatio detestationis, aut propositi circa peccata grauiora ex eo, quod defecerit circa aliquod mortale minus graue.

Respondetur, posse quidem perseverare dolorem, & propositum circa peccata grauiora superueniente nouo peccato mortali; id tamen totum non sufficere ad absolutionem obtinendam: quia ad hoc Sacramentum requiritur, vt supra vidimus, propositum vniuersale non peccandi mortaliter, quod propositum non manet superueniente nouo peccato mortali. Est ergo differentia inter propositum circa venialia, & circa mortalia, quod licet vtrumque possit ex parte remanere superueniente nouo peccato: propositum tamen circa aliqua venialia, quod remanet, sufficit ad absolutionem accipiendam à grauioribus; quia potest poenitens illa sola dare pro materia, & aliunde non requiritur propositum vniuersale non peccandi venialiter ad hoc Sacramentum: requiritur tamen, quoties homo se accusat de mortali propositum vniuersale non peccandi mortaliter, quod propositum non remanet adueniente nouo peccato mortali.

SECTIO X.

An & quomodo neganda sit absolutio ob defectum propositi?

148.

AD complementum huius disputationis, in qua agimus de necessitate doloris, & propositi, pertinet hoc dubium practicum de absolute neganda, vel differenda ob defectum propositi efficacis, quæ defectus colligitur, vel ex eo quod nolit homo restituere, vel facere id, ad quod tenetur, in quo casu est clarius defectus propositi: vel ex eo, quod nolit relinquere occasionem proximam peccati: in quo casu est maior difficultas, vel ex eo, quod post alias confessiones, & repetitum propositum non emendatur, sed eodem modo relabitur. Nunc dicamus de occasione proxima: postea de relapsu. De occasione ergo proxima tractant Nauarrus in *summa* cap. 3. Corduba in *summa* q. 4. Suarez in *presenti* disp. 12. sect. 2. in *fine*, & aliis, quos affert Thom. Sauch. lib. 1. in *Decalogum* c. 8. ex quibus aliqua videntur absque controuersia, aliqua possunt esse magis dubia.

149.
Occasio peccati proxima
& remota.

Supponendum itaque est, occasionem peccati esse duplicem; alteram remotam, alteram proximam. Proximam appellant, quando talis est ex suo genere, ut frequenter homines similis conditionis ad peccatum mortale inducat, vel experientia constat, in hoc homine talem effectum habere. Remotam verò dicunt eam, quæ talis non est. Cur autem illa appelletur proxima, & hæc remota; ratio videtur esse, quod inter illam, & peccatum nihil videtur mediare, propter quandam coniunctionem necessariam moraliter, quam videtur habere cum peccato; hæc autem non ita videtur coniuncta, sed remota; quatenus mediat maior libertas hominis, per quam consequitur peccatum. Hoc modo omnis creatura dici potest occasio remota peccati iuxta illud Sap. 14. *Creatura Dei in edium facta sunt, & in temptationem animabus hominum, & in musculam pedibus insipientium*, cui consonat Aug. ad *Publicolam*, relatus in c. *De occidendis* 2. q. 5. & S. Thom. 2. 2. q. 43. art. 1. argum. 4. & in *eius* solutione: Occasionem proximam aliqui dicunt definiti à Gregor. in c. *Negotium* de pœnitentia dist. 5. scilicet, *qua non possumus, vel certe non possumus sine difficultate vii absque peccato*. Hoc tamen indiget moderatione; Nam Leo Papa in c. *Qualitas* 2. & in c. *Contrarium* 3. de pœnitentia dist. 5. ait negotiationem, aut militiam non posse, nisi difficillimè exerceri absque peccato, & tamen certum est, non obligari mercatorem, aut militem ad relinquenda hæc officia; Vnde Luc. 3. S. Ioan. Baptista non consulit militibus relinquere militiam, sed obseruare leges illius status.

Alij ergo addunt, occasionem proximam esse, qua nunquam, vel ferè nunquam vitur homo consideratis circumstantiis absque peccato nono, ut qui detinet concubinam domi, raro, vel nunquam desinet cum illa peccare oblata occasione.

150.
Quando neganda sit absolutio propter occasionem proximam.

Hoc supposito: Regula communis, & vniuersalis est, eum, qui est in occasione solum remota, posse absolui, non verò eum, qui est in occasione proxima, quam non vult relinquere. Prima pars constat, quia alioquin deberamus omnes de mundo exire iuxta illud Pauli 1. ad Cor. 5. Ferè enim in omnibus statibus est occasio remota peccati mortalis. Vnde inferunt aliqui ex Auctoribus citatis, prudenter absolui adolescentes, qui versantur cum fœminis laboando, vel conuersando, quæ in eadem domo non habitant, licet sapè ex tali occasione pec-

canerint mortaliter cogitatione, consensu, actibus, vel copula, quia ea non censetur occasio proxima, sed remota; neque enim ex tali occasione semper, aut ferè semper solent homines peccare mortaliter, & aliandè ad tollendam illam occasionem oporteret pœnitentem in eremum abire, ut omni commercio cum fœminis liber esset. Secunda verò pars probatur, quia ille, qui vult manere in illo periculo morali labendi, non videtur habere propositum efficax non peccandi: Ex obligatione enim vitandi peccatum sequi videtur obligatio vitandi ea, quæ tali necessitate secum trahunt peccatum saltem quando moraliter possumus eas occasiones vitare, ut statim dicam.

Hæc regula solet limitari. Primò, ut possit absolui pœnitens, quando habet extraordinarium dolorem, & propositum, hæc enim faciunt, iam illam non esse occasionem proximam, quia homo sic amarus, fortior multò est, quam erat prius, atque adeo probabilem possumus de ipso sperare victoriam temptationum, à quibus antea semper superabatur.

Secundò limitari solet, quod possit etiam absolui non relicta omnino occasione, quando proponeret alia media adhibere, ut si occasio esset ex fœmina domestica, & proponeret nunquam solus cum sola colloqui, aut inueniri, eius aspectum pro viribus declinare, &c.

Tercio limitatur, quando occasio relinqui non potest absque scandalo, grati infamia, vel detrimento magno spirituali, vel temporali. Tunc enim licitè manet in periculo, quod est necessarium & potest sperare diuinum auxilium ad resiliendum. Sic Põtifex in c. *Consultatione*, de frigidis, & malefici, declarauit, duos, qui contraxerant matrimonium inualidum propter impotentiam coeundi, posse simul cohabitare, ut frater, & sororem propter scandalum, & infamiam, cum tamen periculum esset tantum, & aliorum peccatorum. Si ergo poterit filiusfamilias absolui, quamvis maneat domi serua, cum qua solet peccare, quam tamen ipse expellere non potest, nec facile, aut decenter fieri, & fortiori, si cum fratre, vel sorore habet occasionem peccandi, à quorum conuictu seungi non potest absque graui detrimento; debet tamè adhibere alia remedia faciliora, quæ potest. Ex hac limitatione inferri potest resolutio plurium casuum, qui in particulari videri possunt apud Nauar. qui loco citat, & in additionibus latissimè illos prosequuntur.

Contra hanc tamen communem doctrinam occurrere videtur difficultas, quia si scires ex diuina reuelatione, te damnandum, si talem domum intrabis, debes utique etiam cum grauissimo detrimento ingressum illius domus omnino fugere, ex obligatione saltem charitatis erga te ipsum, quia debes velle, & procurare tibi bonum salutis eterne cum iactura etiam omnium bonorum temporalium: quid enim prodest tibi, si vniuersum mundum lucreis, anima verò tue detrimentum patiaris? Maius autem malum est peccatum mortale, quam infernus ipse, & carentia beatitudinis eterne: Ergo ex eadem obligatione charitatis erga te ipsum debes procurare vitare illud malum, etiam cum grauissimo detrimento, & cum iactura cuiuscumque alterius boni. Si ergo perseverantia occasionis proximæ affert secum ferè certam ruinam, & lapsum in peccatum mortale, non poteris licitè perseverare in occasione proxima, etiam si absque graui detrimento temporali non possis illam relinquere.

Hoc argumentum, si aliquid probat, probaret etiam maiorem esse obligationem vitandi occasionem proximam peccati venialis, etiam cum maximo detri-

detrimento, quam vitandi infernum; quia maius malum est peccatum veniale, quam carentia beatitudinis, aut quam ipse infernus. Occurrendum ergo est huic difficultati ex doctrina tradita *disp. 5. sect. 3.* ubi ad non dissimilem obiectionem diximus, peccatum quidem esse maius malum, hoc est, minus volubile per voluntatem actiuam, & practica, non vero per voluntatem speculatiuam, & permittiuam, nam licet debeam potius non velle peccare, non velle mortem, vel infernum: non tamen debeo magis non permittere peccatum, quam mortem, vel infernum: quia peccatum non refundat tantam malitiam in voluntatem sui permittiuam, quam in voluntatem causatiuam: quod ibi multis exemplis, & argumentis probaui, nec oportet ea iterum repetere.

Vrgebis, lex amicitiae violatur ab eo qui dat venenum, ex quo certissime sequatur mors amici, et ergo & ab eo, qui ponit occasionem. quae certissime afferat offensam grauem, & malum Dei.

Respondetur, hoc probaret, quod teneremur etiam cum graui detrimento vitare, & impedire occasionem peccati alieni; Nam illud etiam est offensa grauis, & malum Dei. Dicendum ergo est, legem amicitiae obligare quidem nos, ne cooperemur positum ad malum amici, atque ideo non possumus illi dare venenum, quia hoc esset cooperari, & tunc causaremus illud malum. Non tamen obligat semper ad impediendum malum amici: nam cum graui detrimento non teneor semper impedire malum proximi, licet aliquando teneor, v. g. in extrema proximi necessitate. Vnde licet scirem, meum in vrbe aduentum fore occasione mortis amici, non teneor cum grauissimo meo detrimento impedire illud malum, sed possum illud permittere, cum animi tamen dolore propter amicum, quem diligo. Hoc autem a fortiori locum habet in casu nostro, quo malum peccati Deo nihil incommodi intrinsecum affert, aut felicitatis minuit, sed totum illud in eius extrinsecam gloriam postea conuertetur.

Circa hanc communem doctrinam supersunt aliqua magis dubia. Primum est; An qui sapius absolutus propter graue detrimentum, quod sequeretur ex remotione occasionis proximae, eodem tamen modo semper relabatur, nec in eo vlla correctio reperitur, cogendus sit subire illud detrimentum, & relinquere occasionem illam proximam? Affirmare videntur Suarez *dist. 2. in fin. Graffius in decis. 1. lib. 1. c. 28. n. 23.* P. Reginaldus in *praxi poenitent. tom. 1. lib. 3. num. 19.* quibus fauet Nauarr. *dist. 6. c. 3. n. 1.*

Oppositam sententiam docent Vinaldus in *Can. delabro tit. de absolut. §. Casus Episcopii reseruari, n. 43.* Ioan. Sancius in *selectis disp. 10. n. 16.* & alij Theologi. Quae sententia in rigore verior videtur per se loquendo, licet per accidens possit prior habere locum. Probat Sanctius hanc sententiam contra P. Suarez quia absoluius absque scrupulo poenitentem confitentem quotidie eadem peccata venialia, nullo apparente peccato, etiam si occasionem peccatorum illorum non auferat, imò etiam quando illam absque graui detrimento potest auferre; ergo non repugnat a fortiori verus dolor, & verum propositum absque ablatione occasionis proximae, quando talis occasio absque graui detrimento tolli non potest; quoties autem poenitens habet verum dolorem, & propositum, absolui potest; ergo in nostro casu absolui poterit.

Hoc argumentum desumptum a peccatis venialibus non est efficax; quia, vt dixi *sect. praeced.* minus requiritur ad propositum circa venialia, quam cir-

ca mortalia: neque enim qui proponit circa venialia tenetur adhibere tantam diligentiam in tollendis occasionibus. Fatemur ergo perseverantiam in occasione non repugnare secundum se, cum proposito vitandi illud peccatum; neque ideo negatur absolutio perseveranti in occasione proxima, quia illa perseverantia praecise repugnat cum vero proposito; sed quia velle perseverare scienter in tali occasione proxima peccati mortalis, est non vni peccatum mortale; obligatio enim non peccandi mortaliter affert obligationem vitandi periculum proximum peccandi mortaliter, cui obligationi non satisfacit; qui cum possit, non vult relinquere occasionem proximam, & ideo non absoluitur, quia constat, illum non habere propositum non peccandi, cum actu peccet non vitando illam occasionem proximam, quam sub peccato tenetur relinquere. Haec autem ratio non procedit in eo qui confitetur venialia: Nam propter lenitatem materiae non tenetur homo sub nouo peccato ad tollendas occasiones proximae eorum: tum quia sunt innumerae: tum quia non tanti refert peccatum leue, vt sub peccato sit etiam obligatio vitandi eius periculum. Sic dicunt Theologi, posse absolui parasitum nolentem deserere illud officium, in quo sapissime labitur in verba otiosa, & mendacia iocosa, cum hoc enim periculo potest stare dolor verus, & propositum efficax etiam si probabilissimum, imò & cum morali certitudine credat, se iterum relapsurum: Nam (vt dixi *sect. praeced.*) propositum requisitum non est semper voluntas absoluta, sed voluntas efficax, talis, scilicet, cum qua quamdiu ipsa durat, non possit stare peccatum actuale, quae voluntas potest esse, etiam si sciat aliquis, se postea peccaturum, & defecturum ab illa voluntate. Non ergo arguitur bene, quod possit absolui, qui post longam experientiam videt, se non proficere, nec emendari, quamdiu non relinquit occasionem proximam peccati mortalis etiam cum graui detrimento, ex eo quod possit absolui, qui saepe relabatur in eadem venialia non relicta occasione eorum proxima: Nam si hoc argumentum valeret, probaret etiam, posse absolui eum, qui absque detrimento potest relinquere occasionem proximam peccati mortalis, & eam non relinquit, sicut potest absolui a venialibus is, qui eorum occasionem proximam, quae absque detrimento potest relinquere, non relinquit; quod tamen argumentum absurdum esset.

Aliter igitur probanda est sententia illa ex proximè dictis, quia, scilicet, adhuc post experientiam illam nullius profectus potest stare dolor verus, & propositum requisitum absque voluntate auferendi occasionem cum tanto detrimento; ergo potest absolui poenitens, nihil enim aliud requiritur, nisi confessio cum dolore, & proposito. Antecedens probatur, quia sicut prima vice potuit absolui, eo quod cum tanto detrimento non tenebatur auferre occasionem illam, sic propter idem detrimentum, quod perseverat, excusatur tempore sequenti ab auferenda occasione; neque est, vnde orta fuerit grauis obligatio nunc auferendi occasionem, quae obligatio antea non esset: ergo si antea excusabatur, excusatur etiam nunc.

Dices, nunc iam experientia constare, necessarium esse omnino ad vitandum peccatum auferre illam occasionem, quod prius non constabat. Sed contra, quia si hoc non constabat in praecedenti confessione, non teneretur tunc auferre occasionem, etiam si absque vlllo detrimento potuisset auferri; haec enim obligatio tunc solum datur, quando constat, illam esse occasionem proximam, hoc est, qua

qua stante, homo moraliter loquendo ferè semper peccabit: supponimus autem, quod tunc solum ex eo capite excusatus fuit, quia scilicet absque gravi detrimento non poterat auferre occasionem; ergo tunc etiam constabat necessitas moralis auferendi occasionem ad vitandam peccatum, atque ideo ex eo, quod magis hoc ipsum iam constet diuiniore experientia, non accrescit obligatio gravis, quia totum illud augmentum est secundum magis, & minus intra idem genus.

Ratio autem à priori est quia, ut dixi, potest adhuc cum tota illa experientia periculi stare dolor, & propositum efficax, licet homo ex propria fragilitate, & longa experientia credat, se iterum peccaturum, quod quidem ad hominem probari potest, quia ipse Suarez, & alij fatentur, posse illum penitentem sæpius absolui, si aliquam emendationem ostenderit, hoc est, non ita frequenter lapsus fuerit, sicut antea: sicut ergo potest stare dolor, & propositum requisitum cum certitudine illa morali de lapsu futuro frequenti, cur non poterit stare cum certitudine morali de lapsu futuro frequenti? propositum enim cum sit vniuersale, non minus videtur opponi cum certitudine de vno lapsu contra ipsi propositum, quam cum certitudine de multis.

Et confirmatur, quia si occasio esset talis, quæ absque gravi scandalo vel detrimento spirituali auferri non posset, non teneretur procul dubio penitens ad eam auferendam ad hoc, ut posset absolui. Ergo sicut nunc posset habere verum propositum requisitum cum illa certitudine morali lapsus futuri, sic etiam quando occasio auferri non posset absque gravi detrimento corporali. Denique si occasio esset talis, ut nullo modo auferri posset, qualis est, fragilitas fundata in propria carne, & natura penitentis; adhuc post totam illam experientiam potest absolui; ergo potest habere dolorem verum, & propositum cum tota illa certitudine futuri lapsus, atque adeo ex hoc capite non erit incapax absolutionis.

Dixi tamen, *per se loquendo*, videri hanc partem veriore, licet *per accidens*, possit altera sententia locum habere: quia aliquando ex illa experientia arguetur, penitentem carere nunc vero dolore, & proposito requisito, qui enim efficaciter proponit, & serid rem aliquam, quam aliunde moraliter implere potest, non ita facile obliuiscitur statim sui propositi, sed saltem per aliquod tēpus perseverat, & difficilius, vel rarius cadit. Vnde in ipsis etiam peccatis venialibus solet aliquando argui imperfectus dolor ex vni formi perseverantia in eisdem sine vlla specie emendationis: in iis tamen facilius potest præsumi propositum validum, quia impossibilitas materiæ facere potest, quod non obstante repetito dolore, & proposito, in eadem sæpius relabamur in peccato autem mortali, quod cum diuina gratia potest non ita difficile vitari, maior est præsumptio de imperfectione propositi, quare ex hoc capite potest negari, vel differri absolutio, ut paulo inferius dicemus de reincidente sæpe in eadem peccata mortalia absque vlla emendatione.

Secundò principaliter dubitari potest, an sit dicenda occasio proxima illa, quæ nõ esset ad aliquod peccatum mortale determinatum, sed ad aliquod indeterminatum; verbi gratia, scit penitens, quod si conuersetur cum Ioanne, est in periculo morali peccandi, nam ferè semper vel peccat grauiter contra castitatem, vel in materia detractionis, vel gula; vel alterius peccati mortalis indeterminatè, an teneatur vitare illam familiaritatem, tanquam proximam occasionem peccati mortalis.

Pater Suarez *infra disp. 35. sect. 3. n. 10.* argumento

proposito contra se ad probandum, quod confessio frequens obliget sub mortali omnes illos, qui ex propria experientia cognoscunt, se morali certitudine in peccatum aliquod mortale lapsuros, nisi intra annum sæpius confiteantur: respondet, non teneri hominem ad illud remedium adhibendum, quod solum est necessarium ad vitandum peccatum mortale in communi, quia in ordine ad peccatum in communi nulla censetur moralis occasio proxima: secus si esset medium necessarium moraliter ad vitandum aliquod mortale determinatum in particulari, quam Suarj doctrinam ex ipso desumpsit Filliucius *tratt. 7. n. 40.*

Hæc distinctio difficilis mihi videtur, nec video, cui firmo fundamento niti possit. Si enim admitatur casus, quod aliquod sit medium moraliter necessarium ad vitandum aliquod peccatum mortale in communi; non apparet, cur non sit eadem obligatio apponendi tale medium, quæ est, quando cognoscitur esse necessarium ad vitandum aliquod peccatum mortale determinatum. Ratio quippe fundans obligationem in secundo casu, eadem, & fortasse maior militat in primo casu ad similem obligationem. Si enim dicas, hanc obligationem oriri ex proposito, quod debemus habere non peccandi mortaliter, cum quo proposito non fiat voluntas occasionis, quam morali certitudine consequitur peccatum mortale; hoc ipsum procedit in primo casu; non enim minus repugnat cum proposito non peccandi velle aliquod peccatum in communi, quam velle aliquod in particulari; ergo non minus repugnat velle aliquam occasionem, quam certitudine morali consequitur aliquod peccatum mortale in communi, quam velle illam, quam consequitur aliquod peccatum determinatum.

Si verò dicas, eam obligationem oriri ex obligatione vitandi peccata mortalia, quorum proximas occasiones propter eorum malitiam debemus vitare, quoties possumus, eadem ratio procedit in nostro casu: non enim est minus malum, nec minus contra diuinam amicitiam velle peccatum aliquod mortale in communi quam velle aliquod in particulari; neque esset amicus, qui sciens preparari aliquod grave damnum suo amico, non curaret illud impedire, cum posset, licet non sciret in particulari, quale sit illud damnum. Ergo si homo scit, ex tali occasione se certò lapsurum in grauem offensam Dei, non minus tenebitur ex lege amicitie, & charitatis erga Deum illam occasionem vitare, quam si sciret in particulari, quale peccatum sequi debeat. Pone enim, te diuinitus monitum esse, si hodie conuenias Petrum, inducendum te infallibiliter ad peccandum mortaliter, nonne eodem modo teneris abstinere à colloquio Petri? si scires, quale peccatum in particulari esset a te committendum; nonne eodem modo argui posset de salute animæ tuæ, & de diuina amicitia parum sollicitus, si eo periculo contempto Petrum adires, ac si peccatum in particulari tibi prædictum fuisset? Imò maior, ac grauior, ut dixi, aliquo modo esset obligatio illud periculum fugiendi: nam qui exponit se periculo fornicationis, contrahit causam determinatam illius peccati, nec excedit terminos illius; qui verò exponit se periculo peccati mortalis in communi, nesciens, quale sit futurum illud peccatum, videtur virtualiter contrahere malitiam peccatorum grauiorum: nescit enim an illud peccatum sit futurum contra castitatem, contra religionem, contra fidem, &c. Vnde ex hoc capite videtur aliquo modo grauior obligatio vitandi huius periculi, propter grauius peccatum, quod sub illo potest latere. Dicitur

161.
An sit occasio proxima ad peccatum in communi.

164. Dices, eam occasionem, eo ipso quod sit ad peccatum in communi; non esse proximam, sed remotam, quia inter illam, & peccatum debet mediare tentatio proxima ad tale peccatum in particulari, nulla enim tentatio proxima est ad peccatum in communi. Respondetur, si hæc esset bona regula; sequeretur multa absurda in hac materia: sequeretur etiam primum, eum, qui experitur, se in ludo frequenter blasphemare, & peierare, non teneri vitare ludum, quia inter ludum, & peccatum, adhuc mediare debet tentatio proxima ad periculum aut blasphemiam ex aliqua occasione orta in ludo: secundo is, qui transiens per talem viam concupiscit talem feminam, non temeretur vitare illam occasionem, quia inter transitum, & peccatum debet mediare aliud, nempe aspectus feminæ, ex quo oritur tentatio proxima. Et quæ, & alia similia sunt manifestè falsa. Quare dicendum est occasionem aliquam, non ideo dici proximam, quod inter ipsam, & peccatum adualem nihil mediet, sed quia inter ipsam, & certitudinem moralem peccati futuri nihil mediat. Sic dicunt Theologi, aliquando teneri hominem suæ fragilitatis conscius ad ieiunandum, vel domandam carnem, quando id medium indicat necessarium ad vitandam tentationem, nam licet inter carentiam ieiunij, & peccatum mediet tentatio carnalis, quæ nondum est præsens, si tamen hodie v.g. non ieiunat, est certum mortaliter, quod orietur tentatio, & sequetur consensus, quare hodie tenetur ieiunare, ne sequatur illa certitudo peccati futuri. Sic etiam, qui expertus est, esse sibi medium necessarium sumere frequenter Eucharistiam ad resistendum tentationibus carnis, non debet expectare tentationem præsentem; quid enim si adueniat post prandium, quando non potest sumere Eucharistiam, sed debet prius communicare, quia ex carentia communicationis sequitur immediatè certitudo moralis futuri peccati, licet non sequatur immediatè ipsum peccatum. Sic ergo dicimus in præsentia, occasionem illam ad peccatum in communi dixi proximam, quia licet inter ipsam, & peccatum debeat mediare tentatio proxima, inter illam tamen, & certitudinem futuri peccati nihil mediat, nec est in mea potestate posita illa occasio, vitare, quod non sit positum iam id, ad quod moraliter, & frequenter consequitur peccatum mortale; quare iam me conieci in periculum, hoc est, in laqueum certitudinis moralis de peccato futuro.

165. An verò ex hac doctrina sequatur, quod frequentior confessio, quam annua obliget omnes sub peccato, tanquam medium moraliter necessarium ad vitandum peccatum mortale, quod saltem in communi videtur certò committendum ab iis, qui solùm post annum confitentur; dicemus infra disp. seg. sect. 4. ubi etiam dicemus, non esse idem sentiendum de occasione in communi ad aliquod peccatum mortale, ac de occasione determinatè ad aliquod peccatum mortale in communi: nam licet sit obligatio vitandæ hanc, non tamen illam propter rationem ibi explicandam.

166. Tertio dubitari potest, an quando occasio proxima tolli non potest propter scandalum, vel gravis detrimentum, possit confessarius differre absolutionem per aliquod tempus? de hoc tamen dicemus in puncto sequenti; est enim dubitatio communis utriusque puncto.

Restat ergo nunc, ut dicamus aliquid de illo ultimo puncto, seu ultimo capite cognoscendi defectu propositionis ethicæ, nempe ex frequenti reincidentia in eadem peccata post multas confessiones absque ulla emendatione, in quo puncto doctrina

communis & verba est, si Sacerdos hic & nunc non obstante consuetudine præterita iudicet, penitentem habere verum dolorem, & propositum non peccandi; posse eum absolueri, quia dispositio sufficiens est dolor, & propositum præsens, non emendatio futura; atque ita poterit absolui, licet iudicetur relapsurus. Secundo certum est, quando Sacerdos attenta consuetudine præterita, & propensione, aliisque circumstantiis, iudicat, penitentem non auerti sufficienter ab illo peccato, non posse eum absolueri, quantum enim penitens dicat, se dolere, quia si Sacerdos id non credit, non habet iudicium requisitum ad conferendam absolutionem.

Tertio ad iudicium ferendum de dispositione præsentis deferuit, si peculiaria signa doloris offendit. item si iam adhibuit curam aliquam ad consuetudinem extirpandam. Si nunquam admonitus fuit de mediis adhibendis ad tollendam consuetudinem, nunc autem admonitus libenter ea suscipit, & proponit adhibere ea media. Denique aliquando vtile erit differre absolutionem per aliquot dies, ut appareat correctio, & observatio propositi. In hoc conveniunt Auctores communiter, quos refert, & sequitur Thomas Sanchez lib. 2. in decalog. cap. 32. num. 45. & lib. 3. cap. 5. num. 18. Suarez tom. 1. de religione lib. 3. de iuramento cap. 8. in fine, Reginaldus in praxi tom. 2. lib. 18. n. 87. Henriquez lib. 4. de Sacrament. cap. 24. num. 4. & alij, quos ipsi adducunt.

Dubium est primum, an aliquando, cum confessarius posset credere probabiliter penitenti dicenti, se hic, & nunc habere dolorem, & propositum, posset tamen ad melius probandum, & confirmandum illud propositum differre absolutionem per aliquot dies; Secundo, an ipse penitens in interrogatus à confessario consuetudine præterita, teneatur respondere, & dicere, se in aliis confessionibus hoc ipsum peccatum sæpius confessum esse, & nullam emendationem postea sequutam esse.

Quidam Auctor modernus Ioannes Sancius in disputationibus practicis, disp. 9. num. 6. & segg. dicit primum confessarium non posse non absolueri statim penitentem habentem dispositionem requisitam doloris, & propositi, cui parti favent etiam alij Theologi. Secundo dicit, penitentem non obligari ad respondendum; imò posse licite uti requiritione, & negare, se habuisse antea talem consuetudinem; nemo enim obligari potest ad confitenda bis eadem peccata, saltem quando non erant reservata: poterit ergo dicere, se non habuisse talem consuetudinem, intelligendo, scilicet, ad confitendam illam nunc, est enim iam ab illa absolutus. Sententiam huius Auctoris cum laude refert Antoninus Diana in resolut. Moral. tom. 1. Walt de circumstant. ag. gravantibus resolut. 55. licet ipse eam nec approbet, sed illis iudicandam proponat.

Contrariam sententiam quoad utramque partem docent communiter Theologi, quos congerit ibi idem Diana; & quidem in hoc etiam puncto aliqua certa sunt, in quibus omnes conveniunt. Primum, posse ex consensu penitentis differri absolutionem, volenti enim non fit iniuria; atque adeo optime facturum confessarium, si penitentem suavitè allicit ad confitendum. Secundo certum est quando dilatio, ut dicebam, necessaria est ad explorandum firmiter propositum penitentis, de quo non satis constat, posse, & debere differri absolutionem. Tertio, non posse licite differri absolutionem quando penitens est sufficienter dispositus, & ex dilacione timetur dampnum potius spirituale, quam speretur utilitas penitentis, ut puta, quod tædio affectus non redibit, vel in despera-

perationem actus habenas vitis laxabit &c. Quarto denique certum est, non debere absolutionem differri abique aliqua iusta, & rationabili causa, quæ prudenter dicet, esse differendam. Difficultas ergo esse potest, an possit esse causa rationabilis aliquando ad differendam absolutionem abique consensu pœnitentis, licet ipse aliunde credatur probabiliter esse nunc dispositus.

169.

In quo procul dubio videtur vera communis sententia affirmans. Cuius ratio desumitur ex fundamento contrario; nam licet pœnitens legitime dispositus, confessione facta habeat ius ad sententiam, & ad absolutionem; non tamen habet ius ad hoc, ut statim proferatur sententia potest enim iudex arbitrari, quomodo, & quando debeat vitius proferri sententia; atque adeo potest ante absolutionem præmittere exhortationem spiritualem quæ pœnitentem adversus tentationes instruat, & amet, nec potest pœnitens id impedire, aut cogere Sacerdotem ad absolutionem statim impetendam: potest item Sacerdos ante absolutionem docere pœnitentem, quem videt multis ignorantibus involutum, quæ de cetero possit ipsum in plura peccata inducere; & hoc ipsum spectat ad munus doctoris; quod Confessarius exercet. Unde consequenter, si Sacerdos merito timeat, pœnitentem post absolutionem non rediturum ad doctrinam illam necessariam accipiendam, & aliunde nunc non vacat illum sufficienter instruere, poterit monere, ut redeat post prandium doctrinam, & absolutionem accepturus; nam sicut nunc ex debito sui officij tenebatur ad illum instruendum; sic propter impedimentum necessarium cogitur interrompere per aliquot horas actionem illam, donec magis expeditus possit illum perficere. Similiter ergo, quando merito timeat, pœnitentem nunc absolutum facile relapsurum statim in eadem crimina, nisi ipsa difficultate, & dilatione absolutionis tertius melius agnoscat gravitatem peccati, & necessitatem emendationis: poterit differre absolutionem ut pœnitens utiliter admonitus, non maneat in tanto periculo reincidentie, quantum alias certissime subiret.

170.

Confirmatur ex communi doctrina Theologorum, qui dicunt, posse confessarium aliquando obligare pœnitentem ad impleendam pœnitentiam ante absolutionem, quod licet non possit facere per modum vindictæ, & punitionis, potest saltem facere per modum medicinæ, quando indicat id esse necessarium, vel utile pœnitenti, ex eo quod soleat facile omittere postea pœnitentias sibi impositas, vel ut confessarius certus sit de pœnitentia impleta, vel ob alios fines, ut docent Suarez, Reginaldus, & alij, quos refert, & sequitur Bonacina de Sacramento pœnit. disp. 5. q. 5. sect. 3. punct. 2. num. 20. Imò apud Græcos sic solitum fieri, ut nemo ante expletam pœnitentiam absolueretur, dicit Palarius in 4. dist. 15. q. 1. ex Nicephoro lib. 11. cap. 26. quod cum publicis peccatoribus olim servatum fuisse, colligitur ex Catechismo Pij Quinti de Sacramento pœnitent. n. 68. ex qua doctrina habemus, posse confessarium differre absolutionem, quando id utile iudicat per aliquod tempus, quod certe requiritur, ut pœnitentia impleatur: quid enim si pœnitentia sit acinquare duobus diebus, vel visitare bis septem Ecclesias, aut aliud simile? Non ergo est contra ius pœnitentis, si absolutio in eius utilitatem, per aliquod tempus differatur.

171.

Ratio autem à priori est, quia confessarius non solum est iudex, ut dixi, sed etiam medicus, unde sicut in pœnitentia imponenda ita exercet officium iudicis punientis, ut debeat simul exercere offi-

cium medici curantis, atque adeo procurare, quod impositio pœnitentiæ sit in utilitatem, & medicum nam pœnitentis, quo reddatur magis cautus, & fortis contra tentationes; sic in proferenda absolutione, licet principaliter exerceat munus iudicis absolventis pœnitentem dispositum; debet tamen simul procurare, ut medicus in ipsa absolutione curationem pœnitentis, eo videlicet modo absolviendo, qui magis cedat in utilitatem, & remedium ægroti: ad utrumque enim habet ius confessarius, nec potest prohiberi à pœnitente, quod in ipsa absolutione exerceat officium medici, sicut nec potest ab eo prohiberi, quod in impositione pœnitentiæ non sit merus iudex, sed etiam exerceat officium medici. Cum ergo confessarius indicat, expectare dilationem absolutionis ad hoc, ut pœnitens reddatur magis cautus, & confirmetur in proposito non peccandi, nec ita facile postea relabatur, potest certe, & debet aliquando ut medicus hoc remedium pœnitenti adhibere, nec potest ægrotus rationabiliter conquiri adversus medicum, cui se in hoc Sacramento curandum tradidit: neque in hoc debemus recedere à sententia communi, cui adimplatur experientia multorum pœnitentium debiliū, qui hoc remedio adhibito brevi tempore solent curari, & pro pueris potissimum videtur magis necessarium, qui hoc modo melius concipiunt necessitatem perleueratiæ in proposito non peccandi.

Sed multo magis displicet altera pars sententiæ illius Auctoris moderni, quod, scilicet pœnitens interrogatus à confessario de consuetudine præterita non debeat respondere, sed possit eam occultare, & cum aliqua æquivocatione negare. Hoc, inquam, est contra omnes Theologos, contra præviam Ecclesiæ, & contra finem huius Sacramenti: Nam illi etiam, qui tenent, non esse obligationem explicandi in confessione circumstantiam notabiliter aggravantem, quæ non mutat speciem; sicut tamen debere pœnitentem illam circumstantiam explicare, si à confessario interrogatur, verbi gratia, si accusat se de furto, & confessarius interroget, quam summam furatus fuerit? non potest negare, aut dicere fuisse decem lulios, si fuerint mille, esset enim hoc decipere confessarium in re gravi. Non valet ergo illud argumentum; pœnitens ex se non tenetur ad manifestandam consuetudinem præteritam; ergo interrogatus etiam poterit illam negare, sicut licet non teneatur ex se ad explicandam quantitatem furti, non tamen potest eam negare interrogatus, ut notat P. Vazquez in præfati q. 91. art. 1. dub. 3. n. 4. Nec ullus unquam timoræ conscientie id facit.

Ratio autem est eadem, quia, scilicet, confessarius, cum sit iudex, & medicus, habet ius ad interroganda illa, quorum notitia necessaria est ad vitalem correctionem, vel pœnitentiam imponendam: quare sicut diversam pœnitentiam debet imponere pro furto centum millium aureorum, quam pro furto vnius aurei, & ideo potest illam circumstantiam interrogare, sic multo magis oportet cognoscere statum pœnitentis in ordine ad consuetudinem præteritam, ut sciat, quænam medicina sit illi hic, & nunc applicanda, & an indigeat dilatione absolutionis, ut hoc tandem modo curetur.

Nec hoc cogere pœnitentem ad confitendum bis eadem peccata in hac secunda confessione non dat pro materia confessionis consuetudinem præteritam, nec de illa se accusat, sed explicat illam indirectè ad declarandum statum suum, & indigentiam præsentem, qua ratione non est necum obligati

obligari aliquando poenitentem ad declaranda scelerum peccata, de quibus antea confessus fuerat: Sic enim monialis, vel alia existimata virgo, cum re vera non sit, quando accusat se de peccatis contra castitatem, debet explicare, se iam non esse virginem, atque ideo declarare peccatum suum antiquum, quod iam confessa fuerat, ut declaret circumstantiam peccati praesentis, quod scilicet non sit virginis, iuxta sententiam satis communem, quod illa circumstantia faciat differre specie peccata. Item coniugatus qui cognovit consanguineam suae uxoris, postea peccat, quoties petit ab uxore debitum, & debet explicare suum incestum praeteritum, quem iam fuerat confessus, ad declarandum peccatum praesens. Item Sacerdos, qui filium spirituum vult instituire haerem, debet explicare peccatum illud praeteritum, quo genuit filium ad declarandum peccatum praesens de institutione eius in haerem: & sic in aliis multis casibus in quibus indistincte oportet declarare peccatum praecedens ad confessionem peccatorum praesentium: in quo nulla est difficultas, nec propterea excusari debet poenitens ab explicanda consuetudine praeterita, quando legitime interrogatur ad confessario in ordine ad medicinam applicandam pro peccatis praesentibus. Alioquin sequerentur gravissima inconuenientia: si aliquis per viginti annos concubinam quotidie iniiciens, semper in confessione diceret se illa sola vice cum ipsa peccasse. Quid hoc turpius excogitari posset, & magis contra finem, & reverentiam Sacramenti, de hoc tamen redibit fortasse iterum sermo infra, cum de circumstantiis aggrauantibus agemus, ad debeant in confessione explicari. Nunc iam veniamus ad secundam partem materialem explicandam, scilicet, confessionem externam.

DISPUTATIO XV.

De Confessione, & eius necessitate.

- SECT. I. *Utrum confessio sit necessaria ex Christi institutione.*
 SECT. II. *An ex Christi institutione confessio fieri possit cuilibet Sacerdoti.*
 SECT. III. *Quas personas, & quo tempore obliget praecipuum divinum confessionis.*
 SECT. IV. *Utrum propter periculum reincidenti in bona peccata obligentur de facto fideles ad confitendum frequentius, quam semel in anno.*
 SECT. V. *Utrum ex divino precepto obligentur poenitens ad confitendum per Interpretem, aut scripto, & utrum id fieri possit.*
 SECT. VI. *De necessitate confessionis ex precepto Ecclesiastico.*
 SECT. VII. *Quas personas, & quo tempore obliget hoc praecipuum Ecclesiasticum.*
 SECT. VIII. *De aliis qualitatibus confessionis.*
 SECT. IX. *Utrum confessio ex fine malo ita vitietur, ut Sacramentum sit irritum? Vbi, An alius poenitentia possit ex fine extrinseco vitari.*
 SECT. X. *Difficultates quaedam contra doctrinam praecedentem.*

PRIMUM agendum est de necessitate confessionis, postea vero agemus de eius obiecto, hoc est de peccatis quae debent, vel possunt esse materia confessionis.

P. Ioan. de Lugo de Poenitentia.

SECTIO I.

Utrum confessio sit necessaria ex Christi institutione?

DUPLEX est necessitas, scilicet, medijs, & praecipui. De utraque diximus satis disp. 3. de Sacramento. Euch. ubi dixi, necessaria necessitate medijs esse illa, sine quibus salus obtineri non potest, & quae conducunt positine ad ipsam salutem. Vnde Sacramentum poenitentiae homini adulto lapso in peccatum mortale post Baptismum est necessarium necessitate medijs ad salutem, in re, vel in voto, quia sine hoc Sacramento re ipsa suscepto; vel certe sine eius voto, quod in contritione includitur, saluari nequit: & quidem Sacramentum ipsum, quando suscipitur, vel votum ipsum conducit positine ad primam gratiam, sine qua salus esse non potest, quare merito dicitur medium necessarium ad salutem in re, vel in voto. De hoc tamen diximus satis loco cit.

Rursus possumus in confessione considerare duplicem necessitatem; alteram ortam ex Christi institutione, & praecipuo; alteram ex precepto Ecclesiae. De utraque dicendum est, & prius de prioribus. Circa quam varij fuerunt errores, quorum aliquos refert Suar. disp. 17. sect. 1. & disp. 35. sect. 1. quae res, quia ad dogmata pertinet, spectat magis ad controuersias, qui hoc aduersus antiquos, & modernos haereticos late confirmant. Videri possunt Bellarm. tom. 2. disp. 4. generalis lib. 1. P. Valent. in controuersis lib. de numero Sacramentorum c. 4. & lib. de necessitate confessionis, & in praesenti disp. 7. q. 1. Petrus de Soto in confessione Catholica fidei contra confessionem Virembergensem, Roffensis art. 6. contra Lutherum, Alphonsus de Castro aduersus haereticos, verbo poenitentia. Ruardus de Taper ab art. 3. Echius in Enchiridio locorum communium, loco 8. & 9. qui hoc dogma ex professo confirmant.

Primus error est, quem refert Glossa prima Ioannis Thentonicus de poenitentia dist. 5. quod confessio instituta fuerit a Deo in Paradiso, quando exegit ab Adam confessionem, quam clarius petit postea a Cain dicens, ubi est frater tuus? quem errorem impugnat Nauarrus illa dist. 5. de poenitentia n. 1. & seqq.

Secundus error relatus ibidem est, quod fuerit instituta Iosue 7. cum Iosue dixit ad Achor, da gloriam Domino, ac confitere, & indica mihi, quid feceris, ne abscondas, &c. Tertio alij relati ibidem dicunt, quod fuit instituta Iacobi c. 5. in illis verbis, confitemini alterutrum peccata vestra: Vnde in cap. final de poenitent. dist. 1. dicitur, sequendam esse institutionem Apostoli dicentis, confitemini alterutrum, &c. Quarta sententia, quam tenet illa glossa, est, quod haec obligatio inducta est consuetudine vniuersalis Ecclesiae, & sine vlla auctoritate scripturae. Idem etiam dicit glossa in c. omnis utriusque sexus, de poenit. & remittit quem errorem sequuntur, & tuerentur haeretici moderni; quibus prauius fuit Erasmus in Dialogo inscripto pietas puerilis, quem licet excusare velint Palatinus dist. 17. q. 5. & Nauarrus supra, sed re vera idem Erasmus super Hieronymum in Epitaphio Fabiola ad Oceanum, dicit confessionem secretam nodum fuisse institutam tempore Hieronymi, sed tantum publicam & generalem, postea vero salubriter institutam, si tamen ea bene vtantur Clerici, & Laici. In eodem puncto errauit etiam Rhenanus super Tertull. lib. de poenit. & alij, quos affert Bellar. Quibus addi possunt Hugo de sancto

X Victore,